

MANRESA
INCLUSIÓ
OBSERVATORI

INFORME SOCIAL DE MANRESA 2014

INFORME SOCIAL DE MANRESA 2014

Edita

Ajuntament de Manresa

Equip de treball

Arantxa Pons Echalecu
Bernabé Torres Palacios
Estel Margarit Viñals
Jordi Amat Rodríguez
Josefina Ramírez Ruiz
Montserrat Mestres Angla
Ramon Culleré Córdoba

Correspondència i consultes

Programa Inclusió Social. Serveis Socials
Ajuntament de Manresa
Edifici Infants
Carretera de Vic, 16
08241 Manresa

Correu electrònic: info@manresainclusio.cat

Tiratge: 150 exemplars

La versió electrònica d'aquesta obra està disponible a www.manresa.cat

L'**Informe social de Manresa 2014** pot ser copiat, distribuït i comunicat totalment o parcial.

Les nostres ciutats s'han vist colpejades fortament pels efectes negatius de la crisi social i econòmica dels últims anys. La proximitat amb la ciutadania fa que els governs locals siguin els més sensibles a les seves necessitats bàsiques i més immediates i que, responsablement, impulsin programes i serveis per donar respostes inclusives davant situacions clares de vulnerabilitat. Per altra banda la societat civil, a través d'entitats o d'acció voluntària, tampoc s'ha quedat al marge d'aquesta realitat, i ha empès propostes, serveis i recursos bàsics necessaris que contribueixen a garantir els drets bàsics de les persones, i sobretot fomenten la solidaritat necessària per forjar una societat amb valors, més justa i compromesa

Ara bé, a voltes la intensitat que requereix aquest esforç col·lectiu per fer front a les necessitats del dia a dia, ens dificulta poder fer una anàlisi més profunda de la situació en la seva globalitat. Una anàlisi que permeti poder planificar i optimitzar millor els recursos, identificar de forma objectiva on som, què passa, les dificultats que ens trobem, però també allò que fem bé i les nostres possibilitats per avançar i millorar. En una paraula, els arbres a vegades no ens deixen veure el bosc.

D'aquí la necessitat d'aprofundir en la realitat social de la nostra ciutat en tots els aspectes més rellevants – ocupació, educació, salut, serveis socials... - comparar-la amb la situació global del país. Poder identificar debilitats i fortaleces, col·lectius susceptibles d'intervenció específica – infància, gent gran, dona, persones amb discapacitat,... - i, a partir d'aquí, poder establir estratègies globals, sinèrgies entre àmbits que superin les fragmentacions, col·laboracions positives per reforçar allò que fem bé i impulsin respostes adients per resoldre el que tenim pendent.

L'informe social que us presentem és un document, doncs, de descripció i anàlisi dels aspectes més significatius de la realitat social a la ciutat, amb l'objectiu d'ajudar a entendre, actuar i millorar-la. Un document que ens ha de permetre reflexionar i debatre amb la ciutadania on som, què fem i quin futur desitgem, amb un únic objectiu : avançar junts cap a una Manresa més justa, equitativa, més inclusiva, amb més oportunitats, amb més i millor benestar.

Esperem que l'informe elaborat compleixi aquests objectius i que sigui, per a tothom, una bona eina de treball per continuar avançant conjuntament.

Maria Mercè Rosich i Vilaró

Regidora de serveis socials, acollida i cooperació
Ajuntament de Manresa

Manresa, març de 2015

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	1
DEMOGRAFIA	5
CONTEXT ECONÒMIC	15
MERCAT DE TREBALL	23
HABITATGE	41
EDUCACIÓ I FORMACIÓ	53
SALUT	67
SERVEIS SOCIALS	87
COL·LECTIUS VULNERABLES	99
PERFIL DE LA CIUTAT	115
CONCLUSIONS	125

INTRODUCCIÓ

L'exclusió social és un procés de desintegració social en el qual les persones o col·lectius vulnerables veuen augmentades les seves desigualtats envers la comunitat de referència en una o més àrees dels diferents àmbits de la inclusió¹. Aquest concepte situa les desigualtats més enllà dels aspectes estrictament econòmics ja que té present la naturalesa canviant i multidimensional dels problemes socials. En aquest sentit, l'exclusió social no ateny tan sols els grups en una situació de marginació severa i de llarga durada, sinó que és aplicable a d'altres situacions i fenòmens.

Així doncs, i des d'aquest ampli enfocament, l'exclusió social fa referència a la part significativa de la població que pateix una combinació de desavantatges, que van des de la manca de feina a la impossibilitat de fer front a les despeses econòmiques que comporta tenir familiars dependents, fins a situacions d'aïllament social derivades de problemes d'addicció o salut mental. Es reconeixen vuit àmbits en els que es pot manifestar l'exclusió social: **econòmic** (pobresa relativa), **laboral** (atur o precarietat), **residencial** (habitatge inaccessible o assentament informal), **formatiu** (analfabetisme o nivell formatiu insuficient), **sociosanitari** (vellesa fràgil, discapacitat o malalties de risc social), **relacional** (debilitat de les xarxes familiars o comunitàries), **ciutadania** (feblesa en l'exercici dels drets cívics o polítics) i **cultural** (analfabetisme digital o desigualtat d'accés al capital cultural).

El context econòmic i financer actual ha abocat a les societats, fins i tot les més desenvolupades, a un increment de les desigualtats socials, un empobriment general de les classes mitjanes i un augment de la vulnerabilitat de les persones. En els últims anys, i en especial des del 2008, els Serveis Socials municipals han detectat un nou perfil de persones que demanen algun tipus d'ajuda. Sovint es tracta de persones i/o famílies que tenien una situació socioeconòmica estable, però que amb la crisi, es veuen abocades a

situacions deficitàries a causa d'un endeutament que sobrepassa les seves possibilitats econòmiques. En aquest sentit, un gruix important de famílies transita d'una situació econòmica-social estable i normalitzada a una situació de vulnerabilitat provocada normalment per la pèrdua del lloc de treball. Paral·lelament, els col·lectius que ja eren vulnerables abans de la crisi veuen augmentats les dificultats i els obstacles per poder millorar la seva situació i la seva qualitat de vida i, per tant, per iniciar processos d'inclusió social.

Tenint en compte el context actual, l'*Informe Social de Manresa 2014* pretén ser una eina que permeti realitzar una fotografia de la ciutat així com de les persones que hi viuen i en especial d'aquells col·lectius o segments socials que es troben immersos en processos d'exclusió social o vulnerabilitat. Alhora es planteja un segon objectiu que passa per utilitzar aquesta informació com a instrument de planificació i intervenció social de cara a futures actuacions municipals.

Partint de la idea que els temes i problemàtiques socials conformen una realitat que cal analitzar en tota la seva complexitat i des de totes les perspectives possibles, en l'elaboració d'aquest informe han intervingut treballadors i tècnics de diversos àmbits i serveis de la ciutat.

La metodologia emprada ha estat de caràcter quantitatiu a partir del recull d'informació estadística de diversos àmbits relacionats amb el benestar socioeconòmic de les persones. En aquest sentit, l'informe s'estructura en quatre blocs. El primer d'ells és una aproximació socioeconòmica i demogràfica de Manresa on s'analitzen els principals canvis demogràfics, econòmics, laborals i d'habitatge. El formen els capítols de demografia, context econòmic, mercat de treball i habitatge. El segon bloc conforma una anàlisi de la situació de la població en aquells aspectes sociosanitaris i formatius bàsics de la inclusió social, com poden ser

l'escolarització, els Serveis Socials municipals, la salut laboral o la dependència. Els capítols d'aquest segon bloc són educació, salut i serveis socials. El tercer bloc, format per un sol capítol, perfil de la ciutat, pren forma de síntesi i, a partir de les tasques fetes en el si del projecte *Perfil de la Ciutat*, es prenen una dotzena d'indicadors que permeten comparar Manresa amb d'altres ciutats catalanes de mida mitjana. Finalment, l'últim bloc es centra en la descripció d'aquells col·lectius que, un cop analitzada la seva situació i necessitats, es perceben com a més vulnerables i en risc d'exclusió social.

En aquesta anàlisi cal tenir en compte la complexitat del procés de l'exclusió social. D'entrada, i a nivell conceptual, l'exclusió social és un fenomen dinàmic i polièdric al qual s'hi pot arribar per una gran diversitat de causes i factors que operen en totes les dimensions i àmbits de la vida de l'individu i que s'interrelacionen constantment. En aquestes causes i factors en el si dels diferents àmbits de les persones (econòmics, laborals, relacionals, residencials,

sociosanitàries...), cal sumar-hi l'acció dels grans eixos de desigualtat tradicional que operen a la societat com podrien ser les desigualtats de gènere, d'origen i de classe social. Paral·lelament a aquesta complexitat, s'hi afegeix la provocada pel tipus d'aproximació que es realitza: no sempre és fàcil poder trobar indicadors que mesurin i quantifiquin el grau d'inclusió o exclusió social d'una persona i les necessitats que té. Conseqüentment, sovint és inevitable que dins l'anàlisi apareguin percepcions més o menys subjectives a partir de les observacions de professionals del treball i l'educació social.

A més a més no es disposen de totes les dades necessàries desagregades a nivell municipal i, per tant, l'anàlisi no es realitza sempre amb la profunditat que es desitjaria. És per això que la comparativa de Manresa respecte Catalunya o el Bages no és possible en molts casos. Tot i les limitacions mencionades, el present informe pretén ser una valuosa eina per treballar per millorar la situació dels col·lectius de Manresa que es troben en una situació vulnerable.

ⁱ Qualitat de Vida, Igualtat i Esports. Pla per a la Inclusió Social de Barcelona 2012-2015.

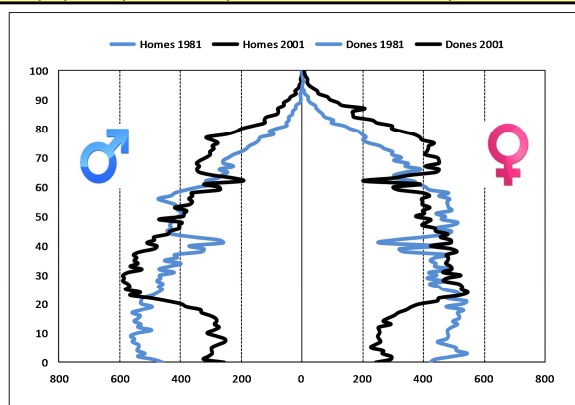
1

DEMOGRAFIA

1.1 EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ

Al llarg dels últims vint-i-cinc anys del segle XX, el número total d'habitants de Manresa ha anat disminuint. L'any 1975, a la capital del Bages hi havia 66.027 habitants; deu anys més tard, n'hi havia 66.951; l'any 1995, 66.055; i l'any 2001, 64.119. Juntament amb la disminució del número d'habitants, una segona característica destaca de l'evolució demogràfica de Manresa al llarg de l'últim quart de segle XX: l'envelliment.

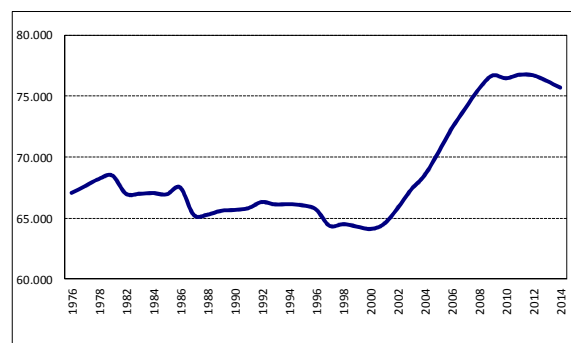
1- Superposició piràmides de població de Manresa dels anys 1981 i 2001

Font: Ajuntament de Manresa

En la superposició de les piràmides de població dels anys 1981 i 2001 es poden apreciar els dos aspectes mencionats: la disminució de població i l'envelliment. La disminució de població queda reflectida en la diferència de volum de les dues piràmides superposades. Pel que fa referència a l'envelliment, aquest es constata en la silueta de les piràmides. La piràmide de l'any 1981 apareix plena fins als 55 anys; cadascuna de les primeres 55 cohorts disposa entorn de 400 i 500 efectius per cada sexe. Les generacions de la piràmide del 2001 corresponents a persones amb edats compreses entre els 10 i els 30 anys apareixen, contràriament, buides. En la base de la piràmide, es pot apreciar també una certa recuperació de població.

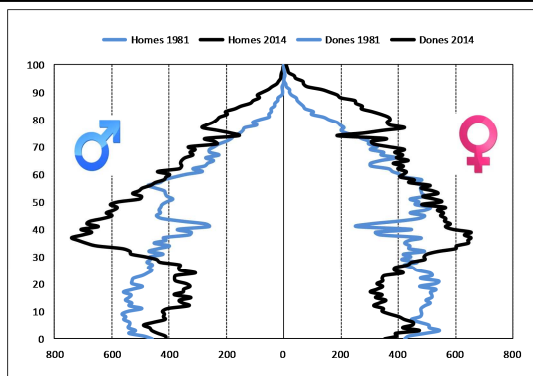
2- Evolució de la població de Manresa

Font: Ajuntament de Manresa

Amb el canvi de segle es dona un canvi de tendència. La demografia manresana registra canvis importants en la primera dècada del segle XXI: el número d'habitants creix i l'envelliment es frena. La població passa de mantenir-se entorn els 65.000 habitants a créixer amb unes elevades ràtios anuals degut, principalment, a l'arribada d'importants contingents de població vinguda de fora. Al mateix temps, aquest creixement demogràfic suposa un fre a l'envelliment de l'estructura demogràfica de la ciutat. D'aquesta manera es passa de 64.119 habitants al 2001 a 76.685 al 2009, any en el que es dona la punta màxima de població a la capital del Bages. A partir d'aquest any, i coincidint amb la crisi econòmica, comença un progressiu descens d'inscrits en el Padró d'Habitants de Manresa fins a situar-se en els actuals 75.695 habitants (u de gener del 2014).

3- Superposició piràmides de població de Manresa dels anys 1981 i 2014

Font: Ajuntament de Manresa

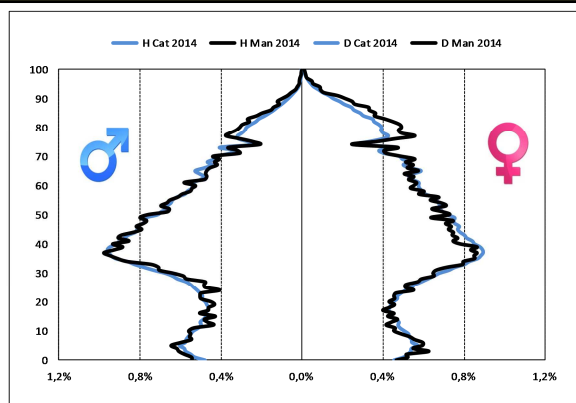
Es constata que el període de creixement demogràfic coincideix amb el període d'expansió econòmica que es va registrar a Catalunya;

mentre que el període de crisi actual coincideix amb una etapa en la qual el número d'habitants de la ciutat s'estabilitza.

1.2 ESTRUCTURA DEMOGRÀFICA

La distribució de la població de Manresa per edat i sexe s'assimila a la de Catalunya. La superposició de la piràmide d'un àmbit territorial i altre mostra com ambdues siluetes són gairebé iguals, i en especial per la banda dels homes. Atès que les similituds entre les estructures demogràfiques de Catalunya i Manresa són moltes, per identificar les diferències entre l'estructura de la població d'un àmbit territorial i l'altre, cal recórrer a indicadors.

4- Superposició piràmides de població de Manresa i Catalunya

Font: Ajuntament de Manresa i Institut d'Estadística de Catalunya

La mitjana d'edat de la població de Manresa és de 42,1 anys, (40,3 pels homes i 43,8 per les dones), gairebé un any més que la de Catalunya (41,3). El diferencial de la mitjana d'edat és més pronunciat en el col·lectiu de les dones que no pas en el dels homes. Mentre que el diferencial entre la mitjana d'edat dels homes de Manresa i Catalunya és de 0,4 anys, entre les dones és d'1,2 anys. El major envelliment de Manresa respecte Catalunya també es constata si es consulta l'indicador que posa en relació la població de més de 65 anys sobre el total de la població. En aquest sentit, el 19,5% de la població de Manresa té 65 anys o més, mentre que per Catalunya aquest percentatge es situa al 17,8%. Es tracta d'un

diferencial d'1,7 punts percentuals si es pren el total de la població com a referència. Per sexes, novament, es constata que el diferencial entre els dos àmbits territorials és superior en el col·lectiu de dones que en el d'homes (2,6 i 0,6 respectivament).

Prenent el percentatge de persones de 85 anys o més a Manresa i a Catalunya, s'observa que un 3,4% de la població manresana té 85 anys o més (2,2% homes i 4,7% dones), mentre que a Catalunya aquest percentatge es situa en un 2,7% (1,7% homes i 3,7% dones). Un cop més, les dones presenten un diferencial més pronunciat entre la capital del Bages i el Principat (0,5 punts percentuals pels homes i 1,0 per les dones).

En la part baixa de la piràmide d'edats, en la zona de les cohorts més incipients, no es detecten diferències destacables entre Manresa i Catalunya. Mentre que el 16,8% de la població de la capital del Bages és menor de 16 anys, aquest col·lectiu representa el 16,7% del total de Catalunya.

5- Indicadors demogràfics

Indicador	Manresa	Catalunya
Mitjana d'edat	42,1	41,3
Mitjana d'edat homes	40,3	39,9
Mitjana d'edat dones	43,8	42,6
Població de 65 i + / Població	19,5%	17,8%
Homes de 65 i + / Homes	16,0%	15,4%
Dones de 65 i + / Dones	22,8%	20,1%
Població de 85 i + / Població	3,4%	2,7%
Homes de 85 i + / Homes	2,2%	1,7%
Dones de 85 i + / Dones	4,7%	3,7%
Població menor de 16 anys / Població	16,8%	16,7%

Font: Ajuntament de Manresa i Institut d'Estadística de Catalunya

1.3 IMMIGRACIÓ

A partir de l'anàlisi de dades dels darrers anys, s'evidencia com la crisi econòmica afecta el conjunt de la població i, especialment, als col·lectius d'origen immigrant. Un dels efectes de la crisi ha estat la pèrdua de població, principalment immigrada. Així, entre els anys 2009 i 2014, Manresa perd 990 persones immigrants.

Cal recordar la importància que han adquirit al llarg de la crisi econòmica els moviments de població immigrada dins l'Estat i, en menor mesura, cap a la resta de l'Europa comunitària, (especialment cap a França, Bèlgica o Alemanya.

Part important de la població estrangera que arriba al Servei d'Acol·lida de l'Oficina Municipal d'Informació de Manresa (OAC), no ho fa des del seu país d'origen sinó des d'altres comunitats autònomes o des d'altres municipis catalans.

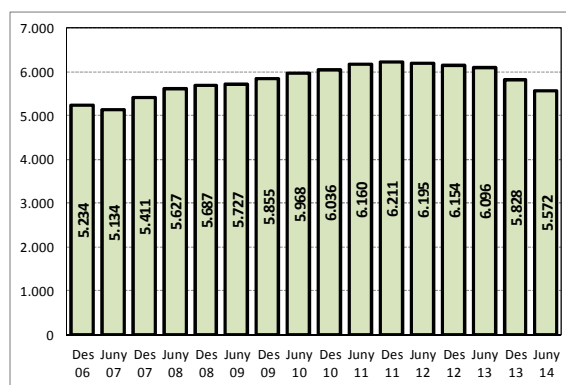
Segons les dades del Padró d'Habitants del 31 de desembre del 2014, a la capital del Bages hi ha 62.861 individus amb nacionalitat espanyola i 12.834 no espanyols. Pel que fa als col·lectius amb més presència a la ciutat, es pot destacar en primer lloc els individus d'origen marroquí (7,4% respecte el total de població manresana i un 45,6% respecte el total de població estrangera). En aquest grup, destaquen els homes que en són majoria. Seguidament, es situa el col·lectiu romanès que representa un 11,6% del total d'immigrants i té un pes de l'1,9% respecte el total de població manresana, el xinès (amb més representació masculina), el senegalès (amb una notable major presència d'homes), l'equatorià, el

bolivià (amb major percentatge de dones que d'homes), el polonès i el colombià (major representació femenina).

Cal destacar que la població d'origen llatinoamericà (equatorians, bolivians i colombians) en els últims anys, ha perdut pes respecte el total de ciutadans de Manresa. Aquest fet es deu a que els habitants d'alguns d'aquests països tenen major facilitat per adquirir la nacionalitat espanyola i, com que deixen de ser comptabilitzats com a llatinoamericans, perden representació. Al mateix temps, part d'aquesta població ha marxat cap a d'altres països europeus ja que al disposar de DNI o permís europeu, tenen major facilitat de moviment tot i les restriccions per ser membres de ple dret de la Unió Europea. També s'observa un cert retorn als països d'origen.

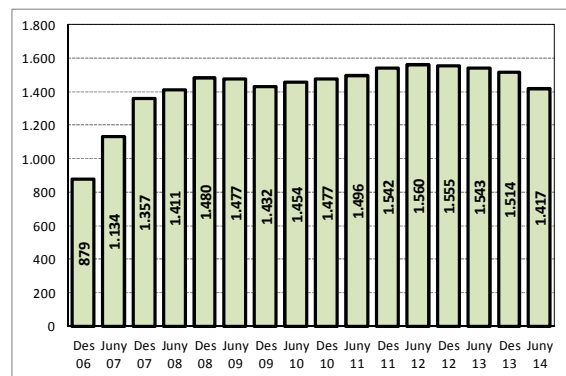
Entre els col·lectius amb menys pes a Manresa, també perden població els francesos, els italians, els búlgars, els portuguesos, els peruans, els cubans, els nigerians, els brasilers, els argentins, els alemanys i els camerunesos.

6- Immigració marroquina

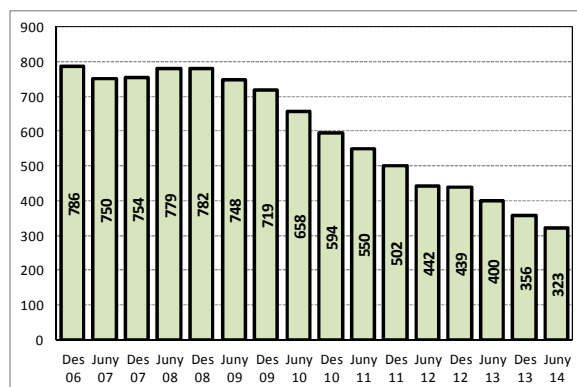
Font: Ajuntament de Manresa

7- Immigració romanesa

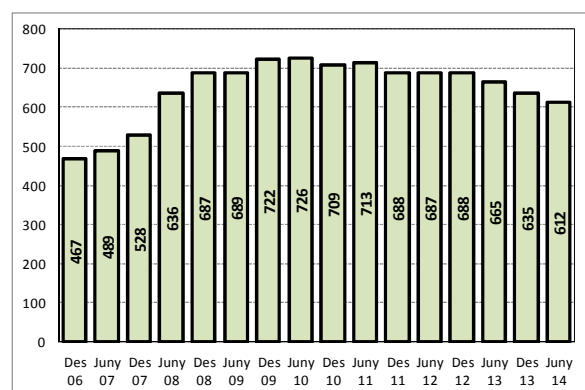
Font: Ajuntament de Manresa

10- Immigració equatoriana

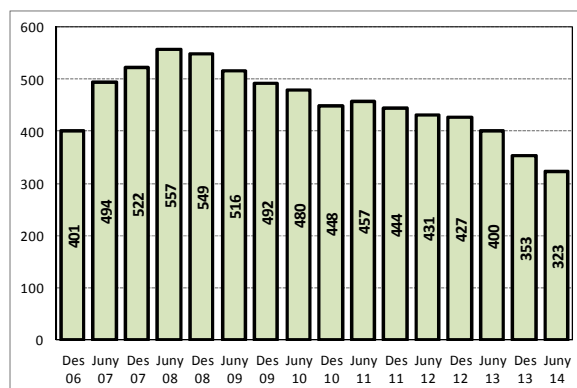
Font: Ajuntament de Manresa

8- Immigració xinesa

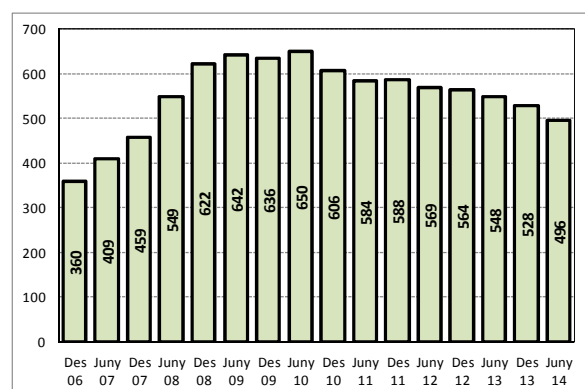
Font: Ajuntament de Manresa

11- Immigració boliviana

Font: Ajuntament de Manresa

9- Immigració senegalesa

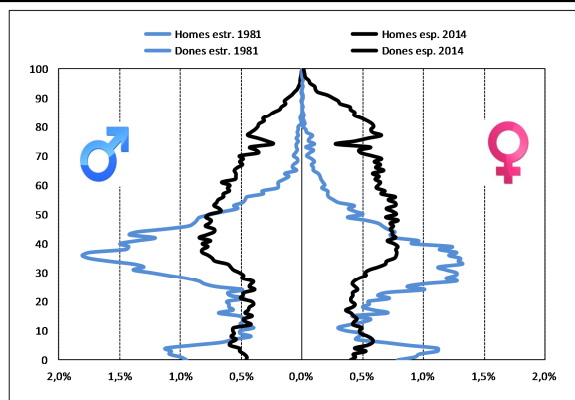
Font: Ajuntament de Manresa

Per àrees geogràfiques, Àfrica, amb 23 països representats, suposa el primer origen pel que fa al volum total de població (un 54,8% del total d'estrangers empadronats). La població provinent del conjunt d'Europa, originària de 36 països, suposa el 22,4% del total d'immigració a la ciutat; els que provenen del continent americà (23 països representats) sumen un 15,2% dels immigrants; i els que provenen d'Àsia (19 països representats) representen el 7,6% del total d'estrangers.

Com s'ha comentat anteriorment, la immigració estrangera ha estat un dels factors principals que expliquen el creixement demogràfic a la ciutat en els moments de bonança econòmica. La població immigrant es caracteritza per ser jove, en edat

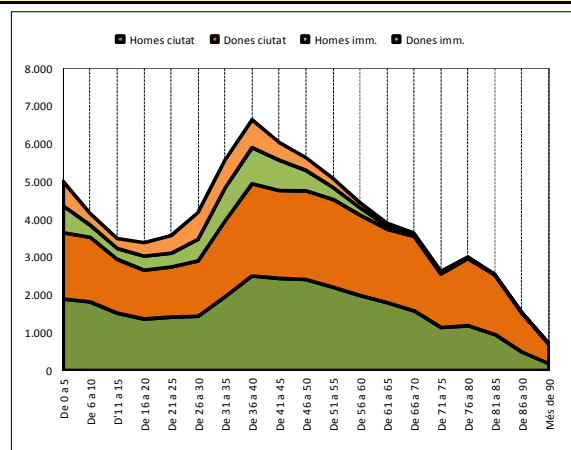
laboral, en processos de reagrupació familiar i sovint, en edat de fundar una família. La presència de població major de 65 anys entre el col·lectiu d'immigrants és molt poc significativa. Les característiques del col·lectiu immigrant han implicat un sensible rejueniment de la piràmide d'edat de Manresa.

12- Superposició de les piràmides de població de Manresa amb nacionalitat espanyola i la població de Manresa amb altra nacionalitat

Font: Ajuntament de Manresa

13- Distribució de la població per franja d'edat i origen

Font: Ajuntament de Manresa

1.4 BARRIS

14- Població per barris. Anys 2002 - 2014

Barri	2002	2005	2008	2011	2014
Valldaura	4.366	4.897	5.427	5.550	5.951
Barri Antic	3.863	4.355	4.865	4.784	4.445
Passeig i Rodalies	5.398	5.769	6.097	6.068	5.763
Vic - Remei	5.571	5.674	6.006	6.118	5.920
Plaça Catalunya - Barriada Saldes	6.807	7.113	7.368	7.441	7.171
Mion - Puigberenguer - Miralpeix	3.556	3.910	4.459	4.677	4.764
Poble Nou	5.490	5.759	5.824	6.011	6.033
Carretera de Santpedor	9.135	10.090	11.884	12.524	12.635
Sagrada Família	6.608	7.006	7.379	7.549	7.291
Font dels Capellans	2.557	2.494	2.513	2.422	2.360
Escodines	4.206	5.065	5.396	5.483	5.438
Balconada	2.404	2.240	2.101	2.056	2.056
Viladordis	687	850	1.103	1.128	1.096
Sant Pau	428	476	518	525	510
Pare Ignasi Puig	1.183	1.180	1.150	1.065	974
Guix - Pujada Roja	699	675	707	673	647
Farreres - Suanya - Comtals - Santa Caterina - L'Oller	1.049	1.037	1.070	1.031	1.015
Cal Gravat	1.772	1.753	1.700	1.646	1.626
Manresa	65.779	70.343	75.567	76.751	75.695

Font: Ajuntament de Manresa

Dades a u de gener

Les peculiaritats demogràfiques del conjunt de la ciutat no es traslladen als barris de Manresa, sinó que cadascun d'ells manté una dinàmica pròpia fruit de les seves característiques inherents, com podrien ser la ubicació o la tipologia arquitectònica. Així, els barris perifèrics de la ciutat són els menys habitats i els centrals són els que concentren més població. La població dels barris de Manresa és la següent:

• **Zona centre:** Passeig i Rodalies (5.763 habitants), Plaça Catalunya – Barriada Saldes (7.171), Sagrada Família (7.291), Carretera Santpedor (12.635), Vic – Remei (5.920), Poble Nou (6.033) i Font dels Capellans (2.360).

• **Zona històrica:** Valldaura (5.951), Barri Antic (4.445) i Escodines (5.438).

• **Zona perifèrica:** Pare Ignasi Puig (974), Guix – Pujada Roja (647), Farreres – Suanya – Comtals – Santa Caterina – L'Oller (1.015), Viladordis (1.096), Mion – Puigberenguer – Miralpeix (4.764), la Balconada (2.056), Cal Gravat (1.626) i Sant Pau (510).

La zona centre, amb set barris, concentra el 62,3% de la població de la ciutat; la zona històrica amb tres barris té un pes del 20,9% respecte el total de manresans i la zona perifèrica, amb vuit barris, concentra el 16,8% de la població de la ciutat.

Com s'ha apuntat, al llarg de la primera dècada del segle XXI, a Manresa, es registra un increment de població notori. Aquest increment de població no es produeix de forma uniforme en totes les àrees de Manresa, sinó que ha estat ben pronunciat en determinades àrees i negatiu en d'altres.

En línies generals, entre els anys 2002 i 2011, la població de tots els barris de Manresa augmenta. Els increments més notoris es registren a Viladordis (de 687 habitants al 2002 a 1.128 al 2011), Carretera de Santpedor (de 9.135 a 12.524) i Mion – Puigberenguer – Miralpeix (de

3.556 a 4.677). En menor mesura, també creix el barri de Sant Pau, que en el període contemplat augmenta un 22,7% la seva població. Tots aquests barris creixen degut a que s'hi desenvolupen importants promocions immobiliàries.

Entre l'any 2002 i l'any 2011, els barris de la part més antiga de la ciutat registren increments demogràfics destacats a conseqüència, bàsicament, d'una major ocupació dels habitatges. En el cas del Barri Antic, l'increment ha estat del 23,8%; a les Escodines, del 30,4%; i a Valldaura, del 27,1%. Contràriament, perden població durant el període observat, el barri Pare Ignasi Puig (-10,0%), Cal Gravat (-7,1%), Font dels Capellans (-5,3%), Guix-Pujada Roja (-3,7%) i Farreres – Suanya – Comtals – Santa Caterina – L'Oller (-1,7%).

En el període comprès entre el 2011 i el 2014, s'observa una situació ben diferent, on la gran majoria de barris perden habitants, motivat per canvis de residència derivats de la crisi econòmica. Així, els únics barris que creixen són els de Valldaura (401 habitants més), Carretera de Santpedor (111 habitants més), Mion – Puigberenguer – Miralpeix (87 habitants més), i Poble Nou (22 habitants més). Per contra, els barris que perden més habitants són el Barri Antic (339 habitants menys), Passeig i Rodalies (305 habitants menys), Plaça Catalunya – Barriada Saldes (270 habitants menys) i Sagrada Família (258 habitants menys).

De la mateixa manera que les àrees més perifèriques de Manresa són les menys poblades també són les menys denses. No en va, són els barris més extensos de la ciutat. Així doncs, els barris amb menys densitat de Manresa són Guix – Pujada Roja (1.144 habitants per kilòmetre quadrat), Farreres – Suanya – Comtals – Santa Caterina – L'Oller (1.361), Cal Gravat (1.510), Sant Pau (3.463) i Viladordis (3.561). En l'altre extrem, els barris amb més densitat de la ciutat són Plaça Catalunya (27.354 habitants per kilòmetre

quadrat), Poble Nou (22.444) i Carretera de Santpedor (21.452). La densitat mitjana de Manresa és de 10.447 habitants per kilòmetre quadrat.

La mitjana d'edat de la població manresana és de 42,1 anys. Prenent aquesta xifra com a dada de referència, nou barris registren una població més envellida que la mitjana de Manresa, entre els quals destaquen el Guix – Pujada Roja (48,4 anys), Farreres – Suanya – Comtals – Santa Caterina – L'Oller (46,6 anys), Font dels Capellans (46,5 anys) i Passeig i Rodalies (45,3 anys). Per altra banda, el Barri Antic (38,8 anys), la Carretera de Santpedor (39,7 anys) i Escodines (39,4 anys) són els barris amb una menor edat mitjana.

15- Densitat per barris. Any 2014

Barri	Densitat
Guix - Pujada Roja	1.144
Farreres - Suanya - Comtals - Santa Caterina - L'Oller	1.361
Cal Gravat	1.510
Sant Pau	3.463
Viladordis	3.561
Vic - Remei	9.650
Mion - Puigberenguer - Miralpeix	10.359
Manresa	10.447
Balconada	11.383
Pare Ignasi Puig	11.966
Valldaura	14.470
Escodines	14.611
Barri Antic	14.861
Passeig i Rodalies	15.098
Font dels Capellans	18.573
Sagrada Família	20.459
Carretera de Santpedor	21.452
Poble Nou	22.444
Plaça Catalunya - Barriada Saldes	27.354

Font: Ajuntament de Manresa
Densitat = Població / Sòl urbà (kilòmetres quadrats)

Habitants / Km²

16- Edat mitjana de la població per barris. Any 2014

Barri	Edat mitjana
Barri Antic	38,8
Escodines	39,4
Carretera de Santpedor	39,7
Valldaura	41,0
Viladordis	41,1
Sant Pau	41,5
Mion - Puigberenguer - Miralpeix	41,7
Cal Gravat	41,9
Manresa	42,1
Plaça Catalunya - Barriada Saldes	42,2
Sagrada Família	43,1
Balconada	43,5
Poble Nou	43,7
Vic - Remei	43,7
Farreres - Suanya - Comtals - Santa Caterina - L'Oller	44,6
Pare Ignasi Puig	45,0
Passeig i Rodalies	45,3
Font dels Capellans	46,5
Guix - Pujada Roja	48,4

Font: Ajuntament de Manresa

La població immigrada resident a Manresa es distribueix de forma desigual pel conjunt de la ciutat. En quatre barris de Manresa, més d'una cinquena part dels habitants té nacionalitat diferent de l'espanyola. Es tracta del Barri Antic (el 33,3% de la població són immigrants), Vic – Remei (21,9%), Valldaura (20,9%) i Escodines (20,1%). En l'altre extrem, els dos barris de la ciutat que acullen menys població nouvinguda són la Balconada (el 4,1% de la població són immigrants) i Cal Gravat (3,1%).

1.5 PLA DE BAGES

Sovint, els sistemes urbans reals no coincideixen amb els límits administratius de les ciutats. Aquest és el cas de la capital del Bages. Així, el sistema urbà real de Manresa que va més enllà

dels límits del municipi, és conegut com el sistema urbà Pla de Bages.

Per determinar els municipis que queden inclosos dins del sistema urbà del Pla del Bages es parteix de les dades registrades de mobilitat, d'on es

desprèn que la interacció de la població dels municipis de l'entorn de Manresa és elevada. A tall d'exemple, una part important de la població de Sant Joan de Vilatorrada treballa a Manresa; al mateix temps, una part significativa de la població de Manresa es desplaça a Sant Fruitós del Bages també per motius laborals. Paral·lelament, la mobilitat de població entre municipis del Bages per motius d'estudis també resulta important. La mobilitat per motius sanitaris també és destacable degut a que a Manresa es dona certa concentració hospitalària que ofereix cobertura als habitants de municipis de tota la comarca.

Dins l'àrea urbana del Pla de Bages es determinen tres corones o nivells. La primera d'elles és la més pròxima a Manresa en la que s'incorporen Sant Joan de Vilatorrada, Santpedor i Sant Fruitós del Bages; la segona corona incorpora quatre municipis més (Callús, Navarcles, el Pont de Vilomara i Rocafort i Castellgalí); i la tercera, la més externa i extensa, incorpora cinc municipis més del Bages (Sant Salvador de Guardiola, Sant Vicenç de Castellet, Sallent, Castellnou del Bages i Súria). El Pla de Bages, en la seva versió més extensa, té 142.321 habitants. És a dir el 77,2% dels 184.403 habitants del Bages resideix en algun dels tretze municipis de les tres corones de Pla de Bages.

En el decenni comprès entre el 2001 i 2011, el nombre d'habitants de Pla de Bages es va incrementar un 21,2%, pràcticament el mateix increment que el creixement registrat en el conjunt dels quatre municipis més centrals. El conjunt dels quatre municipis de la segona corona van registrar un increment del 31,8%; i els cinc de la tercera corona, un increment del 14,7%. El dia 1 de gener del 2014, la primera corona del Pla de Bages consta de 102.055 habitants; la segona de 13.790 i la tercera de 26.476. En els tres últims anys, la tendència demogràfica del Pla de Bages ha estat o bé de

mantenir-se estable o bé de perdre part de la seva població.

17- Població del sistema urbà Pla de Bages

Municipi	Habitants
Primera corona	102.055
Manresa	75.695
Sant Joan de Vilatorrada	10.733
Santpedor	7.384
Sant Fruitós de Bages	8.243
Segunda corona	13.790
Callús	1.985
El Pont de Vilomara i Rocafort	3.780
Navarcles	6.003
Castellgalí	2.022
Tercera corona	26.476
Sant Salvador de Guardiola	3.130
Sant Vicenç de Castellet	9.326
Sallent	6.780
Castellnou de Bages	1.241
Súria	5.999
Total Pla de Bages	142.321

Font: Institut d'Estadística de Catalunya Dades a 1 de gener de 2014

2

CONTEXT ECONÒMIC

Diversos factors justifiquen la perllongada etapa de bonança de l'economia catalana registrada entre els anys 1994 i 2007 però un parell d'ells destaquen per damunt els altres: la transició demogràfica i la immigració creixent que acull el país. Aquests dos fets, juntament amb molts d'altres, condueixen a una forta expansió de la inversió residencial. Catalunya experimenta des de mitjans dels 90 fins el 2007 un creixement econòmic inèdit que comporta una variació del PIB interanual per sobre del 2,0% o 2,5%. Ara bé, des del 2007, i a nivell europeu, les societats industrials avançades s'enfronten a una crisi intensa i prolongada que es podria qualificar de sistèmica ja que va afectant successivament el sistema financer, l'activitat productiva, el mercat de treball, la hisenda pública i, finalment, les economies familiars. En aquesta crisi sistèmica cal sumar l'explosió de la bombolla immobiliària a nivell estatal i les conseqüències que aquesta comporta sobre el mercat de treball i l'estructura ocupacional.

Socialment, aquesta crisi té importants conseqüències i implica un intens procés de transformació social que dona pas a un nou model de societat més fracturat on augmenten les desigualtats, la pobresa i els processos d'exclusió social. Els efectes socials d'aquesta crisi no són iguals per a tots els països, ni tan sols als europeus, i a Espanya resulten especialment patents.

El mercat de treball a Espanya i també a Catalunya, amb la dualitat entre feines fixes i feines temporals, ha mostrat un extraordinari nivell de flexibilitat mitjançant els acomiadaments; de manera que ha reaccionat amb una sobreactuació davant el descens de l'activitat econòmica. Des de l'inici de la crisi, es perd un 11% de l'ocupació i el nombre d'aturats es multiplica per 2,7. L'ajust es concentra en llocs de treball temporals, de baixa qualificació, i afectant especialment els joves i els estrangers.

1- Variació del PIB interanual. Catalunya

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Dades a setembre

Un dels aspectes més preocupants dels efectes de la crisi a nivell social és l'enfonsament de les rendes més baixes. Espanya experimenta un augment de la pobresa sever important, arribant a un 5,2% respecte el total de la població segons dades de l'any 2010. Cal tenir present que l'atur, per si sol, no explica l'augment de les necessitats socials. La taxa de risc de pobresa de les persones ocupades a Espanya ha augmentat en dos punt percentuals des del 2007. Aquest increment es deu a l'erosió de les condicions laborals i a l'esfondrament de l'estratègia de combinació de diversos ingressos baixos en algunes llars. En perdre's el salari d'algun dels membres, moltes economies familiars sucumbeixen.

L'esforç econòmic dut a terme per les famílies per accedir als béns més bàsics en un context de crisi d'ocupació i enfonsament d'ingressos, provoca l'endeutament extrem i la impossibilitat d'afrontar els pagaments. Segons dades de l'informe *'Crisi i fractura social a Europa. Causes i efectes a Espanya'*¹, l'endarreriment sistemàtic en els pagaments per part de les famílies s'ha multiplicat per tres al nostre país i ha arribat a l'1% de les llars; mentre que el 8,8% de les llars reconeix impagaments ocasionals. Paral·lelament, i seguint l'informe esmentat, es declara que la

meitat de les llars espanyoles perceben les despeses de l'habitatge com una càrrega excessiva. Aquest percentatge és sis vegades més elevat que el registrat, per exemple, a Dinamarca.

La cobertura familiar continua sent un element diferencial de la societat espanyola a l'hora d'afrontar les dificultats econòmiques. L'endarreriment en l'emancipació dels fills és una altra resposta adaptativa típica de la família espanyola. Així al 2010, a Espanya, el 36,5% dels joves entre 25 i 34 anys vivien amb els pares (1,3% a Dinamarca, 12,2% a França, 16,6% al Regne Unit), i un de cada quatre joves entre 20 i 30 anys ni estudiava ni treballava, una proporció nou punts percentuals més alta que abans de la crisi econòmica.

A països amb models de benestar consolidats com França o Regne Unit, els dispositius de protecció social han funcionat com a estabilitzadors automàtics. A Espanya en canvi, l'augment en la proporció de les llars que reben alguna prestació ha estat de només dos punts percentuals, mentre que a França ha estat de tres. Com que es tracta d'un increment clarament insuficient per afrontar les noves necessitats, el sistema de protecció social espanyol ha estat poc eficaç a l'hora de reduir la pobresa.

2.1 EL SISTEMA URBÀ

Mentre que la capital del Bages té 75.695 habitants, el seu sistema urbà en té gairebé el doble. La ciutat real de Manresa depassa els límits administratius del municipi. Per analitzar aspectes com l'educació o la seguretat, resulta adequat parlar de l'àmbit estrictament manresà. Ara bé, quan es vol descriure i entendre el context econòmic de la capital del Bages, cal prendre com a punt de partida el seu sistema urbà. Es tracta d'un sistema conegut com a Pla de

Bages i està format per Manresa i els municipis que l'envolten.

Tal i com s'ha comentat en l'apartat de demografia, per determinar el sistema urbà de Pla de Bages, s'acostuma a considerar en tres nivells. El nivell més restrictiu del sistema urbà, conegut com la primera corona de municipis del Pla de Bages, considera els tres municipis més propers a Manresa; la segona corona incorpora

quatre municipis més i, finalment, el sistema urbà més extensiu del Pla de Bages incorpora els cinc municipis de la tercera corona.

El sistema urbà, en la seva versió més extensa, té 142.321 habitants. És a dir, el 77,2% dels 184.403 habitants del Bages resideix en algun dels tretze municipis de les tres corones de Pla de Bages. Si bé Manresa està immersa dins un sistema urbà, cal tenir en compte que el mercat de treball de Pla de Bages el conforma la comarca del Bages en la seva totalitat. Tal i com es desprèn de les dades de mobilitat, el 39,9% dels 28.501 llocs de treball de Manresa són ocupats per persones que no viuen a la ciutat. No es coneix amb exactitud de quins municipis procedeixen aquestes persones però a partir de dades de censos anteriors, s'estima que bona part de les persones d'aquest

col·lectiu procedeix de municipis de la mateixa comarca. I, a l'inrevés, part important dels manresans que no treballen a Manresa, ho fan a municipis del Bages on l'activitat industrial és elevada. És a dir, hi ha una considerable mobilitat de treballadors en ambdues direccions: treballadors de Manresa que es desplacen a d'altres municipis del Bages per dur a terme la seva activitat professional i persones d'altres municipis del Bages que es desplacen a Manresa a treballar.

Així doncs, mentre que Pla de Bages és el sistema urbà real de Manresa, la comarca conforma el mercat de treball de la capital del Bages. És per aquesta raó que en termes econòmics resulta oportú parlar del Bages i no pas de Manresa ciutat ni del seu sistema urbà.

2.2 DADES MACROECONÒMIQUES

De les dades macroeconòmiques que publica l'Institut d'Estadística de Catalunya que fan referència a la distribució sectorial del valor afegit brut, es desprèn que mentre que el 19,9% del valor afegit que genera l'economia catalana procedeix de la indústria; el pes d'aquest sector al Bages és del 26,2%. Per altra banda, segons dades de l'Anuari Comarcal de Catalunya elaborat pel servei d'estudis de Catalunya Caixa, mentre que la indústria representa el 22,5% del producte interior brut de Catalunya, al Bages en representa el 30,0%.

A partir de la informació del Registre Mercantil, es desprèn que l'11,6% del volum de negocis de l'activitat industrial del Bages procedeix d'indústries extractives; el 15,1%, de productes alimentaris i begudes; el 10,3%, del tèxtil, confecció, cuir i calçat; el 41,2%, de la metal·lúrgia i indústria auxiliar de l'automoció; i el 21,8%, d'altres tipus d'indústria. Respecte a

Catalunya, cal destacar el pes que tenen al Bages les activitats englobades a metal·lúrgia i indústria auxiliar de l'automoció. Mentre que aquest sector acumula el 41,2% del volum de negocis generat per la indústria bagenca, a Catalunya n'acumula el 28,5%.

2- Pes sectorial del PIB

Sector	Bages	Catalunya
Primari	3,0	1,9
Indústria	30,0	22,5
Construcció	11,5	7,0
Serveis	55,6	68,6
Total	100,0	100,0

Font: Anuari Comarcal de Catalunya 2014

2.3 TEIXIT EMPRESARIAL

Des de l'Ajuntament de Manresa s'elabora la publicació *Estructura Empresarial del Bages* que consisteix en una anàlisi de les dades del Registre Mercantil. A partir d'aquesta publicació, s'observa que les 2.785 empreses del Bages que van presentar els comptes anuals de l'exercici 2012 al Registre Mercantil van generar un volum de negocis de 4.802,3 milions d'euros, ocupant 26.583 treballadors. La forma jurídica predominant és la de societat limitada, havent 2.457 societats limitades i 328 societats anònimes. El veritable pes de les societats anònimes no és tant en el nombre d'empreses que operen a la comarca amb aquesta forma mercantil, que és menor, sinó que és en termes d'ocupació o bé en termes de facturació. De fet, les societats anònimes tenen una major presència en termes econòmics que no pas en termes ocupacionals. Les 328 societats anònimes del Bages ocupen el 43,3% dels empleats del teixit empresarial del Bages i generen el 56,5% del volum de negocis comarcal.

Cadascuna de les cinc empreses amb un major volum de negocis del Bages genera una facturació

de més de cent milions d'euros anuals. La societat de la comarca que genera un major volum de negocis és l'empresa extractiva de potassa de les mines de Súria i Sallent, *Iberpotash*, que ha facturat al llarg de l'últim exercici 324,7 milions d'euros. *Denso Barcelona*, empresa amb capital japonès i fabricant de components per l'automoció, ha generat un volum de negocis de 219,7 milions d'euros. La manresana *Joyería Tous*, tercera empresa de la comarca en vendes, ha facturat 197,2 milions d'euros a partir de la fabricació i venda d'articles de joieria i complements. La quarta empresa del Bages en termes de facturació és *Metalbages*, indústria del metall ubicada a Santpedor, que ha facturat 128,2 milions d'euros. I la cinquena empresa és l'escorxador *Matadero Frigorífico* de Avinyó, que ha generat un volum de negocis de 123,5 milions d'euros. Paral·lelament, resulta oportú apuntar que un parell d'entitats no mercantils del Bages tenen una destacada presència en termes d'ocupació. Es tracta de l'Ajuntament de Manresa que té entorn 620 treballadors i la fundació *Althaia* que ocupa entorn 1.800 treballadors.

3- Rànkig de les deu empreses del Bages que més facturen

Empresa	Facturació	Municipi	Sector
IBERPOTASH SA	324,7	Súria	Indústries extractives
DENSO BARCELONA SA	219,7	Sant Fruitós de Bages	Vehicles de motor i altres materials de transport
JOYERIA TOUS SA	197,2	Manresa	Altres indústries manufactureres
GESTAMP METALBAGES SA.	128,2	Santpedor	Productes metàl·lics, exc. Maquinària
MATADERO FRIGORIFICO AVINYO SA	123,5	Avinyó	Productes alimentaris i begudes
GESTAMP ESMAR SA.	90,9	Santpedor	Vehicles de motor i altres materials de transport
AUTOPISTA TERRASSA MANRESA SA	80,1	Castellbell i el Vilar	Transport i emmagatzematge
GESTAMP ABRERA SA.	78,7	Santpedor	Vehicles de motor i altres materials de transport
MATADERO FRIGORIFICO DEL CARDONER SA	76,9	Sant Joan de Vilatorrada	Productes alimentaris i begudes
HAYES LEMMERZ MANRESA SL	74,5	Manresa	Vehicles de motor i altres materials de transport

Font: Registre Mercantil

La facturació apareix en milions d'euros

ⁱ LAPARRA, M, PÉREZ, B. (coord)., (2012). *Crisis fractura social a Europa. Causes i efectes a Espanya. Col·lecció d'Estudis Socials*, nº 35. Obra Social La Caixa.

3

MERCAT DE TREBALL

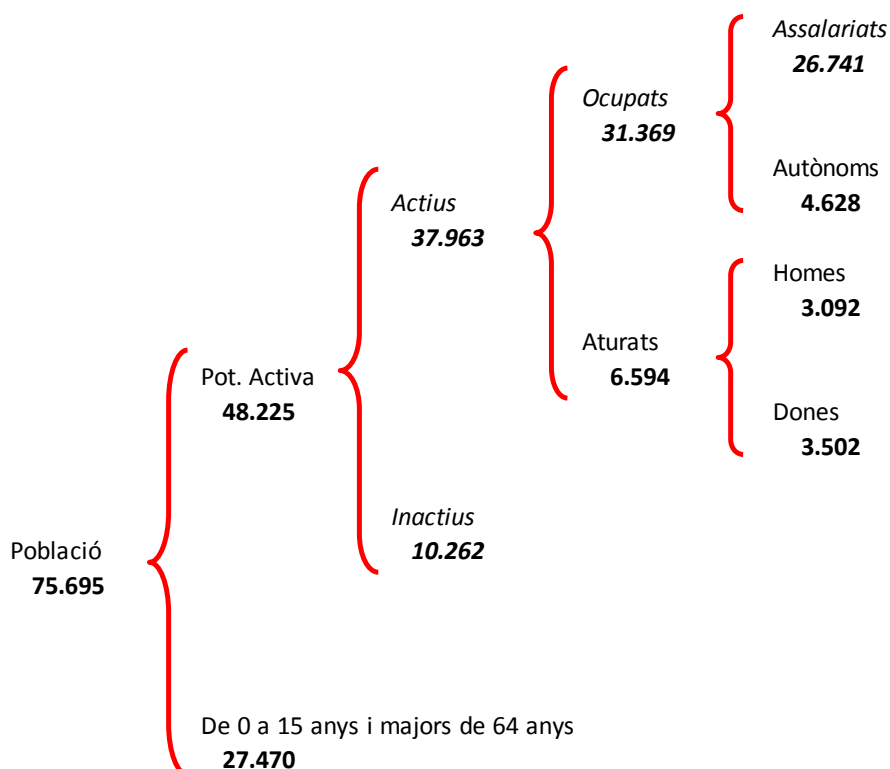
3.1 INTRODUCCIÓ

Per presentar les dades del mercat de treball de Manresa s'introdueix un senzill quadre sinòptic que permet fer una primera aproximació a les principals magnituds del mercat laboral. Aquest quadre sinòptic, tot i ser adequat, ha de ser contemplat amb prudència ja que conté dades de fonts diverses. D'una banda, apareixen dades del Padró d'Habitants, dades de la Seguretat Social, dades del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya i dades de la Diputació de Barcelona. Presentar informació de diferents fonts en un sol quadre pot donar lloc a incoherències. Per aquest motiu s'ha fet un esforç per a que les dades de la taula *1-Quadre sinòptic del mercat de treball* siguin el més entenedores possible. Les dades que es

presenten en lletra cursiva són estimacions i les que estan en lletra normal procedeixen d'alguna de les fonts d'informació de registre esmentades anteriorment.

Manresa, a data de gener del 2014, té 75.695 habitants, 27.470 dels quals o bé tenen menys de setze anys o bé en tenen més de 64. Així, els 48.225 habitants restants conformen el contingent tècnicament anomenat població potencialment activa. D'aquest col·lectiu, la part que efectivament es troba dins del mercat laboral és la població activa, que s'estima en entorn 37.963 habitants; mentre que la part situada fora del mercat de treball configura la població inactiva¹ formada per entorn 10.262 persones.

1- Quadre sinòptic del mercat de treball

Font: Ajuntament de Manresa

3.2 POBLACIÓ EN RELACIÓ A L'ACTIVITAT

3.2.1 POBLACIÓ POTENCIALMENT ACTIVA

Com s'ha comentat, la població potencialment activa és el conjunt de persones que es troba en edat de treballar, independentment de si efectivament estant treballant o no. Aquest col·lectiu, determinat exclusivament a partir del criteri de l'edat, reuneix la població que té entre 16 i 65 anys d'edat. El dia u de gener del 2014, el col·lectiu de la població potencialment activa de Manresa el conformaven 48.225 individus.

Comparativament, es pot constatar, que si bé el pes de la població menor de setze anys sobre el total de la població és pràcticament igual a Manresa que a Catalunya (16,8% i 16,6% respectivament); el pes de la població potencialment activa a Manresa es troba 2,3 punts percentuals per sota al registrat a Catalunya (63,7% respecte un 66,0%). El contingent de la població major de 64 anys té un major pes a la capital del Bages (19,5% de la població) que no pas a Catalunya (17,3%). Aquestes dades mostren que la població de Manresa té un major envelliment que Catalunya i conseqüentment, el pes de la població en edat de treballar a Manresa és menor.

2- Població per grups d'edat

Franja edat	Manresa	%	Catalunya	%
0 - 15 anys	12.713	16,8	1.255.923	16,6
16 - 64 anys	48.225	63,7	4.988.704	66,0
+ de 65 anys	14.757	19,5	1.309.023	17,3
Total	75.695	100	7.553.650	100

Font: Idescat per Catalunya. Ajuntament de Manresa per Manresa

Dades de Catalunya a 1 de gener de 2013

Dades de Manresa a 1 de gener de 2014

3.2.2 POBLACIÓ ACTIVA

La població activa és aquell conjunt de persones de setze anys i més que tenen una ocupació o bé estan fent gestions per incorporar-se al mercat laboral. És a dir, aritmèticament, la població activa és el sumatori dels assalariats, els ocupats per compte propi i els aturats. La població activa es presenta com a una estimació ja que no es disposa d'aquesta informació a nivell municipal. D'aquesta manera, a partir del Padró Municipal de Manresa i de la taxa d'activitat de la població activa de Catalunya, s'estima que la població activa de Manresa és d'entorn 37.963 habitants: 20.294 homes i 17.669 dones.

3.3 ATUR

3.3.1 POBLACIÓ ATURADA

El col·lectiu d'aturats el configuren aquelles persones majors de setze anys que, tot i estar en disponibilitat de treballar, no estan inserides en la producció de béns o serveis. A nivell estatal o autonòmic existeixen dues estadístiques principals per mesurar la desocupació: L'Enquesta de Població Activa (EPA)ⁱⁱ i l'atur registrat a les oficines de treball dels Serveis Públics d'Ocupació.

La definició que es pren per determinar els aturats difereix entra l'Enquesta de Població Activa i la base de dades del registre de desocupació. La primera entén per aturat aquella persona que té més de setze anys i que compleix els següents tres requisits de forma simultània:

- No tenir feina ni per compte propi ni per compte d'altri en la setmana anterior a la de l'enquesta

- Cercar treball en les quatre setmanes anteriors al dia de l'enquesta
- Estar disponible per treballar en el termini de les dues setmanes següents al dia de l'enquesta

Paral·lelament, l'atur registrat comptabilitza com a desocupat aquelles demandes d'ocupació pendents de satisfer l'últim dia de cada mes a les Oficines de la Generalitat (OTG) amb exclusió de les següents situacions:

- Treballadors ocupats que sol·liciten una ocupació per compatibilitzar-la amb l'actual.
- Treballadors sense disponibilitat immediata de treball o situació incompatible (pensionistes de jubilació, estudiants d'ensenyaments reglats menors de vint-i-cinc anys, etc.).
- Treballadors que demanen exclusivament una ocupació de característiques específiques (ocupació a domicili, fer un període inferior a tres mesos o jornada setmanal inferior a vint hores).
- Treballadors eventuais agraris beneficiaris del subsidi especial de desocupació.

Com que l'atur registrat permet fer una explotació estadística a nivell municipal o

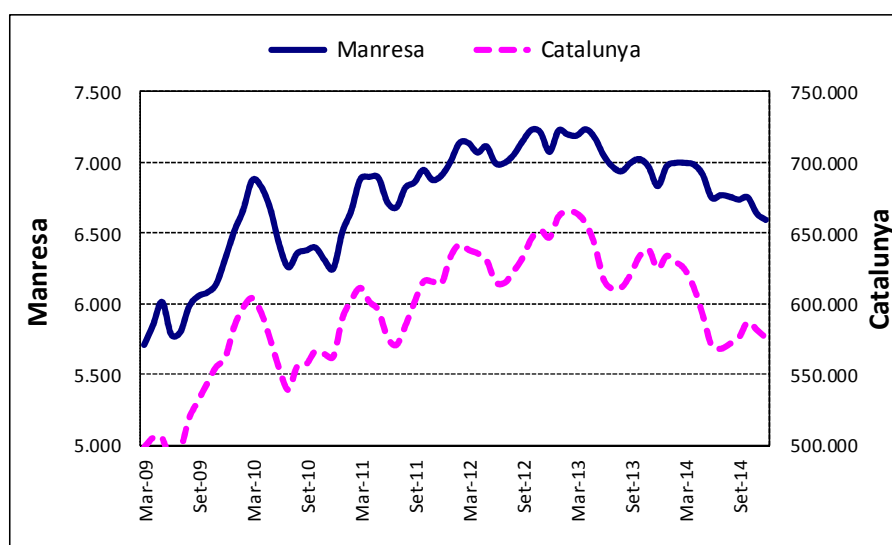
comarcal, a nivell d'anàlisi de mercats laborals locals es treballa a partir de desocupació registrada.

3.3.2 EVOLUCIÓ DE L'ATUR

A Manresa, a 31 de desembre del 2014, hi havia 6.594 persones en situació d'atur, el que representa un 1,1% de l'atur de Catalunya que, en la mateixa data, registrava un total de 575.948 persones desocupades.

Entre els anys 2009 i 2014, l'atur a la capital del Bages s'incrementa en un 29,0%, mentre que a Catalunya s'incrementa el 26,4%. Malgrat aquesta lleu diferència, cal tenir present que l'evolució del contingent de la població desocupada a Manresa i de Catalunya, han seguit una tendència paral·lela. Així, des de principis de la crisi econòmica (gener del 2009), l'atur de Manresa (5.108 desocupats) també representava un 1,1% del total de l'atur de Catalunya (455.757 desocupats). Durant tot el període considerat, entre gener del 2009 i desembre del 2014, el pes de la desocupació manresana sobre la desocupació catalana s'ha mantingut estable entorn l'1,1%.

3- Evolució atur

3.3.3 PERFIL DELS ATURATS

A continuació s'analitzen les característiques principals del col·lectiu dels desocupats en termes d'edat, sexe, formació i sector econòmic.

a) Per sexe i edat

Les dades del 2014 mostren que dels 6.594 aturats de Manresa, 3.092 són dones i 3.502 homes. A Catalunya, contràriament, dins el col·lectiu dels desocupats predominen les dones (el 50,9% dels 575.948 catalans en atur són dones). Pel que fa a l'edat, s'observa que a la capital del Bages les persones situades a la franges d'edat de 35 a 44 anys i de 45 a 54 anys, concentren els contingents més grans d'aturats amb un percentatge del 28,1% i 27,2% respectivament. El pes d'aquestes franges a Catalunya és inferior (26,6% i 26,2% respectivament). En sentit contrari, a Catalunya, la població més jove té una major presència en el col·lectiu dels desocupats. Mentre que el 6,3% dels aturats de Catalunya té entre 16 i 24 anys, el

pes d'aquest col·lectiu a Manresa és del 5,9%. Pel que fa referència al col·lectiu dels joves de 25 a 34 anys, representa el 18,3% dels desocupats de Catalunya alhora que a Manresa en representa el 15,4%. Finalment el pes de la població aturada de 55 anys en endavant és més elevat a Catalunya (el 22,7% dels aturats del Principat té 55 anys o més) que no pas a Manresa (21,2%).

Una eina vàlida per analitzar la desocupació segons sexe i edat és la piràmide d'edats. En aquesta piràmide es detecta que les principals diferències en termes de composició segons edat i sexe de la desocupació de Manresa respecte la desocupació total de Catalunya, es troben per la banda dels homes en la franja d'edat compresa entre els 35 i 54 anys, amb una major presència de desocupats a Manresa que no pas a Catalunya. Contràriament, a la banda femenina, en totes les franges d'edat a excepció de la de 20 a 24 anys, s'observa un major pes de la població femenina desocupada a Catalunya que a Manresa, destacant en especial la franja de 30 a 34 anys.

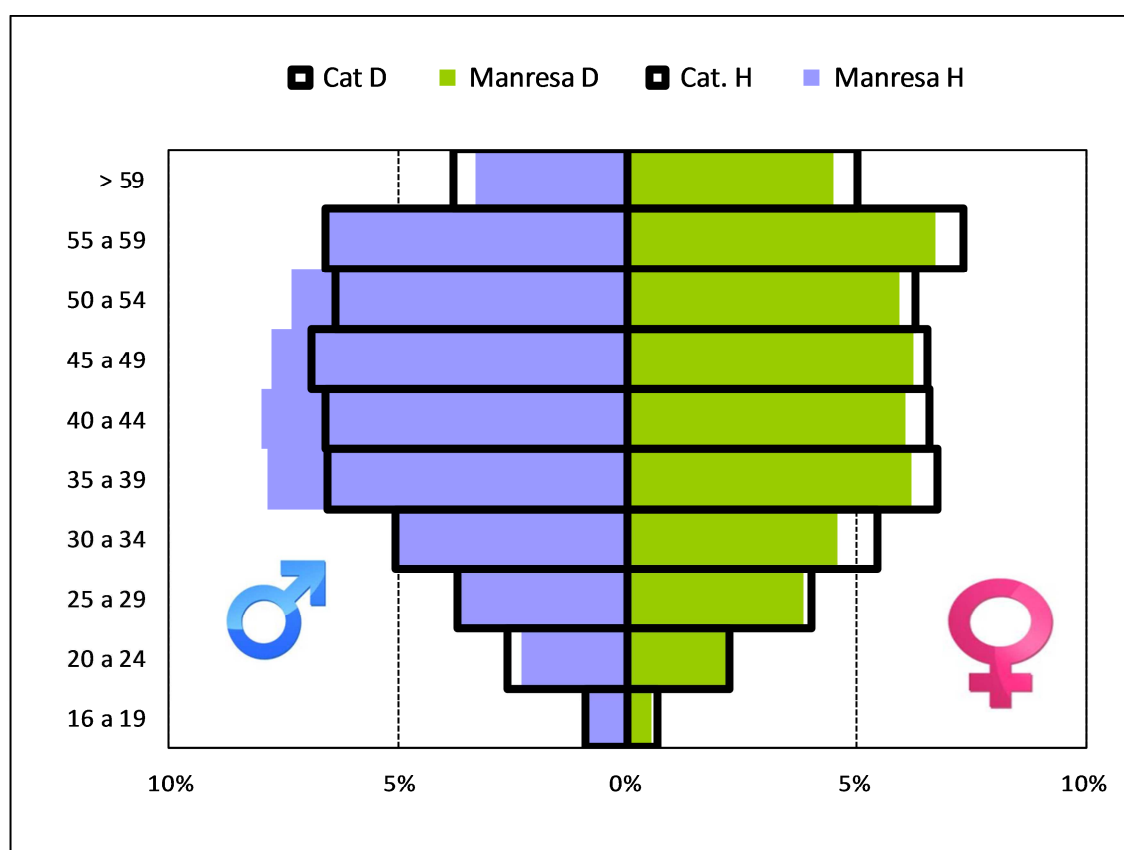
4- Aturats per edat

Dades a 31 de desembre de 2014

Franja edat	Manresa			Catalunya		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
de 16 a 19 anys	56	34	90	5.193	3.679	8.872
de 20 a 24 anys	153	151	304	15.078	12.869	27.947
de 25 a 29 anys	251	252	503	21.285	23.138	44.423
de 30 a 34 anys	340	303	643	29.125	31.466	60.591
de 35 a 39 anys	517	410	927	37.790	38.956	76.746
de 40 a 44 anys	528	400	928	38.081	38.024	76.105
de 45 a 49 anys	513	412	925	39.712	37.779	77.491
de 50 a 54 anys	484	392	876	36.767	36.107	72.874
de 55 a 59 anys	440	443	883	37.880	42.226	80.106
> 60 anys	220	295	515	21.871	28.922	50.793
Total	3.502	3.092	6.594	282.782	293.166	575.948

Font: Generalitat de Catalunya a partir de dades de l'INSS

5- Piràmide d'edat dels desocupats a 31 de desembre de 2014

b) Per nivell de formació

Si s'analitza la distribució de la població desocupada en funció del grau de formació es constata que mentre que la població amb estudis post-secundaris (diplomatures, grau universitari, llicenciats i doctorats) té un pes dins la població manresana del 17,5% (segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya de l'any 2011), tan sols el 10,6% dels manresans en situació d'atur tenen estudis post-secundaris. En aquest sentit, es pot afirmar que tenir un nivell d'estudis superiors afavoreix la incorporació al mercat laboral, i en especial en aquelles posicions amb millors condicions laborals i salarials. La formació és per tant un mecanisme que facilita però no garanteix la incorporació en el mercat de treball.

Semblaria lògic pensar que la població que no té estudis té un major pes entre la població

desocupada que no pas entre el total de la població. Però no és pas així. Mentre que el col·lectiu de les persones que no tenen estudis representa el 10,3% de la població de Manresa, el col·lectiu de les persones que no tenen estudis representa el 6,9% del col·lectiu dels aturats. Aquestes dades contradiuen la idea que una millor formació afavoreix l'entrada al mercat de treball. Ara bé, és possible pensar que en la recent crisi econòmica, les ocupacions situades a la part més baixa de la jerarquia sociolaboral, és a dir amb pitjor remuneració i condicions laborals, no han patit massa destrucció de llocs de treball en comparació amb d'altres feines que requereixen un perfil amb una certa qualificació.

6- Atur segons formació

Nivell d'estudis	Manresa		Catalunya	
Sense estudis	77	1,2%	8.932	1,6%
Estudis primaris incomplets	378	5,7%	29.799	5,2%
Estudis primaris complets	853	12,9%	47.444	8,2%
Programes formació professional	509	7,7%	50.392	8,7%
Educació general	4.080	61,9%	359.546	62,4%
Tècnics-professionals superiors	314	4,8%	35.246	6,1%
Universitaris primer cicle	135	2,0%	14.658	2,5%
Universitaris segon i tercer cicle	238	3,6%	29.435	5,1%
Altres estudis post-secundaris	10	0,2%	496	0,1%
Total	6.594	100%	575.948	100%

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya
Dades a 31 desembre 2014

En qualsevol cas, Catalunya i Manresa mantenen una distribució estructural de la població desocupada en funció del nivell de formació ben similar. L'única diferència a destacar entre un àmbit territorial i altre fa referència al pes de les

persones amb estudis primaris complets: mentre que els desocupats amb un nivell de formació d'estudis primaris complets representa el 12,9% de la població aturada de Manresa, a Catalunya en representa el 8,2%.

c) Per sector econòmic de procedència

Segons dades de l'últim dia de l'any 2014, el 2,0% de la desocupació de Manresa procedeix de l'agricultura; el 15,3%, del sector indústria; el 13,7%, del sector construcció; el 60,2%, del sector serveis; i el 6,4% no tenia cap ocupació anterior. Si es comparen aquestes dades amb les del 2011, es constata que l'agricultura i els serveis són els sectors que han augmentat el seu pes respecte el total de població desocupada, passant d'un 1,3% (any 2011) al 2,0% (2014) en el cas de

l'agricultura, i d'un 60,0% (2011) a un 62,6% (2014) pel que fa als serveis. Contràriament, i amb una diferència percentualment superior, s'observa que la indústria genera menys desocupats dels que generava l'any 2011 (d'un 17,6% a l'actual 13,7%); igual que el sector construcció, que passa de tenir un pes del 16,2% al 2011 a l'actual 13,7%.

Les estructures de desocupació de Manresa i Catalunya segons el sector econòmic de procedència presenten algunes diferències destacables. Així, pel total de Catalunya, el 66,2% de la població desocupada procedeix del sector serveis, mentre que a Manresa, aquest percentatge és del 62,6%, 3,6 punts percentuals per sota. En canvi, a Manresa, la població desocupada que prové de la indústria i de la construcció és superior al de Catalunya, amb una diferència d'1,7 i d'1,8 punts percentuals respectivament.

Finalment, resulta oportú mencionar que dins del sector serveis, l'hostaleria i les activitats administratives i serveis auxiliars, s'observen

unes majors diferències entre Manresa i Catalunya. Així, mentre que el 10,2% de la desocupació del Principat prové de la hostaleria, a Manresa aquest percentatge és del 7,1%. En sentit contrari, mentre que el 17,8% dels desocupats de Manresa provenen d'activitats administratives i serveis auxiliars, a Catalunya aquest percentatge és del 15,0%.

Al territori català, un 12,7% de la població desocupada procedeix del subsector d'indústries manufactures, mentre que per la ciutat de Manresa aquest percentatge es situa en un 14,2%.

7- Atur segons activitat econòmica de procedència

Activitat econòmica	Manresa		Catalunya	
Agricultura	130	2,0%	14.890	2,6%
Indústria	1.009	15,3%	78.476	13,6%
Indústries extractives	8	0,1%	492	0,1%
Indústries manufactures	935	14,2%	73.047	12,7%
Subministrament d'energia elèctrica	10	0,2%	688	0,1%
Subministrament d'aigua; i sanejament	56	0,8%	4.249	0,7%
Construcció	906	13,7%	68.808	11,9%
Serveis	4.126	62,6%	381.126	66,2%
Comerç a l'engròs i al detall	924	14,0%	89.023	15,5%
Transport i emmagatzematge	147	2,2%	18.626	3,2%
Hostaleria	471	7,1%	58.632	10,2%
Informació i comunicacions	69	1,0%	9.076	1,6%
Activitats financeres i d'assegurances	66	1,0%	5.439	0,9%
Activitats immobiliàries	31	0,5%	4.085	0,7%
Activitats professionals, científiques i tècniques	370	5,6%	28.064	4,9%
Activitats administratives i serveis auxiliars	1.172	17,8%	86.352	15,0%
Administració pública	187	2,8%	15.294	2,7%
Educació	105	1,6%	11.791	2,0%
Activitats sanitàries i de serveis socials	245	3,7%	21.629	3,8%
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	81	1,2%	8.795	1,5%
Altres serveis	187	2,8%	17.045	3,0%
Act. de les llars que donen ocupació a personal domèstic ...	70	1,1%	7.166	1,2%
Organismes extraterritorials	1	0,0%	109	0,0%
Sense ocupació anterior	423	6,4%	32.648	5,7%
Total	6.594	100%	575.948	100%

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya
Dades a 31 desembre 2014

3.4 CONTRACTACIÓ

Un contracte de treball és l'acord entre l'empresari i el treballador pel qual aquest s'obliga a prestar determinats serveis per compte de l'empresa i sota la seva direcció a canvi d'una retribució. Per llei, els empresaris estan obligats a comunicar el contingut dels contractes laborals a les oficines públiques d'ocupació. Conseqüentment, l'Administració gestiona una informació que, a nivell estadístic, conforma una valuosa eina per conèixer el mercat laboral.

3.4.1 SEGONS TIPOLOGIA DE CONTRACTE

Els contractes indefinits inclouen el contracte indefinit, l'indefinit de foment de l'ocupació, l'indefinit minusvàlids i els contractes convertits en indefinits. El contracte indefinit aporta una certa seguretat al contractat en termes d'estabilitat laboral i, al mateix temps, aporta beneficis a l'empresari en la mesura en que aconsegueix reduir el cost de rotació de la mà d'obra.

Els contractes temporals inclouen els d'obra o servei, l'eventual per circumstàncies de la producció, el d'interinitat, el temporal per a minusvàlids, el d'inserció, el de relleu, el de jubilació parcial, el de substitució per jubilació als 64 anys, el contracte en pràctiques, el contracte per a la formació o altres contractes registrats que corresponen a règims especials de contractació (servei domèstic, mercantil...). El contracte temporal aporta flexibilitat a l'empresari en el sentit que permet incorporar

mà d'obra en el procés productiu per cobrir puntes de feina.

L'evolució del pes de la contractació indefinida sobre el total de la contractació segueix una trajectòria similar a la del cicle econòmic. En època de bonança econòmica, el pes de la contractació indefinida és major que en època de crisi. Així, entre els anys 2006 i 2008, el 18,7% dels 74.170 contractes que es van registrar a Manresa eren indefinits; mentre que amb l'arribada de la crisi econòmica, concretament entre els anys 2009 i 2011, només l'11,4% dels 53.425 contractes que es van firmar a Manresa eren indefinits.

Al 2014, a Manresa, es signen un total de 22.811 contractes, dels quals un 10,2% són indefinits i un 89,8% són temporals. A Catalunya, es registra una major proporció de contractes de caràcter indefinit per aquest mateix any: l'11,7% dels contractes registrats al Principat són indefinits i el 88,3% són temporals.

Si es centra l'atenció en els contractes de caràcter indefinit es constata que a Catalunya, entre els anys 2011 (232.868 contractes indefinits) i 2014 (285.316 contractes indefinits), el número de contractes indefinits ha augmentat un 22,5%. En el cas de Manresa, aquest increment ha estat bastant més favorable. A Manresa l'any 2011 es van registrar 1.690 contractes indefinits; l'any 2012, 1.911; l'any 2013, 1.791; i l'any 2014, 2.329. Es tracta d'un increment en tres anys del 37,8% del nombre de contractes indefinits registrats.

8- Contractes signats a Manresa. Any 2014

Tipus de contracte	Homes		Dones		Total	
Indefinit	1.096	4,8%	1.233	5,4%	2.329	10,2%
Temporal	9.634	42,2%	10.848	47,6%	20.482	89,8%
Total de contractes	10.730	47,0%	12.081	53,0%	22.811	100%

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya a partir de dades de l'INSS

9- Contractes indefinits. Manresa

Any	Homes	Dones	Total
2011	817	873	1.690
2012	908	1.003	1.911
2013	846	945	1.791
2014	1.096	1.233	2.329

Font: Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

3.4.2 PER SEXES

Al llarg dels últims anys, a Manresa, les dones han registrat més contractes laborals que els homes. Així, a Manresa, les dones van signar 10.044 contractes dels 18.280 que es van registrar al llarg de l'any 2011. A l'any 2014, dels 22.811 contractes registrats, 12.081 eren de dones (53,0%) i 10.730 eren d'homes (47,0%). La presència femenina en la contractació ha estat majoritària tant pel que fa referència a la contractació indefinida com pel que fa referència a la contractació temporal. El 5,4% dels contractes registrats a Manresa al llarg de l'any 2014 són contractes indefinits signats per dones; el 4,8%, indefinits d'homes; el 47,6%, temporals de dones i; el 42,2%, temporals d'homes.

El predomini a Manresa de la contractació femenina respecte la masculina contrasta amb Catalunya, on any rere any signen més contractes homes que dones. En els últims anys, la diferència en la contractació per sexe entre un àmbit territorial i altre ha estat notòria. Així al llarg dels anys 2008 i 2011 les dones van signar a Catalunya un 48,8% dels contractes, mentre que a Manresa les dones van signar el 54,9% dels contractes laborals. Paral·lelament, al 2014 també es constata que a Manresa hi ha més contractació femenina, tant en contractes indefinits com en temporals, que no pas a Catalunya; sent els percentatges de contractació femenina d'un 53,0% a Manresa (5,4% indefinits i 47,6% temporals) per un 48,1% a Catalunya (5,5% indefinits i 42,6% temporals).

3.5 OCUPACIÓ

El nombre de treballadors per compte propi procedeix de l'explotació de la base de dades de la Seguretat Social del règim especial de treballadors autònoms i pren com a criteri de municipalització la residència habitual del cotitzant. Les dades disponibles dels treballadors assalariats procedeixen del règim general de la Seguretat Social i el règim especial de la mineria i el carbó. En aquest cas, l'explotació estadística de la informació de treballadors per compte d'altri pren com a criteri de municipalització el centre de treball principal del centre de cotització i no pas el domicili dels assalariats. Els assalariats d'una empresa manresana figuren dins de les estadístiques de la Seguretat Social com a assalariats de Manresa, independentment del lloc de residència del treballador. Fruit de la idiosincràsia de la base de dades dels treballadors assalariats, aquesta resulta més adequada per analitzar el teixit empresarial d'un territori que no pas el mercat de treball.

3.5.1 TREBALLADORS PER COMPTE D'ALTRI

Consultant les dades de treballadors per compte d'altri, cal tenir en compte les apreciacions metodològiques abans esmentades, que feien referència al fet que la informació sobre treballadors assalariats són adequades per valorar més aviat l'evolució del teixit econòmic del municipi que no pas el mercat laboral local ja que d'aquesta base de dades no es desprèn el nombre de residents al territori que són assalariats.

A 31 de desembre del 2014, Manresa comptava amb 19.399 assalariats, dels quals un 0,1% eren del sector agrícola, un 18,3% del sector industrial, un 5,1% de la construcció i un 76,5% del sector. En comparació amb Catalunya, s'observa que els assalariats de Manresa tenen un menor pes en el sector serveis però un major pes a la indústria i a la construcció.

El nombre de treballadors per compte aliè disminueix a Manresa des de juny de l'any 2006, que és quan es va registrar el màxim valor (27.716 assalariats). Es tracta d'un descens considerable del nombre de treballadors assalariats atribuïble a la crisi econòmica i que és més pronunciat al registrat a Catalunya. Així, l'evolució en el període 2008-2011 mostra que el nombre de treballadors assalariats a Manresa ha disminuït un 24,1%, mentre que pel total de Catalunya el descens ha estat del 15,7%. De fet, en el gràfic de l'evolució de la població assalariada, s'aprecia que el diferencial entre Manresa i Catalunya ha augmentat progressivament en contra de Manresa, augmentant el diferencial entre un i altre territori.

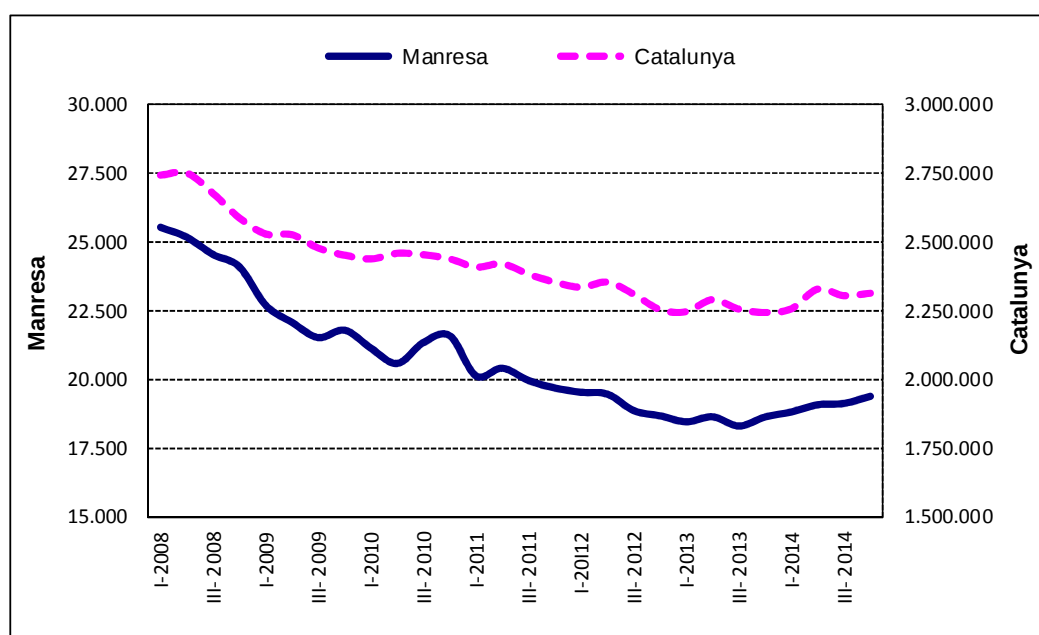
10- Assalariats classificats segons activitat econòmica

Activitat econòmica	Manresa		Catalunya	
Agricultura	14	0,1%	7.903	0,3%
Indústria	3.554	18,3%	393.348	17,0%
Indústries extractives	1	0,0%	2.206	0,1%
Indústries manufactureres	3.245	16,7%	362.883	15,7%
Subministrament d'energia elèctrica	0	0,0%	5.164	0,2%
Subministrament d'aigua; i sanejament	308	1,6%	23.095	1,0%
Construcció	997	5,1%	96.901	4,2%
Serveis	14.834	76,5%	1.816.788	78,5%
Comerç a l'engròs i al detall	4.182	21,6%	420.673	18,2%
Transport i emmagatzematge	367	1,9%	105.519	4,6%
Hostaleria	855	4,4%	161.053	7,0%
Informació i comunicacions	178	0,9%	72.056	3,1%
Activitats financeres i d'assegurances	185	1,0%	57.582	2,5%
Activitats immobiliàries	121	0,6%	19.482	0,8%
Activitats professionals, científiques i tècniques	997	5,1%	131.884	5,7%
Activitats administratives i serveis auxiliars	1.398	7,2%	200.979	8,7%
Administració pública	933	4,8%	171.031	7,4%
Educació	1.338	6,9%	136.874	5,9%
Activitats sanitàries i de serveis socials	3.219	16,6%	230.646	10,0%
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	607	3,1%	45.517	2,0%
Altres serveis	444	2,3%	56.596	2,4%
Act. de les llars que donen ocupació a personal domèstic ...	10	0,1%	6.529	0,3%
Organismes extraterritorials	0	0,0%	367	0,0%
Total	19.399	100%	2.314.940	100%

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

Dades a 31 desembre 2014

11- Evolució de l'ocupació assalariada

3.5.2 TREBALLADORS PER COMPTE PROPÍ

El dia 31 de desembre del 2014, a Manresa, hi havia 4.534 treballadors autònoms; un 1,9% en el sector de l'agricultura, un 12,8% en la indústria, un 10,3% en la construcció i un 75,0% en el sector serveis. Comparant amb la totalitat de Catalunya, es constata que a Manresa hi ha major percentatge d'autònoms a la indústria (un 12,8% respecte el 8,5% de Catalunya) i al sector serveis (75,0% respecte el 74,7% de Catalunya); i menys en el sector agrícola i al de construcció (per Catalunya, 4,6% i 12,2% respectivament).

La trajectòria de l'evolució del nombre de treballadors autònoms és paral·lela al cicle econòmic. Des que l'Ajuntament de Manresa registra les dades d'ocupació pròpia (any 2000), fins a finals de 2007, el nombre de treballadors autònoms al municipi augmenta de forma regular, passant de 4.806 treballadors autònoms al març del 2000, a 5.437 a finals de l'any 2007. A

partir d'aquest moment, coincidint amb el canvi de cicle econòmic, el nombre de treballadors autònoms de la ciutat disminueix gradualment fins a mitjans del 2013 (4.385 autònoms). En aquest any s'observa una tímida recuperació d'1,5 punts percentuals, situant el nombre de treballadors per compte propi en 4.534 (31 de desembre de 2014).

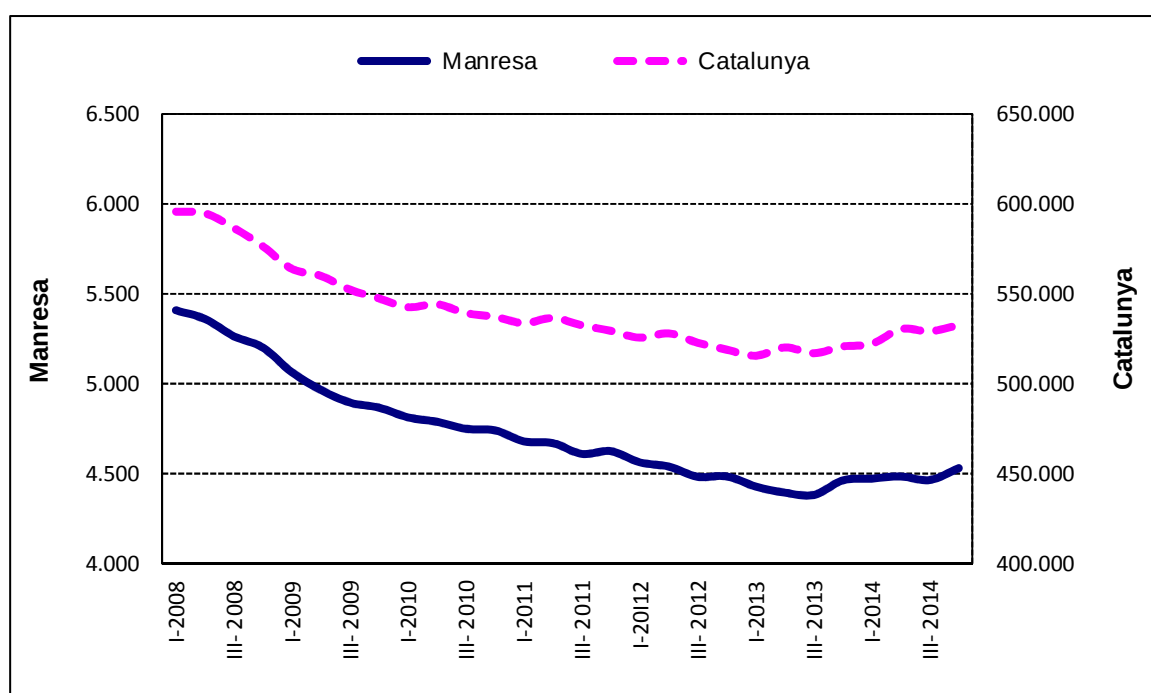
Les dades registrades a Manresa del nombre de treballadors autònoms han estat adverses, llevat la petita recuperació esmentada de l'any 2014, tant pel que fa referència a l'evolució com pel que fa referència a la comparativa envers Catalunya. Així, tal i com s'aprecia en el gràfic 13- *Evolució de l'ocupació autònoma*, el diferencial entre Manresa i Catalunya pel que fa al nombre de treballadors autònoms s'ha anat eixamplant a favor de Catalunya.

12- Autònoms classificats segons activitat econòmica

Activitat econòmica	Manresa		Catalunya	
Agricultura	87	1,9%	24.550	4,6%
Indústria	581	12,8%	45.384	8,5%
Indústries extractives	0	0,0%	188	0,0%
Indústries manufactureres	578	12,7%	44.675	8,4%
Subministrament d'energia elèctrica	3	0,1%	167	0,0%
Subministrament d'aigua; i sanejament	0	0,0%	354	0,1%
Construcció	465	10,3%	65.106	12,2%
Serveis	3.401	75,0%	397.700	74,7%
Comerç a l'engròs i al detall	1.220	26,9%	130.111	24,4%
Transport i emmagatzematge	202	4,5%	39.090	7,3%
Hostaleria	404	8,9%	52.045	9,8%
Informació i comunicacions	106	2,3%	13.305	2,5%
Activitats financeres i d'assegurances	93	2,1%	8.594	1,6%
Activitats immobiliàries	36	0,8%	6.735	1,3%
Activitats professionals, científiques i tècniques	454	10,0%	48.898	9,2%
Activitats administratives i serveis auxiliars	125	2,8%	22.095	4,1%
Administració pública	0	0,0%	123	0,0%
Educació	135	3,0%	12.251	2,3%
Activitats sanitàries i de serveis socials	220	4,9%	17.144	3,2%
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	89	2,0%	12.066	2,3%
Altres serveis	317	7,0%	35.109	6,6%
Act. de les llars que donen ocupació a personal domèstic ...	0	0,0%	105	0,0%
Organismes extraterritorials	0	0,0%	29	0,0%
Total	4.534	100%	532.740	100%

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya
Dades a 31 desembre 2014

13- Evolució de l'ocupació autònoma

3.6 EXPEDIENTS DE REGULACIÓ D'OCUPACIÓ

Els Expedients de Regulació d'Ocupació (ERO) autoritzats i comunicats no desistitsⁱⁱⁱ permeten obtenir informació sobre la quantitat de treballadors que han perdut la seva feina i els que han vist reduïda de manera involuntària la seva jornada laboral i per tant, també el salari.

Els expedients de regulació d'ocupació poden ser de suspensió temporal (cessament de l'activitat per dies complerts), de reducció de jornada laboral (entre un 10% i un 70%) o de rescissió (extinció de la relació laboral).

A Manresa, des del 2009, s'han dut a terme 330 expedients de regulació de l'ocupació: 66 al 2009, 35 al 2010, 60 al 2011, 86 al 2012, 56 al 2013 i 27 al 2014. D'aquests expedients, el 72,7% ha estat de suspensió, el 28,8% de reducció i el 9,4% de rescissió.

Si bé el nombre d'expedients autoritzats ofereix una informació important sobre la situació del mercat de treball, s'obté una fotografia més real de les conseqüències d'aquests expedients quan s'analitza el nombre de persones afectades per cada un dels expedients. Així, des del 2009 fins el 2014, 5.826 persones s'han vist afectades per un expedient de regulació d'ocupació. Entre aquests, un 10,7% ho foren per expedients de rescissió, un 69,4% pels de suspensió i un 19,8% pels de reducció. Els anys amb més persones afectades per expedients de regulació són el 2009 amb 1.614 persones i el 2012 amb 1.379 persones, mentre els que menys, han estat el 2010 i el 2014 amb 419 i 555 persones respectivament.

Per sexes, s'observa que els expedients de regulació d'ocupació que han tingut lloc a Manresa han afectat més homes (4.381) que dones (1.445).

Pel que fa a la comarca del Bages, entre el 2009 i el 2014, 17.800 persones s'han vist afectades per algun tipus d'expedient de regulació, sent el 2009 l'any amb més afectació (5.892) i el 2014 el que menys (822). De fet, des del 2012, s'observa una progressiva disminució en el nombre de treballadors afectats, passant de 3.123 persones a 822.

Dins de la comarca, entre els anys 2009 i 2014, Manresa és el municipi amb més treballadors afectats per expedients de regulació (5.826, un 32,7% respecte el total), seguida de Sant Fruitós del Bages (4.210, un 23,7% respecte el total), Santpedor (1.632, un 5,9% respecte el total) i Súria (1.052, 5,9% respecte el total).

14- Expedients autoritzats de Regulació d'Ocupació. Manresa

Any	Rescissió	Suspensió	Reducció	Total
2009	7	49	10	66
2010	3	16	16	35
2011	6	26	28	60
2012	7	57	22	86
2013	3	39	14	56
2014	5	17	5	27

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

15- Treballadors afectats per Expedients autoritzats de Regulació d'Ocupació. Manresa

Concepte	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rescissió	358	26	59	84	42	57
Homes	288	13	38	57	23	45
Dones	70	13	21	27	19	12
Suspensió	1.109	171	442	1.183	657	484
Homes	731	133	335	957	477	423
Dones	378	38	107	226	180	61
Reducció	147	222	604	112	55	14
Homes	111	127	536	65	17	5
Dones	36	95	68	47	38	9
Total	1.614	419	1.105	1.379	754	555
Homes	1.130	273	909	1.079	517	473
Dones	484	146	196	300	237	82

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

16- Treballadors afectats per Expedients autoritzats de Regulació d'Ocupació. Municipis del Bages.

Municipi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Artés	320	91	117	100	53	32	713
Avinyó	90	79	54	11	29	0	263
Balsareny	54	13	0	28	0	5	100
Calders	0	0	0	5	3	0	8
Callús	48	4	18	24	0	0	94
Cardona	0	14	0	66	43	40	163
Castellbell i el Vilar	141	25	30	43	42	5	286
Castellgalí	63	46	12	47	0	0	168
Fonollosa	0	0	0	76	0	0	76
Gaià	0	0	2	5	0	0	7
Manresa	1.614	419	1.105	1.379	754	555	5.826
Moià	19	7	22	95	82	4	229
Monistrol de Montserrat	26	5	0	140	19	4	194
Navarces	6	27	40	21	2	21	117
Navàs	158	39	104	144	68	8	521
Pont de Vilomara i Rocafort, el	4	0	4	20	0	0	28
Sallent	180	106	103	144	89	34	656
Sant Feliu Sasserra	25	0	0	69	14	7	115
Sant Fruitós de Bages	1.697	889	720	249	601	54	4.210
Sant Joan de Vilatorrada	54	52	42	70	52	40	310
Sant Salvador de Guardiola	254	38	27	29	37	3	388
Sant Vicenç de Castellet	217	114	53	59	171	5	619
Santa Maria d'Oló	0	0	3	0	0	0	3
Santpedor	791	416	28	239	153	5	1.632
Súria	109	870	6	60	7	0	1.052
Talamanca	22	0	0	0	0	0	22
Bages	5.892	3.254	2.490	3.123	2.219	822	17.800

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

ⁱ Col·lectiu format per individus situats fora del mercat per diferents motius com ara pel fet d'estar jubilats, per estar cursant estudis, per malaltia o incapacitat pròpia, per a cuidar nens o adults malalts, discapacitats o majors...

ⁱⁱ El mínim nivell territorial de representativitat que assolix l'Enquesta de Població Activa és provincial.

ⁱⁱⁱ El Reial decret llei 3/2012, de 10 de febrer, de mesures urgents per a la reforma del mercat laboral, suprimeix de manera general el requisit d'autorització administrativa i el substitueix per la comunicació a l'autoritat laboral competent. Per això, es parla d'expedients autoritzats i comunicats no desistits, si bé, en el cas d'expedients presentats fins l'11 de febrer de 2012 procedeix l'autorització administrativa.

4

HABITATGE

La construcció va ser clau en la dinàmica del fort creixement econòmic registrat en el període 2000-2008, tant a nivell estatal com a nivell català. Donada la demanda intensiva de treballadors que requeria el sector, va ocupar una bona part de la població activa. Paral·lelament, les indústries afins a la construcció i el sector financer també es van beneficiar de l'auge de la construcció.

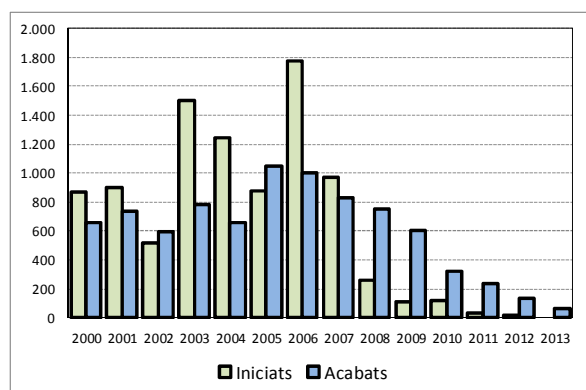
La gran demanda d'habitatges juntament amb una política de concessió ràpida de crèdits

hipotecaris impulsà el mercat immobiliari però també potencià l'endeutament de les famílies via crèdit. En l'època de bonança econòmica, els preus de l'habitatge van augmentar molt per sobre de l'índex de preus al consum i dels salaris reals i aquest fet va fer que els habitatges esdevinguessin, a part de ser un bé essencial per la vida, un bé d'inversió amb una rendibilitat exagerada. L'herència de la bombolla immobiliària és el sobre-estoc d'habitatges actual.

4.1 CONSTRUCCIÓ I MERCAT D'HABITATGE

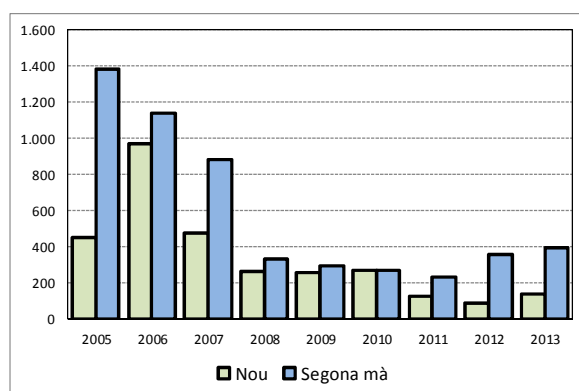
En termes relatius, la construcció d'habitatges a Manresa fou lleugerament més elevada que a Catalunya, especialment en els punts més àlgids dels anys 2003 i 2006. La construcció d'habitatges comença a disminuir a partir del 2008, moment en el qual, la nova construcció és pràcticament inexistent tant a Catalunya com a Manresa. A partir del 2008, l'activitat es focalitza en acabar els habitatges que s'havien iniciat anteriorment i que tenien difícil sortida en el mercat, deixant un estoc d'habitatges nous però sense ús.

1- Habitatges iniciats i acabats

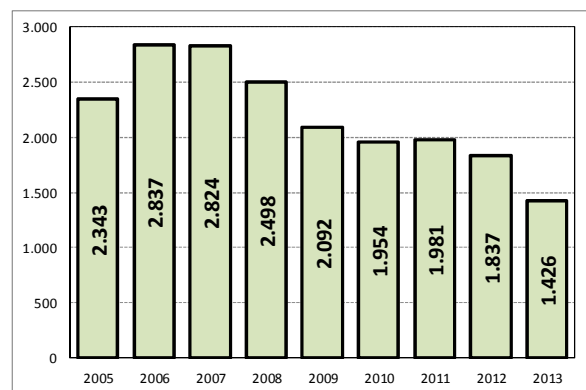
Font: Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

2- Transaccions immobiliàries

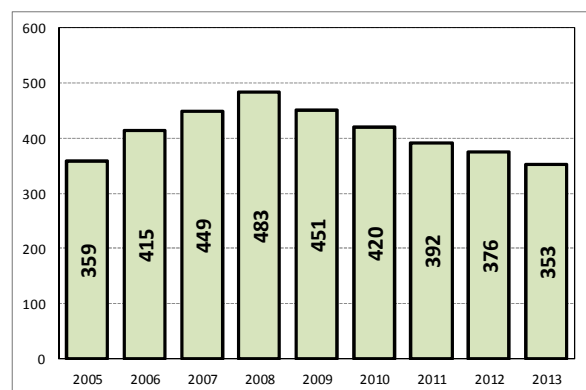
Font: Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

Tot i la construcció d'habitatges nous, la major part de les transaccions immobiliàries, segons dades del Ministeri de Foment, es van realitzar entorn al mercat de segona mà (especialment durant el 2005); mentre que l'any següent la diferència entre ambdós tipus de mercats va disminuir fins pràcticament equiparar-se. Aquesta tendència es va mantenir fins el 2010. Posteriorment la major part de les transaccions es concentren altra vegada en el mercat de segona mà.

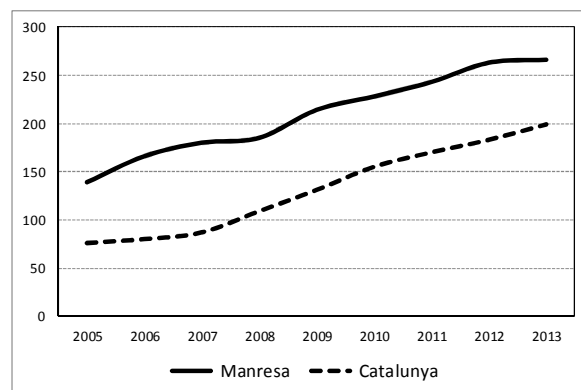
3- Preu habitatge (euros / metre quadrat)

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

Pel què fa al preu de l'habitatge, s'observa com durant els anys àlgids del mercat (2005-07), la mitjana d'adquisició d'habitatge nou es situa entre els 225.000 euros i els 275.000 euros i el preu del metre quadrat de nova construcció es situa entre els 2.250 i 2.900 euros. A partir d'aleshores, les dues mesures del preu segueixen una tendència paral·lela i decreixent. La reducció entre el 2005 i el 2013 del valor total mitjà d'habitatge nou és del 50,6% mentre que el del metre quadrat de nova construcció és del 39,2%. Segons l'últim informe estadístic municipal publicat per l'Observatori Local de l'Habitatge elaborat per la Diputació de Barcelona, Manresa es caracteritza per registrar un nivell elevat de compravenda d'habitatges i a preu baix.

4- Preu mitjà de lloguer (euros)

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

5- Ràtio contractes de lloguer per 10.000 habitants

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

La tendència del mercat de lloguer és la inversa al del mercat de compra. Els contractes de lloguer a la capital del Bages han augmentat progressivament a partir del 2009, i ho fa de forma paral·lela a Catalunya. De fet, el lloguer té una major presència a Manresa que a Catalunya. Mentre que al Principat es registren 199 contractes de lloguer per cada 10.000 habitants, a Manresa, se'n registren 266. Pel que fa referència als preus, fins el 2008, augmentaven degut a la preponderància del mercat de compra. A partir d'aleshores la reducció és constant. Donat l'increment de la demanda de lloguer, la lògica de mercat hauria de fer pensar que augmentarien els preus de lloguer. Les dades en canvi, mostren el comportament contrari. Aquest fet sembla indicar que l'oferta d'estoc era més gran que la de demanda.

4.2 TINENÇA

El comportament del mercat descrit té com a conseqüència un tipus de tinença o altre. Els habitatges de propietat pendents de pagament han augmentat un 13,1% en dues dècades, mentre que l'habitatge de lloguer ha disminuït en un 14,5%. Resulta oportú ressaltar que les diferències en tipus de tinença presenten moltes similituds entre els anys 2001 i 2011. Ara bé, aquesta similitud és enganyosa si es té en compte que els preus dels immobles van augmentar considerablement de la mateixa manera que el de les hipoteques concedides; un augment molt per sobre del que ho va fer la renda disponible dels ciutadans. L'any 2011, el 35,7% dels

habitatges de Manresa estaven totalment pagats, el 29,9% estaven hipotecats, el 6,4% procedien d'una herència o donació i l'1,8% estaven cedits o deixats a un preu simbòlic.

6- Habitatges principals segons tipus de tinença. Manresa

Tipus de tinença	1991	2001	2011
Totalment pagada	39,5%	41,7%	35,7%
Amb pagaments pendents (hipoteques)	16,8%	26,7%	29,9%
Herència o donació	3,7%	4,3%	6,4%
Llogada	37,1%	23,8%	22,6%
Cedida gratis o a baix preu	2,5%	1,4%	1,8%
Altres	0,4%	2,1%	3,7%
Total	100%	100%	100%

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

4.3 PARC D'HABITATGES

Segons l'informe de 2010 de l'Observatori Local d'Habitatge de la Diputació de Barcelona, i en comparació amb la resta de municipis de la província de Barcelona, una de les característiques del parc d'habitatge de Manresa és la seva antiguitat. Aquesta però no es distribueix homogèniament per tota la ciutat, sinó que ho fa en relació a la història i expansió de la ciutat.

Així, es constata que més de la meitat dels habitatges del Barri Antic daten d'abans del segle

XX. També destaca en aquest aspecte, que els barris amb més percentatge d'habitatges construïts abans de 1959 són Barri Antic (el 72,5% dels habitatges són d'abans de 1959), Farreres – Suanya – Comtals – Santa Caterina – L'Oller (68,7%), Sant Pau (64,4%), Guix – Pujada Roja (48%), Vic – Remei (41,7%) i Valldaura (40,4%). Una altra singularitat són aquells barris construïts gairebé íntegrament durant el període 1960-79 com és el cas de Pare Ignasi Puig (100%), Font dels Capellans (80,0%), Balconada (58,8%) i Sagrada Família (54,2%).

7- Habitatges segons barri i any de construcció

Barri	< S.XX	1900-39	1940-59	1960-79	1980-99	2000-06	> 2007	Sense es- pecificar	Total
Valldaura	7,1%	16,8%	16,5%	16,4%	17,3%	14,6%	11,4%	0,0%	100%
Barri Antic	52,9%	14,5%	5,1%	5,8%	8,5%	7,4%	5,8%	0,1%	100%
Passeig i Rodalies	7,9%	19,7%	5,9%	36,0%	19,8%	10,3%	0,5%		100%
Vic-Remei	19,5%	11,8%	10,5%	25,7%	17,7%	8,0%	6,8%	0,1%	100%
Pl. Catalunya - Saldes	0,6%	4,2%	6,9%	50,0%	23,8%	7,8%	6,7%	0,1%	100%
Mion - Puigberenguer - Miralpeix	0,3%	5,7%	22,6%	26,8%	11,9%	18,3%	14,2%	0,3%	100%
Poble Nou	1,3%	7,4%	10,3%	34,9%	25,8%	10,7%	9,7%		100%
Ctra. Santpedor	0,4%	3,1%	6,4%	28,3%	25,4%	29,9%	6,4%	0,1%	100%
Sagrada Família	0,1%	0,7%	10,3%	54,2%	15,5%	16,1%	3,1%	0,0%	100%
Font dels Capellans		1,4%	5,6%	80,0%	6,1%	4,7%	2,1%	0,2%	100%
Escodines	19,5%	7,2%	3,4%	31,3%	13,4%	19,0%	6,3%	0,0%	100%
Balconada				58,8%	36,9%		4,4%		100%
Viladordis	7,6%	12,6%	11,6%	10,5%	2,2%	38,8%	16,1%	0,7%	100%
Sant Pau	5,5%	5,9%	53,0%	20,6%	3,7%	11,0%		0,5%	100%
Pare Ignasi Puig				100,0%					100%
Guix - Pujada Roja	8,3%	21,0%	18,7%	44,4%		7,1%		0,4%	100%
Farreres - Suanya - Comtals - Sta. Caterina - L'Oller	1,1%	6,5%	61,2%	22,6%	1,9%	2,7%	3,8%	0,3%	100%
Cal Gravat					98,6%	1,4%			100%
Manresa	9%	8%	10%	33%	19%	14%	6%	0%	100%

Font: Ajuntament de Manresa

A Manresa hi ha 7.372 habitatges buits. Es tracta d'una xifra elevada ja que representa el 19,5% del total d'habitatges de la ciutat. Simplificant, es podria considerar que a Manresa coexisteixen dos tipus d'habitatges buits. Dins els 7.372 habitatges buits de Manresa hi ha per una banda, promocions immobiliàries del segle XXI que no han estat venudes a causa de la crisi econòmica i, per l'altra, hi ha habitatges sense comoditats bàsiques.

L'estoc dels habitatges buits construïts al llarg del segle XXI el conformen 2.075 habitatges i la major part d'ells corresponen a promocions immobiliàries dutes a terme als barris de Valldaura i Carretera de Santpedor. La major part de l'estoc dels habitatges que no gaudeixen de comoditats bàsiques en forma de llum, ascensor o aparcament pertanyen als barris interiors de la ciutat, com són el Barri Antic (790 habitatges buits), Vic – Remei (762) o les Escodines (515). L'expansió urbanística de principis del segle XXI i

la lleugera regressió demogràfica que està registrant la ciutat en l'actualitat han fet abandonar els habitatges que es troben en pitjors condicions.

8-Habitatges buits segons any de construcció

Barri	Abans 1900	1900 - 1979	1980 - 1989	1990 - 1999	2000 - 2004	2005 - 2009	A partir de 2010	Total
Valldaura	52	320	21	52	48	240	20	753
Barri Antic	391	203	16	39	23	118	0	790
Passeig i Rodalies	79	504	75	46	68	24	8	804
Vic - Remei	189	284	32	34	37	151	35	762
Plaça Catalunya - Barriada Saldes	6	412	30	48	29	39	63	627
Mion - Puigberenguer - Miralpeix	2	304	3	40	11	166	31	557
Poble Nou	13	318	43	44	46	79	70	613
Carretera de Santpedor	4	326	52	72	112	261	33	860
Sagrada Família	0	353	15	11	25	94	0	498
Font dels Capellans	0	108	5	5	7	18	5	148
Escodines	115	248	16	12	45	47	32	515
Balconada	0	21	7	5	0	0	21	54
Viladordis	10	34	0	2	9	53	0	108
Sant Pau	0	29	2	0	0	0	0	31
Pare Ignasi Puig	0	79	0	0	0	0	0	79
Guix - Pujada Roja	9	47	0	0	0	2	0	58
Farreres - Suanya - Comtals - Santa Caterina - L'Oller	0	71	0	1	0	4	0	76
Cal Gravat	0	0	3	26	1	0	0	30
Diseminats indeterminats	2	7	0	0	0	0	0	9
Total	872	3.668	320	437	461	1.296	318	7.372

Font: Ajuntament de Manresa

4.4 COMPOSICIÓ DEMOGRÀFICA DELS HABITATGES

A partir del creuament de la informació cadastral (superfície dels habitatges) amb la informació del Padró (composició de les llars), es dedueix la ràtio del nombre de membres per habitatge. En termes de risc d'exclusió social, a part de les condicions físiques dels habitatges en sí, un factor a tenir en compte és el de l'amuntegament, que s'acostuma a definir com la disposició de menys de quinze metres quadrats d'habitatge per persona.

Respecte el nombre de persones per habitatge, la mitjana aritmètica manresana és de 2,5 persones per habitatge amb un mínim de 2,3 (Barri Antic i Passeig i Rodalies) i un màxim de 2,9 (Cal Gravat). La divisió dels metres quadrats ocupats d'habitatge entre la població de cada barri possibilita comparar la densitat de persones, ja no sobre el territori urbà o total de cada barri sinó segons els metres quadrats d'habitatge ocupat. En aquest cas, Pare Ignasi Puig, Balconada, Sant Pau i Font dels Capellans són els barris amb menys metres quadrats habitats disponibles per persona.

La falta d'espai vital a la llar pot ocasionar problemes de convivència, psicosocials i, fins i

tot, d'higiene. Les dades mostren com el 7,4% de la població manresana viu en aquestes condicions. En pesos relatius, els barris de Sant Pau i Barri Antic són els més afectats per aquesta situació. El 17,6% de la població de Sant Pau i el 15,3% de la població del Barri Antic viuen amb menys de quinze metre quadrats d'habitatge.

9- Persones per habitatge ocupat

Barri	Persones per habitatge
Cal Gravat	2,9
Sant Pau	2,7
Balconada	2,6
Viladordis	2,6
Escodines	2,6
Carretera Santpedor	2,5
Sagrada Família	2,5
Guix - Pujada Roja	2,5
Plaça Catalunya - Saldes	2,5
MANRESA	2,5
Mion - Puigberenguer - Miralpeix	2,5
Poble Nou	2,4
Valldaura	2,4
Vic - Remei	2,4
Font dels Capellans	2,4
Farreres - Suanya - Comtals - Sta. Caterina - L'Oller - Guia	2,4
Pare Ignasi Puig	2,3
Antic	2,3
Passeig i rodalies	2,3

Font: Ajuntament de Manresa

10- Metres quadrats d'habitatge per persona

Barri	Metres quadrats / Persones					Total
	< 15	16 - 29	30 - 44	45 - 70	71 i més	
Sant Pau	17,6	32,3	26,6	14,4	9,2	100
Antic	15,3	35,1	20,1	18,0	11,5	100
Guix - Pujada Roja	13,3	25,0	20,6	20,3	20,8	100
Escodines	12,2	33,0	27,4	17,1	10,2	100
Mion - Puigberenguer - Miralpeix	12,1	32,3	25,4	17,5	12,6	100
Pare Ignasi Puig	11,4	48,0	26,9	9,1	4,6	100
Font dels Capellans	9,3	33,4	26,9	20,7	9,7	100
Vic - Remei	8,8	34,5	24,8	20,4	11,5	100
Valldaura	7,5	36,5	28,9	15,9	11,3	100
MANRESA	7,4	33,4	28,0	19,0	12,4	100
Sagrada Família	6,9	35,0	29,4	17,7	11,0	100
Plaça Catalunya - Saldes	6,1	33,1	29,8	18,9	12,1	100
Carretera Santpedor	4,7	34,4	30,9	18,4	11,6	100
Poble Nou	4,5	30,2	30,3	22,4	12,7	100
Balconada	4,4	50,1	30,1	8,3	7,1	100
Passeig i rodalies	4,2	26,4	26,5	25,4	17,6	100
Viladordis	3,4	29,4	29,8	18,9	18,5	100
Farreres - Suanya - Comtals - Sta. Caterina - L'Oller - Guia		35,3	23,3	16,1	25,3	100
Cal Gravat		15,1	26,9	31,3	26,6	100

Font: Ajuntament de Manresa

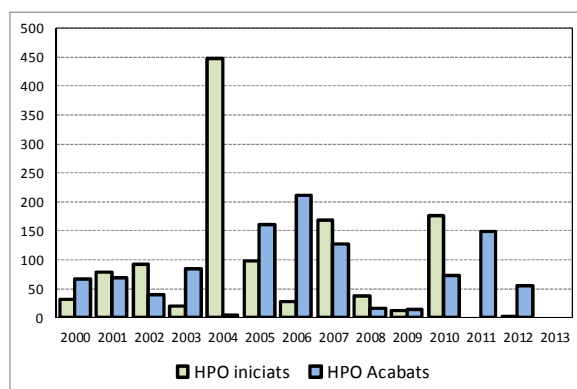
4.5 HABITATGES DE PROTECCIÓ OFICIAL (HPO)

Complementàriament al mercat lliure d'habitatge existeix el mercat d'Habitatges de Protecció Oficial. Aquest últim té com a finalitat possibilitar que els ciutadans amb rendes baixes puguin llogar o comprar habitatge d'acord amb les seves possibilitats econòmiques ja que el preu d'aquests acostuma a estar subvencionat per l'Administració Pública.

A Manresa, la construcció d'habitatges de protecció oficial va registrar el seu punt àlgid l'any 2004, quan es van iniciar 448 habitatges. A partir d'aleshores destaquen els anys 2007 (168 habitatges de protecció oficial iniciats) i 2010 (176 habitatges de protecció oficial iniciats).

Durant l'any 2013 no es va iniciar ni acabar cap habitatge d'aquesta tipologia.

11- Habitatges de protecció oficial iniciats i acabats

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

4.6 PROBLEMÀTIQUES DETECTADES EN L'ÀMBIT DE L'HABITATGE

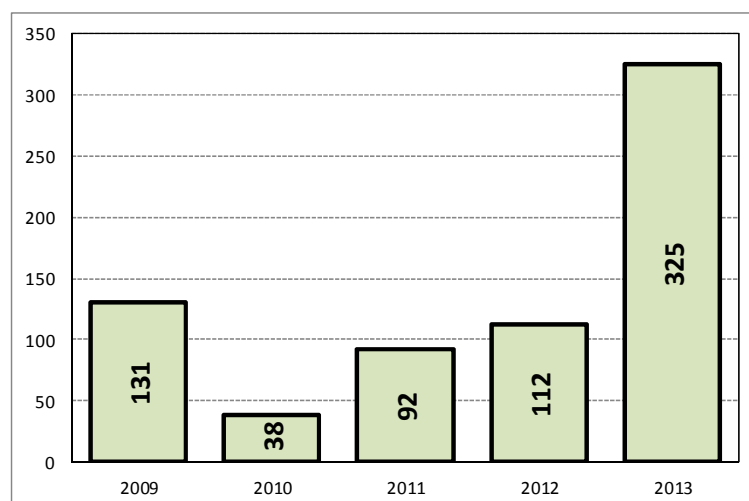
Els Serveis Socials de Manresa resulten una bona font d'informació sobre problemàtiques socials en relació a l'àmbit de l'habitatge. Les famílies i persones en situació d'infrahabitatge, sense sostre, amb deutes de lloguer o amb dificultats per fer front a les despeses de subministrament s'adrecen als Serveis Socials per cercar un suport econòmic o bé un lloguer social. En els darrers anys el problema ha esdevingut més universal. L'evolució dels casos detectats ha augmentat pràcticament un 150% en els darrers cinc anys i especialment entre els anys 2012 i 2013, passant de 112 a 325 casos atesos.

Dins de la problemàtica d'habitatge destaquen les persones afectades per desnonament (37,1% del total del període), les que tenen habitatges deficients (19,3%) i les que no tenen habitatge (16,9%). Pel què fa a les persones sense llar i atesos des dels Serveis Socials municipals s'observa una evolució ascendent. Aquesta

problemàtica poc significativa durant els anys 2009 i 2010, ja que no es comptabilitzava com a tal, afecta més significativament als homes (més del doble dels casos que a dones). Durant l'any 2013, el 8,0% de les persones ateses per problemàtiques d'habitatge havien estat en algun moment sense disposar d'un habitatge.

Les problemàtiques d'habitatge detectades des de Serveis Socials mostren diferències en la distribució geogràfica i social de Manresa. Considerant les problemàtiques de forma relativa amb l'objectiu que les dades siguin comparables entre barris, destaca que el barri que registra un major nivell de desnonaments és el de la Sagrada Família (61,7 per mil). El barri amb més habitatges deficients és el de Viladordis (91,2 per mil) i el que registra un major amuntegament és la Font dels Capellans (39,1 per mil).

12- Casos atesos des de Serveis Socials referents a habitatge

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

13- Problemàtiques d'habitatge. Tant per mil

Barri	Desno- nament	Habitatge deficient	Manca d'habitatge	Amunte- gament	Manca de serveis	Manca d'higiene	Total pro- blemàtiques
Sagrada Família	61,7	9,6					71,3
Pare Ignasi Puig	61,6						61,6
Balconada	38,9						38,9
Font dels Capellans	29,7	8,5	16,9	38,1	4,2		97,5
Escodines	25,7	9,2	3,7		9,2	1,8	49,6
Antic	24,7	42,7	24,7	6,7		4,5	103,5
MANRESA	16,9	10,6	5,7	5,2	2,9	1,7	42,9
Passeig i Rodalies	13,9	1,7	5,2			1,7	22,5
Ctra. Vic - Remei	13,5	1,7	5,1	6,8	11,8		38,8
Pl. Catalunya - Saldes	9,7	2,8	8,4	12,5			33,4
Ctra. Santpedor	8,7	7,9	2,4	3,2		5,5	27,7
Poble Nou	3,3						3,3
Valldaura	1,7	15,1	1,7	1,7		3,4	23,5
Cal Gravat		12,3					12,3
Farreres - Suanya - Comtals - Sta. Caterina - L'Oller - Guia		9,9	9,9				19,7
Guix - Pujada Roja			15,4				15,4
Mion-Puigberenguer		21,0	10,5	18,9	12,6		63,0
Sant Pau			19,7				19,7
Viladordis		91,2					91,2

Font: Ajuntament de Manresa

Donat l'increment de ciutadans amb dificultats per pagar la hipoteca, l'Ajuntament de Manresa va posar en funcionament l'Oficina d'Intermediació Hipotecària (OIH). Aquest servei té com a objectiu possibilitar una millor intermediació entre els afectats i les entitats financeres a partir d'un conveni amb el Col·legi d'Advocats el qual facilita un advocat per a cada cas.

L'explotació estadísticaⁱ resultant de les noranta sol·licituds acceptades entre la primavera del 2012 i la de 2014, mostra un total de 345 afectats directes, dels quals 133 són menors. Cal tenir en compte que més del 75% dels habitatges dels usuaris de l'Oficina d'Intermediació Hipotecària

van ser adquirits entre els anys 2004 i 2007, anys en què la mitjana de compra de l'habitatge es situava entorn els 250.000 euros segons dades del Departament de Territori i Sostenibilitat; mentre que la mitjana dels ciutadans que s'han adreçat a l'Oficina d'Intermediació Hipotecària es mou al voltant dels 120.000 euros. Aquests habitatges formaven part de la banda baixa del mercat immobiliari manresà. Però la relació entre renda disponible i preu de l'habitatge mostra com mentre les quotes de les hipoteques no varien, sí que ho fa, i a la baixa, la renda disponible dels afectats. Per últim, resulta oportú ressaltar que després d'anys de pagar la hipoteca, el capital pendent és major que el preu de mercat de l'habitatge.

14- Programes i serveis amb més volum d'atencions

Copncepte	2012	2013	2014
Número de sol·licituds	44	36	58
Persones afectades directament (membres nucli familiar)	154	126	65
Adults	90	80	42
Menors	64	46	23
Mitjana ingressos familiars	677	648	800
Mitjana ingressos disponibles per a tots els membres	196	176	281
Mitjana ingressos adults	334	281	421
Preu compra (mitjana)	123.287	122.094	149.840
Capital pendent (mitjana)	140.432	142.391	145.602

Font: Ajuntament de Manresa

A partir de les dades oficials de l'any 2013 provinents dels jutjats, es constata que el nombre d'habitatges que han passat per un procés de desnonament en judicis hipotecaris és de 67 i el número total de desnonaments ha estat de 161, incloent els de 94 casos de lloguer. Segons l'opinió de tècnics municipals, els desnonaments d'habitatges de lloguer s'estaria incrementant respecte els habitatges de 'propietat'. Tenint en compte que els preus mitjans de lloguer de Manresa es troben entorn els 350 euros mensuals, els desnonaments d'habitatges de lloguer indica el baix nivell de renda dels afectats. S'ha de tenir en compte, a més a més, que els 350 euros són la mitjana manresana dels

contractes de lloguer de Manresa i que possiblement, els lloguers de les persones afectades es situen per sota d'aquest import.

15- Dades referents a desnonaments. Manresa 2013.

Programa / Serveis	Habitatges
Expedients de judici hipotecari ingressats any 2013	202
Expedients hipotecaris pendents final 2013	485
Judicis de desnonament ingressats any 2013	131
Judicis de desnonament pendents final 2013	55
Llançaments executats en judicis hipotecaris any 2013	67
Llançaments executats en judicis de desnonament any 2013	161

Font: Jutjats de Manresa

4.7 POBRESA ENERGÈTICA

La recent crisi econòmica ha tingut, i continua tenint, efectes devastadors sobre l'economia de moltes famílies. Aquestes es veuen abocades a una situació de falta d'ingressos i a la no cobertura de les seves necessitats bàsiques i sovint a la pèrdua de l'habitatge. Quan es parla de les necessitats bàsiques no solament es fa

referència a l'alimentació, al vestit i a l'habitatge, sinó a tot allò necessari per poder gaudir d'una vida digna (medicació, formació...). En aquest sentit cal incloure tot el que es refereix als subministraments de la llar com aigua, gas i electricitat.

El Síndic de Greuges de Catalunya, a l'informe d'octubre de 2013, va definir la pobresa energètica com aquella situació en què les persones no poden fer front als subministraments de llum, aigua o gas. Es tracta d'un terme relativament recent que descriu una realitat que s'està produint actualment i que la crisi ha accentuat. En aquest informe es valora que a Catalunya un 26,7% (2011) de persones viuen en risc de pobresa o d'exclusió social i que un 6,9% de les llars a Catalunya no poden mantenir l'habitatge a una temperatura adequada. Les situacions de pobresa energètica acostumen a ser producte de la combinació de tres factors:

- Increment de la pobresa
- Increments dels preus dels subministraments d'aigua, gas i electricitat.
- Baixa qualitat dels edificis i poca eficiència energètica

Els Serveis Socials municipals donen resposta a aquelles famílies que compleixen els requisits per accedir al programa d'ajudes individualitzades. En tots els casos són famílies que, entre altres problemes, no poden assumir el cost del lloguer o no poden continuar pagant els subministraments. El programa d'ajudes individualitzades és una eina de treball social i el seu accés està sotmès a valoració no sols econòmica sinó també a factors

socials i familiars. A la taula 16- *Ajuts Serveis Socials habitatge* es fa constar els ajuts realitzats durant els anys 2013 i 2014.

A finals de 2014, s'elabora un nou programa contra la pobresa energètica amb la finalitat de desenvolupar una sèrie de mesures que tinguin com objectiu donar resposta, en la mesura del possible, a la situació de necessitat de moltes famílies manresanes que es troben en una situació de pobresa energètica, així com iniciar accions preventives perquè no es doni aquesta situació. El programa inclou dotze accions a desenvolupar. Una d'aquestes accions és l'elaboració i posada en marxa d'un Programa d'Ajuts a l'Habitatge en el que l'únic criteri d'accés és la renda, i que s'ajusta als barems de tarifació social aprovats per l'Ajuntament de Manresa. Alhora es dota pressupostàriament a aquest programa d'ajuts.

16- Ajuts Serveis Socials habitatge

Concepte	Any 2013		Any 2014	
	Famílies	Import (€)	Famílies	Import (€)
Instal·lacions nou habitatge	139	57.153	175	66.359
Deutes de lloguer	31	11.240	44	15.452
Deutes aigua	48	3.606	64	5.407
Deutes gas	20	1.716	42	16.491
Deutes llum	85	8.262	153	4.268
Altres conceptes d'habitatge	79	11.703	89	12.822

Font: Ajuntament de Manresa

ⁱ Els resultats referents a ingressos, preu de compra d'habitatge, capital pendent s'han elaborat a partir de 38 casos de l'any 2012, 29 del 2013 i 6 del 2014. S'han obviat la resta de casos de cada any per falta de dades en algun dels components necessaris per a la realització dels càlculs.

5

EDUCACIÓ I FORMACIÓ

5.1 INDICADORS DE CONTEXT

5.1.1 Instrucció de la població

Saber el nivell d'instrucció de les persones és una dada fonamental per conèixer les característiques d'una població. Però s'ha de tenir en compte que el nivell d'instrucció evoluciona al llarg del temps i, per aquest motiu, també és important veure d'on es ve i a quin ritme s'avança. En les darreres dècades, el nivell de formació de la població catalana ha augmentat de manera significativa. Les grans transformacions socioeconòmiques, l'extensió de l'escolarització obligatòria i la progressiva incorporació de la dona als estudis han contribuït a aquesta ràpida millora. Així, progressivament, la població s'apropa als estàndards europeus i això ha contribuït de manera significativa al desenvolupament cultural, social i econòmic.

La població manresana, en línies generals, presenta en conjunt un nivell d'estudis superiors inferior a la resta de Catalunya. Així, mentre pel total de població catalana el percentatge de persones amb llicenciatura i doctorat és de l'11,2%, a Manresa aquest valor es situa en un 8,9%. De la mateixa manera és superior el percentatge d'individus amb graus superiors universitaris pel total de Catalunya que el que es troba entre la població de la capital del Bages (2,4% i 1,1% respectivament). En canvi, el percentatge de població amb diplomatures a Manresa és més alt que al total de Catalunya (7,5% i 6,7% respectivament). Amb una diferència percentual molt menor, també és superior el percentatge d'individus amb FP de grau mig a Manresa que a Catalunya (7,6% i 7,0% respectivament), mentre que el percentatge de FP de grau superior, Catalunya va per davant (7,3% respecte el 6,6% de Manresa). No es pot parlar de diferències gaire significatives entre els

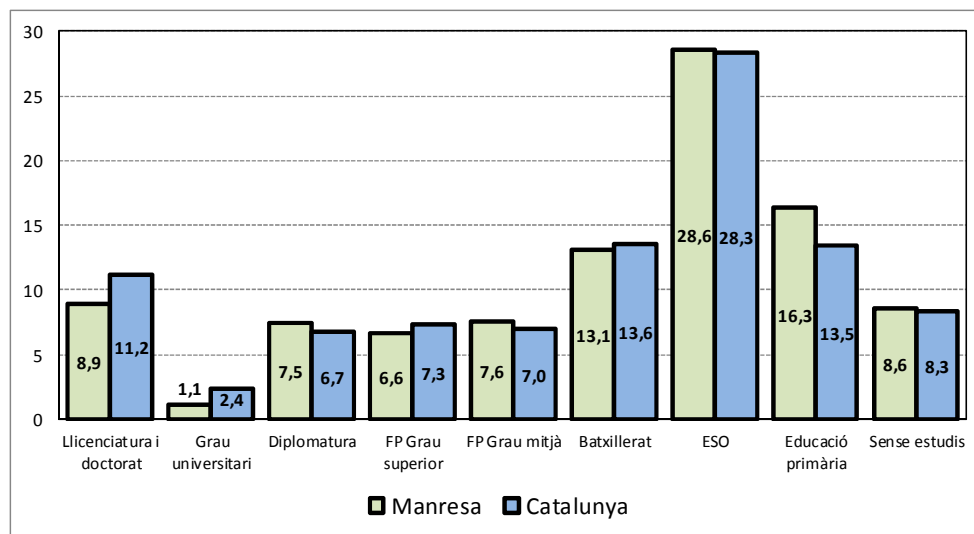
percentatges que presenta Manresa respecte el total de Catalunya pel que fa a individus amb estudis de batxillerat superior i ESO, ni entre aquells que no tenen estudis o són analfabets. Finalment, pels percentatges que fan referència a estudis primaris, Manresa presenta comparativament un percentatge força superior (16,3%) que el registrat a Catalunya (13,5%).

Com s'ha comentat anteriorment, la formació de la població ha millorat significativament en les darreres dècades, fent que es donin actualment diferències notables entre el nivell d'estudis de la població jove i el de l'adult. Així doncs, segons el Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya, el percentatge de població que ha assolit com a mínim l'Educació Secundària Obligatòria és d'un 45,6% per a la població entre 25 i 64 anys mentre que arriba fins al 64,9% entre els joves de 20 a 24 anys. Aquest resultat però, encara es troba gairebé 20 punts percentuals per sota de l'objectiu marcat per la Unió Europea per al 2020 fixat en el 85%.

D'altra banda, la població que disposa d'estudis universitaris o equivalents és d'un 32,0% entre la població de 25 a 64 anys mentre que ja ha assolit un 42,0% entre la població de 30 a 34 anys, valor que supera l'objectiu de la Unió Europea d'un 40,0% per al 2020.

Per sexes, les dones tendeixen a tenir una major formació que els homes en tots els grups d'edat. Així entre el grup de dones de la franja de 25 a 64 anys, el 34,6% tenen estudis universitaris o equivalents respecte el 30,0% que presenten els homes. Entre la població jove (de 30 a 34 anys), aquesta tendència s'accentua sent un percentatge del 47,9% per les dones i d'un 35,8% pels homes.

1- Instrucció de la població

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

5.1.2 Població jove a Manresa i centres educatius

L'educació i la formació són processos que es prolonguen al llarg de tota la vida. Tot i així és cert que té una especial importància i una afectació molt significativa en la infantesa i en la joventut. Aquestes són les edats formatives per excel·lència on, a més a més, es troba l'etapa d'educació obligatòria que comprèn dels tres als setze anys. Per aquest motiu, a continuació es presenta una breu descripció de la població menor de 18 anys de Manresa.

Entre 2008 i 2013 es va produir un augment considerable de la població compresa entre els zero i els disset anys. Aquest increment s'explicaria com a conseqüència d'un augment de la natalitat que s'allarga fins l'any 2010 i degut també, als constants moviments residencials i poblacionals, especialment d'aquelles persones procedents de l'estranger.

Segons el padró d'habitants de l'1 de gener del 2014, Manresa comptava amb 14.100 persones

de menys de 18 anys, un 18,5% respecte el total de població (75.695 habitants). Dins d'aquest col·lectiu, aquells que tenen un pes més important són els infants de 0 a 5 anys amb un percentatge del 36,6% respecte el total de menors (de 0 a 17 anys); a continuació es troben aquells que tenen de 6 a 11 anys amb un 34,5% i finalment els de 12 a 17 anys que representen un 28,9% respecte el total. Cal tenir en compte però, que amb la baixada de la taxa de natalitat, el pes dels infants de 0 a 5 anys anirà disminuint. En aquest sentit, en els pròxims anys s'espera un augment considerable de població entre 6 i 11 anys.

2- Població de 0 a 17 anys de Manresa

Franja d'edat	Homes	Dones	Total
De 0 a 2 anys	1.263	1.137	2.400
De 3 a 5 anys	1.417	1.337	2.754
De 6 a 11 anys	2.530	2.333	4.863
De 12 a 15 anys	1.372	1.324	2.696
De 16 a 17 anys	733	645	1.378
Total població de 0 a 17 anys	7.315	6.776	14.091
Població de Manresa	37.060	38.635	75.695

Font: Ajuntament de Manresa

La població infantil, fins els 16 anys, es troba majoritàriament escolaritzada en centres educatius propis de la ciutat. Manresa compta

amb un total de 42 centres d'educació (17 dels quals són privats o concertats i els 25 restants són públics).

3- Centres educatius de Manresa

Ensenyament	Privats	Públics	Total
Escola Bressol	9	8	17
Primària	2	12	14
Secundària	0	5	5
Primària i secundària	6	0	6
Població de Manresa	17	25	42

Font: Ajuntament de Manresa

En el cas de Primària i Secundària tots són centres concertats

5.2 ESCOLARITZACIÓ**5.2.1 Escolarització de la petita infància (0-3 anys)**

En els darrers anys, l'escolarització de la petita infància ha adquirit una major dimensió degut a factors com ara els canvis en les condicions de treball de la població adulta i sobretot perquè l'augment de la taxa d'activitat femenina fa que les mares necessitin deixar els infants a les escoles bressol. A més, els avenços en el terreny de la psicologia i la pedagogia que han emfatitzat l'atenció educativa precoç com una manera d'afavorir significativament el desenvolupament integral dels infants també han influenciat en l'augment de l'escolarització de la petita infància. La inversió en l'educació en la primera infància s'entén com una acció positiva que afavoreix la incorporació de la dona al mercat laboral, així com un suport per fer compatibles les responsabilitats laborals o socials amb les familiars. Es tracta de dues qüestions de gran

transcendència pel que fa al sosteniment de l'estat del benestar.

Segons l'informe de l'OCDE *Education at a Glance* (2013), l'inici de l'escolarització a l'educació infantil comporta uns millors resultats entre aquests alumnes respecte aquells que la comencen en l'etapa obligatòria, amb independència fins i tot de l'entorn socioeconòmic en que es troba l'infant. Alhora, l'anàlisi dels resultats dels exàmens PISA mostra que el alumnes de 15 anys que han passat per l'educació infantil no obligatòria tendeixen a desenvolupar-se millor que aquells que no ho van fer¹.

Tal com es constata a l'Informe Social de Manresa 2008, la demanda de places de llars d'infants va augmentar durant la dècada passada per l'increment de població que es va donar a la ciutat (augment de la taxa de natalitat i de la població immigrant); però també a causa de la creixent dificultat per conciliar la vida laboral i

familiar. Des de l'any 2010 però, la demanda de places ha anat disminuint progressivament per la creixent precarietat econòmica de moltes

famílies que no poden fer front als costos que comporta escolaritzar als infants petits i que, estant a l'atur, opten per atendre'ls a casa.

4- Grau de cobertura i taxa d'ecolarització a l'educació infantil de primer cicle

Concepte	2008 / 2009	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012	2012 / 2013	2013 / 2014	2014 / 2015
Places públiques vacants	315	390	355	357	370	368	368
Demandes places públiques	753	779	727	727	577	494	397
Diferència	438	389	372	338	207	126	29
Grau de cobertura	41,8%	50,1%	48,8%	49,1%	64,1%	74,5%	92,7%
Taxa d'escolarització	49,9%	49,7%	49,3%	44,3%	42,5%	45,7%	47,5%

Font: Ajuntament de Manresa

Així doncs, el grau de cobertura de la demanda pública ha augmentat del 41,8% al curs 2008-2009 fins al 74,5% al curs 2013-2014. Aquest augment del grau de cobertura és degut a la disminució de la demanda, a la davallada demogràfica i a l'augment de places municipals amb l'obertura de Bressolvent. Després d'uns cursos en què la taxa d'escolarització d'infants de zero a tres anys va disminuir, aquesta taxa experimenta de nou un increment en el curs 2013-2014 (un 45,7% per un 42,5% el curs anterior).

Hi ha una disminució de la matriculació d'alumnat de primer cicle d'educació infantil als centres privats, mentre que la matrícula als centres públics s'estabilitza amb un increment en el cas dels municipals.

5- Alumnat educació infantil de primer cicle

Curs	Centre		Total
	Públic	Privat	
2008 / 2009	607	444	1.051
2009 / 2010	607	444	1.051
2010 / 2011	607	444	1.051
2011 / 2012	591	312	903
2012 / 2013	609	238	847
2013 / 2014	606	238	844
2014 / 2015	593	221	814

Font: Ajuntament de Manresa

5.2.2 Escolarització segon cicle d'educació infantil, primària i secundària obligatòries

S'observa que l'augment en el nombre d'alumnes de segon cicle d'educació infantil i educació primària es focalitza majoritàriament en els centres públics, mentre que en els concertats es manté força estable pel fet que durant aquests anys no han augmentat la seva oferta. Així doncs, és l'escola pública la que ha fet front a tot l'augment de la demanda durant aquest període (del 2009 al 2015) amb l'ampliació d'una doble línia a l'escola La Flama, la cobertura de tots els nivells de les dues línies de la Sèquia, i la

construcció de dues noves escoles, l'escola Ítaca i l'escola Valldaura. En tot el període observat, el número total d'alumnes (escoles públiques i concertades), ha augmentat en un 8,8% (606 alumnes). Aquest percentatge es situa en un 16,3% en el cas de les escoles públiques (628 alumnes), mentre que en els centres concertats hi ha hagut una disminució del 0,7% (22 alumnes).

Pel que fa a l'educació secundària, es produeix un increment en el nombre d'alumnes en l'ensenyament públic del 20,7% (327 alumnes) que s'ha resolt amb un augment de les línies en alguns cursos i amb la incorporació de nous alumnes a l'institut Cal Gravat. Entre els centres concertats, la tendència ha estat a disminuir la

xifra d'alumnes matriculats passant de 1.436 al 2008-2009 a 1.289 pel curs 2014-2015, el que representa un 10,2% menys d'inscrits. En total doncs, la població matriculada a educació secundària a Manresa ha experimentat un augment del 6,0%, passant d'un total de 3.012 alumnes al curs 2008-2009, a 3.192 al 2014-2015.

Un altre factor important és l'evolució de la ràtio per alumne a les aules que ha anat augmentant progressivament sense superar mai els nivells màxims legals establerts (primària 25 alumnes, podent arribar a 27 i secundària 30 alumnes, podent arribar a 32).

6- Alumnat segon cicle d'educació infantil i primària

Curs	Centre		Total	
	Públic	Concertats		
2008 / 2009	3.852	2.970	6.822	Maig 2009
2009 / 2010	3.956	3.015	6.971	Maig 2010
2010 / 2011	4.076	3.002	7.078	Juliol 2011
2011 / 2012	4.275	2.963	7.238	Maig 2012
2012 / 2013	4.443	2.937	7.380	Maig 2013
2013 / 2014	4.514	2.961	7.475	Maig 2014
2014 / 2015	4.480	2.948	7.428	Març 2015

Font: Ajuntament de Manresa

7- Alumnat educació secundària

Curs	Centre		Total	
	Públic	Concertat		
2008 / 2009	1.576	1.436	3.012	Abril 2009
2009 / 2010	1.651	1.400	3.051	Maig 2010
2010 / 2011	1.650	1.416	3.066	Maig 2011
2011 / 2012	1.799	1.388	3.187	Maig 2012
2012 / 2013	1.915	1.391	3.306	Maig 2013
2013 / 2014	1.807	1.321	3.128	Maig 2014
2014 / 2015	1.903	1.289	3.192	Març 2015

Font: Ajuntament de Manresa

8- Ràtio d'alumnes per aula a educació infantil de segon cicle, primària i secundària segons tipus de centre

Curs	Sector públic		Sector concertat	
	2n cicle infantil i primària	Secundària	2n cicle infantil i primària	Secundària
2008 / 2009	24,2	30,3	25,4	25,3
2009 / 2010	24,3	30,0	25,8	29,8
2010 / 2011	24,0	30,0	25,7	30,1
2011 / 2012	24,4	29,6	25,3	29,9
2012 / 2013	25,9	29,1	25,8	29,2

Font: Ajuntament de Manresa

5.2.3 Alumnes amb Necessitats Educatives Especials (NEE)

Quan es parla de nens i nenes amb necessitats educatives especials es fa referència a aquells alumnes que, per una o diverses raons, són susceptibles de rebre un suport addicional durant la seva escolarització ja que presenten una situació de dificultat per adquirir les competències bàsiques que els pertocaria segons l'edat. El Departament d'Ensenyament de la Generalitat estableix tres tipus de causes que poden derivar a aquesta situació, classificant els alumnes en tres grups: els alumnes amb Necessitats Educatives Especials de tipus A són alumnes que tenen dificultats de tipus motrius, físiques, psíquiques o sensorials; els de tipus B són alumnes amb una situació socioeconòmica desfavorida i, finalment, els de tipus C són alumnes incorporats al sistema educatiu fa menys de dos anys.

La distribució de l'alumnat amb necessitats educatives especials no és homogènia entre tots els centres públics i concertats de la ciutat. En línies generals, aquests alumnes són més nombrosos en els cicles d'educació secundària que en els de primària. Pel tipus de necessitat, s'observa clarament que el percentatge superior d'aquests alumnes tenen necessitats especials

vinculades a una situació socioeconòmica desfavorida (12,8% en centres públics i 12,5% en els concertats). És plausible pensar que en els últims cinc anys aquest percentatge ha anat augmentant, amb concordança amb tots els indicadors de caràcter econòmic.

Els alumnes amb necessitats de tipus C són en la seva majoria alumnes nouvinguts i el seu percentatge actualment és baix ja que l'onada migratòria s'atura amb la crisi econòmica (3,0% en centres públic i 1,6% en centres concertats). En l'atenció d'aquests alumnes, les aules d'acollida repartides en diversos centres, són molt importants ja que els permet l'aprenentatge de la llengua de la societat receptora, en aquest cas el català, de manera més personalitzada. Pel curs 2013-2014, a Manresa, hi havia tres centres de secundària que rebien aquest tipus de suport. Pel que fa als alumnes amb necessitats de tipus A, quan és possible, s'integren a l'escola ordinària i poden gaudir del suport de la figura d'un vetllador, per reforçar el treball del mestre a l'aula, en aquells casos que l'EAP (Equip d'Assessorament Pedagògic del Departament d'Ensenyament) informa favorablement. Quan la situació ho requereix, aquests alumnes es deriven al centre d'educació especial Jeroni Moragues d'AMPANS, d'abast intercomarcal, ubicat al terme municipal de Santpedor. Des d'aquest centre s'imparteixen els nivells d'educació

infantil, educació primària, educació secundària adaptada, i també programes de transició al treball (PATT) i programes de transició a la vida adulta (TVA).

Existeixen altres recursos pels infants amb necessitats educatives especials dins l'àmbit escolar, com les aules d'educació especial que poden tenir els centres, el suport de l'Equip d'Assessorament Pedagògic (EAP) o la presència de professionals especialitzats en els dèficits auditius i de llenguatge (CREDA). Manresa

compta paral·lelament amb la Unitat d'Escolarització Compartida 'La Clau' (UEC), amb capacitat per 18 alumnes als quals se'ls fa una adaptació curricular, comparteixen l'aula ordinària amb un tastet d'oficis, i la Unitat d'Educació Especial (UEE) els faciliten recursos destinats a alumnes amb discapacitats intel·lectuals. Pel curs 2013-2014, a la ciutat hi ha tres escoles de primària i tres centres de secundària que gaudeixen d'aquest tipus de suport.

9- Alumnes amb Necessitats Educatives Especials (NEE) a les escoles de Manresa. 2012-2013

Concepte	Educació primària	Educació Secundària
Índex NEE: Tipus A	1,9%	2,6%
Índex NEE: Tipus B	10,1%	12,6%
Índex NEE: Tipus C	1,9%	2,3%

Font: Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya

5.2.4 L'escolarització post obligatòria

Manresa compta amb una important oferta de batxillerats que inclou totes les modalitats (Ciències i Tecnologia, Humanístic i Ciències Socials, i per últim l'Artístic) i també es disposa d'una oferta formativa en horari nocturn. S'imparteixen batxillerats en cinc centres públics de la ciutat i dos de privats.

Pel que fa a la Formació Professional, també es disposa d'una àmplia oferta de Cicles Formatius de Grau Mig i de Grau Superior. En el primer cas, i pel curs 2014-2015, es disposa de 28 especialitats

de Grau Mig de 19 famílies professionals diferents, i 24 especialitats de Grau Superior, integrades en 12 famílies professionals diverses. En algunes casos, hi ha famílies professionals que tenen els dos graus com és el cas d'Activitats Físiques i Esportives; Administració i Gestió; Comerç i Màrqueting; Informàtica i Comunicacions; Fabricació Mecànica; Instal·lacions i Manteniment; Electricitat i Electrònica; Serveis Socioculturals i a la Comunitat; Hoteleria i Turisme, i Sanitat. Paral·lelament a Manresa també s'ofereixen de forma privada Ensenyaments Esportius de Grau mitjà i superior.

10- Alumnes en l'escolarització post obligatòria

Concepte	2008 / 2009	2009 / 2010	2010 / 2011	2011 / 2012	2012 / 2013
Batxillerat					
Públic	921	954	919	980	1.035
Privat	238	311	281	274	268
Total	1.159	1.265	1.200	1.254	1.303
Cicles Formatius Grau Mig					
Públic	646	702	744	787	875
Privat	295	326	400	438	496
Total	941	1.028	1.144	1.225	1.371
Cicles Formatius Grau Superior					
Públic	516	470	468	458	440
Privat	115	113	124	118	138
Total	631	583	592	576	578

Font: Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya

El nombre d'alumnes en l'educació post obligatòria ha augmentat en termes generals, passant de 2.731 alumnes al curs 2008-2009, a 3.252 al 2013-2014, el que representa un 19,1% més. Els Cicles Formatius de Grau Mig han augmentat en un 45,8% des del curs 2008-2009 fins al curs 2012-2013; els estudis de Batxillerat ho han fet en un 12,4%; mentre que els Cicles Formatius de Grau Superior han registrat un descens del 8,4%. En l'actual context de crisi, aquest augment de l'escolarització post-obligatòria està condicionat, entre d'altres motius, per l'allargament de l'etapa formativa per part dels joves que no veuen possibilitats d'inserir-se al món laboral i, per la creixent importància de la formació alhora d'ampliar les oportunitats per trobar feina.

També s'ha de mencionar dins d'aquesta etapa post-obligatòria, els estudis reglats i no reglats específics que poden fer-se a l'Escola Oficial d'Idiomes (anglès, francès i alemany, on el curs 2014-2015 el nombre total d'alumnes és de 1.006); els estudis ofertats pel Conservatori Municipal de Música on es poden realitzar estudis musicals de Grau Professional (169 alumnes al curs 2014-2015); els de l'Escola de Música (527 alumnes pel curs 2014-2015); o els de l'Escola d'Arts, (110 alumnes pel curs 2014-

2015), on es poden cursar dos cicles formatius d'Arts Plàstiques i Disseny.

11- Desplaçaments d'estudiants no universitaris de 16 anys i més

Concepte	Alumnes
Desplaçaments interns	1.932
Desplaçaments des de fora	1.678
Desplaçaments a fora	1.118
Desplaçaments on no consta l'origen	27
Alumnes residents	3.050
Alumnes a Manresa	3.610

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Any 2012

Cal tenir present que en aquesta etapa formativa existeix una important mobilitat d'alumnes que implica que molts estudiants a Manresa siguin nois/es que procedeixen d'altres poblacions veïnes i fins i tot de més lluny. I a l'inrevés, que nois/es residents a la ciutat vagin a estudiar a fora. Es pot fer una aproximació a la mobilitat dels joves a través dels seus desplaçaments. Així, Manresa rep d'altres municipis 1.678 alumnes de 16 anys i més per realitzar estudis no universitaris segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, mentre que 118 manresans es desplacen fora del municipi per realitzar els seus estudis.

5.2.5 Escola d'adults

Manresa compta amb el Centre de Formació d'adults *Jacint Carrió*, on poden fer-se cursos per obtenir la titulació de Secundària Obligatòria, proves d'accés als Cicles Formatius de Grau Mitjà, preparació de les proves d'accés a Cicles Formatius de Grau Superior, d'accés a la universitat per majors de 25 anys, català, anglès i informàtica, entre altres. Durant el curs 2014-2015, el centre ha comptat amb un total de 753 alumnes.

5.2.6 Estudis universitaris

Manresa es configura com una ciutat universitària amb una oferta formativa que en els últims anys ha augmentat considerablement, apostant per la configuració de la Universitat de la Catalunya Central en establir-se un acord entre la Fundació Universitària del Bages i la Universitat de Vic. Manresa compta amb tres centres universitaris que disposen d'una àmplia oferta d'estudis:

- L'Escola Politècnica Superior d'Enginyeria de Manresa (UPC), on es poden cursar estudis de grau de sis modalitats d'enginyeria, dos màsters d'enginyeria i un doctorat en recursos naturals i medi ambient. El curs 2014-2015, la UPC tenia un total de 869 alumnes.
- La Fundació Universitària del Bages (adscrita a l'UAB) amb diversos Graus, Màsters i Postgraus de Ciències de la Salut (Infermeria, Fisioteràpia, Podologia i Logopèdia), dos Graus i Postgraus en Ciències Socials (Empresarials i Educació Infantil), i diversa oferta de Postgraus i Màsters en altres modalitats. Pel curs 2014-2015, la FUB tenia un total de 1.427 alumnes.
- La Universitat Oberta de Catalunya, ubicada a la Biblioteca del Campus, i que de forma telemàtica ofereix els estudis de Grau i Màsters disponibles arreu de Catalunya.

5.3 INDICADORS DE RESULTATS

5.3.1 Resultats acadèmics

La taxa de graduació representa el percentatge d'alumnes que supera l'últim curs de l'ESO o de batxillerat sobre el total d'alumnes avaluats en aquell curs. Així, el percentatge de graduats és més alt a Manresa per l'ESO, mentre que a Catalunya és major en els estudis de batxillerat. No es disposa de sèries històriques dels resultats a Manresa però sí a Catalunya on l'informe '*Dades d'Ensenyament*' del curs 2012-2013 mostra que la taxa de graduació a l'ESO ha augmentat en més de dotze punts percentuals a

la darrera dècada, mentre que al batxillerat ho ha fet en més de nou punts. No obstant, encara queda un nombre considerable de joves que finalitzen l'etapa d'escolarització obligatòria sense haver obtingut el títol, el que implica que tinguin moltes més dificultats per accedir al món laboral. Amb l'objectiu d'augmentar el nombre de graduats en ESO es desenvolupen programes de transició escola-treball com el programa municipal 'Laboràlia', que permet a joves que cursen estudis de quart d'ESO amb dificultats, l'assoliment de la titulació mitjançant una adaptació curricular. Durant el curs 2013-2014, es van acollir un total de 82 alumnes al programa procedents de tots els centres educatius de la

ciutat, amb un percentatge de graduació del 72,0%. Per aquells joves que ja han finalitzat l'ESO, els Programes per a la Formació i Inserció (PFI) també són una via per l'assoliment del títol de l'ESO. A Manresa, durant el curs 2014-2015, es disposava d'una oferta de cursos d'aquest tipus en vuit especialitats professionals diferents.

12- Indicadors de resultats acadèmics

Concepte	Manresa		Catalunya	
	Públic	Concertat	Mitjana	Mitjana
Graduació ESO	88,0%	90,2%	89,1%	84,9%
Graduació Batxillerat	79,0%	83,4%	81,2%	83,5%
% superen les PAU			94,6%	95,5%

Font: Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya

5.3.2 Absentisme escolar

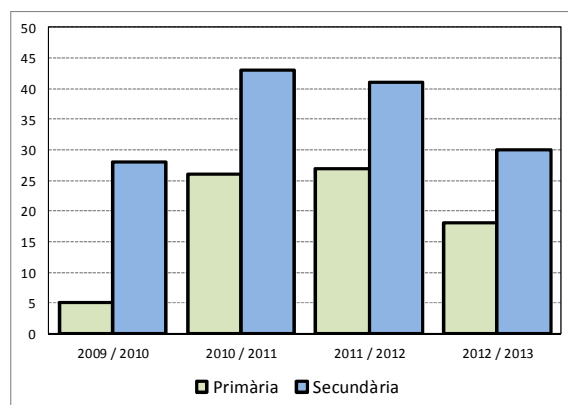
Els centres d'ensenyament obligatori existents a Manresa tenen l'obligació de comunicar a la Regidoria d'Ensenyament els casos d'absentisme, els quals són posats també en coneixement dels Serveis Socials municipals. Des d'aquest servei, s'estudia cada cas i es fa la valoració de les causes que han provocat l'absentisme. És important matisar que els absentsismes que es notifiquen són aquells en els quals l'escola no ha pogut intervenir o bé la seva intervenció no ha estat reeixida. Per tant hi ha molts absentsismes que ja

es resolen en el marc de l'escola. Actualment, hi ha un programa de prevenció de l'absentisme escolar a la comarca del Bages, recentment revisat, en el qual hi ha implicats tots els agents del territori que participen d'una manera o altra en aquesta problemàtica. Aquest programa permet una recollida de dades acurada i específica.

En la gràfica 13- *Notificacions d'absentisme escolar* s'observa que l'absentisme es dona amb més freqüència entre els dotze i setze anys (etapa de l'Educació Secundària Obligatoria). La intervenció dels Serveis Socials fa que en la majoria de casos, els infants i adolescents tornin a l'escola, tot i que hi ha un grup d'edat entre quinze i setze anys en els que, de vegades, ja no s'aconsegueix el retorn.

De les valoracions d'aquesta problemàtica que fan els educadors socials, es desprèn que un dels principals motius de l'absentisme és la poca motivació per assistir i participar en l'escola. Una motivació que, en part, va lligada a la valoració i importància donada per part de les famílies a la institució escolar i als objectius i assoliments d'aquesta.

13- Notificacions d'absentisme escolar

Font: Ajuntament de Manresa

ⁱ Segons *Panorama de la educación*. Indicadors de l'OCDE 2013.

6

SALUT

6.1 INTRODUCCIÓ

En el present informe, la salut és entesa com un fet integral que inclou tant el benestar físic com el mental, resultant ambdós dels condicionaments socials en el que les persones es desenvolupen. Des d'aquest punt de vista, la renda, l'ocupació, l'educació, l'habitatge, la participació, la convivència... condicionen la salut. Aquest és l'enfocament que usa l'epidemiologia social, branca de la salut pública que estudia com i en quina mesura l'entorn social determina la salut dels col·lectius. A més, cal tenir present que els 'estils de vida', que inclouen des de l'hàbit de fumar o del consum d'alcohol fins al sedentarisme passant pels hàbits alimentaris, no poden ser considerats simplement com eleccions individuals, sinó que cal tenir en compte que en aquests 'estils de vida' és rellevant la posició de cadascú en l'estructura social, i la influència de l'entorn social sobre l'individu. Un exemple es troba en les dades de l'Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA)ⁱ. Així, el consum d'alcohol o el sedentarisme són més freqüents en els grups

considerats de classe alta que en la restaⁱⁱ, mentre que el consum de tabac és un comportament més comú en la classe baixa i especialment entre els homes. L'activitat física saludable presenta valors similars entre els diferents grups observats.

Els resultats en salut, en canvi, mostren un patró ja definit en el si dels diferents indicadors seleccionats. A mesura que la població és d'una classe més baixa, pitjor és el seu estat de salut ja sigui en fenòmens subjectius com és l'autovaloració de la salut (primer indicador) o en els indicadors objectius.

Entre les classes baixes (grup IVb i V), un 77,0% de la població té una percepció positiva de la seva salut, 11,9 punts percentuals menys que els grups I i II de la classe alta. També són els grups IVb i V, és a dir, la classe baixa, els que presenten majors percentatges en discapacitat, dolor, malestar, malaltia o problema de salut crònic.

1- 'Estils de vida' segons classe social. Catalunya 2013. Percentatges

Indicador	Classe social segons ocupació			Total
	Grups I i II Alta	Grups III i IVa Mitjana	Grups IVb i V Baixa	
Consum de tabac (15 + anys)				
Homes	26,1	33,7	34,0	32,2
Dones	22,9	20,0	22,4	20,9
Total	24,4	27,1	28,1	26,5
Consum de risc d'alcohol (15 + anys)				
Homes	7,2	5,0	6,8	6,0
Dones	2,4	2,0	1,1	1,9
Total	4,7	3,6	3,9	3,9
Sedentarisme (18 a 74 anys)				
Homes	20,9	17,6	20,5	19,2
Dones	21,4	23,0	16,4	21,4
Total	21,2	20,2	18,5	20,3
Activitat física saludable (15 a 69 anys)				
Homes	75,6	72,0	73,3	72,8
Dones	70,9	63,3	61,2	64,4
Total	73,1	67,9	67,4	68,6

Font: Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA)

De fet, s'observa una relació inversament proporcional, on a mesura que es baixa en l'estructura socioeconòmica de classe social (d'una posició més elevada a una posició més baixa), augmenten els percentatges de població que pateix algun dels problemes mencionats. Així per exemple, entre la població que configura la classe alta, es troba que un percentatge del 23,5% té dolor o malestar, per un 30,0% entre els de classe mitja i un 33,6% entre els de classe baixa.

Les diferències internes segons gènere dins de cada grup mostren com les dones tenen una probabilitat major de tenir un mal estat de salut en relació als homes i que aquestes diferències s'eixamplen a mesura que la classe social és més baixa. En aquest sentit, s'observa per exemple que el percentatge de dones amb malalties o problemes de salut crònics entre la classe alta és lleugerament superior al que presenten els seus companys de classe (31,1% i 31,8% respectivament). Ara bé, si es pren com a referència la classe baixa, els percentatges que presenten homes i dones són significativament diferents (un 33,3% entre els homes i un 50,6% entre les dones).

Un altre factor a tenir en compte és que pràcticament el doble d'individus dels grups I i II tenen cobertura sanitària privada respecte de la classe mitja, i gairebé fins a quatre vegades més que els de la baixa. Tot i així, si bé la cobertura sanitària és important, aquest fet no explica per si mateix per què uns individus emmalalteixen més que uns altres. És a dir, no explica

directament les causes, sinó la facilitat i universalitat en que les seves conseqüències seran tractades.

Més enllà de les comparacions segons classe social basada en el nivell adquisitiu, cal fer esment a les diferències en salut existents entre la població ocupada i la que està en situació d'atur. Així, la població que té unes condicions socioeconòmiques pitjors (aturada) té també un estat de salut pitjor, sobretot en el cas de la salut mental: El 14,2% de la població ocupada i el 20,0% de la població aturada pateix o ha patit depressió i/o ansietat. Altra vegada, les dones són les més afectades per aquestes situacions. En aquest sentit, entre la població en atur, s'observa que un 15,6% dels homes han patit una situació de depressió i/o ansietat, mentre que entre les dones aquest percentatge es situa en un 26,9%. Ara bé, no qualsevol feina és el que es podria anomenar protectora de la salut, ja que també hi ha diferències entre aquells individus que treballen en condicions precàries i aquells que no. Així, la inseguretat (temporalitat, per exemple) a la feina influeix negativament en la salut física i mental, quasi equiparant l'estat de salut d'aquells que treballen en condicions precàries amb els que estan a l'atur. En el cas de Manresa, l'única manera de copsar aquestes relacions entre condicions socials d'existència i estat de salut és a través de les poques dades obertes que ofereix el Departament de Salut en relació als quatre Centres d'Atenció Primària de Manresa i que es tractaran posteriorment.

2- Indicadors de salut segons classe social. Catalunya 2013. Percentatges bruts

Indicador	Classe social segons ocupació			Total
	Grups I i II Alta	Grups III i IVa Mitjana	Grups IVb i V Baixa	
Percepció positiva de l'estat de salut (1)				
Homes	90,1	82,9	80,5	83,8
Dones	87,8	78,2	73,8	78,5
Total	88,9	80,7	77,0	81,1
Discapacitat (15 + anys)				
Homes	9,2	13,2	13,6	12,6
Dones	10,7	18,0	23,3	18,8
Total	10,0	15,5	18,6	15,7
Risc de patir trastorn mental (15 + anys)				
Homes	5,8	10,8	9,7	9,6
Dones	11,6	15,9	17,1	15,1
Total	8,8	13,2	13,5	12,4
Dolor o malestar (15 + anys)				
Homes	20,2	23,9	23,6	23,0
Dones	26,5	36,5	43,0	36,8
Total	23,5	30,0	33,6	30,0
Malaltia o problema de salut crònic (1)				
Homes	31,1	38,4	33,3	35,4
Dones	31,8	40,0	50,6	41,7
Total	31,5	39,2	42,2	38,6
Doble cobertura sanitària				
Homes	43,2	20,3	12,2	23,1
Dones	43,1	24,7	11,0	25,2
Total	43,1	22,4	11,6	24,1

Font: Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA)

(1) Població general

3- Diferències de salut entre població ocupada i a l'atur. Catalunya 2011-12. Percentatges bruts

Indicador	Població ocupada	Població a l'atur
Mala salut autopercebuda		
Homes	8,8	11,0
Dones	12,7	19,2
Total	10,6	14,2
Patir o haver patit depressió i/o ansietat		
Homes	9,6	15,6
Dones	19,7	26,9
Total	14,2	20,0
Restricció en les activitats habituals en els darrers 12 mesos		
Homes	7,2	9,7
Dones	11,7	12,1
Total	9,3	10,6

Font: Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA)

6.2 ESPERANÇA DE VIDA EN NÉIXER

L'esperança de vida en néixer és un dels indicadors generals més utilitzats a l'hora d'observar l'evolució general de la salut de les poblacions i del desenvolupament social d'una societat. Cal recordar que els càlculs de l'índex d'esperança de vida es presenten com a una

mitjanaⁱⁱⁱ. Des del 2000 fins al 2011 s'observa que l'esperança de vida del Bages és similar i en general superior a la catalana, amb l'excepció dels anys 2004, 2007 i 2011. Per sexes, les dones presenten una taxa superior als homes, situant-se aproximadament sis anys per sobre.

4- Esperança de vida en néixer segons sexe

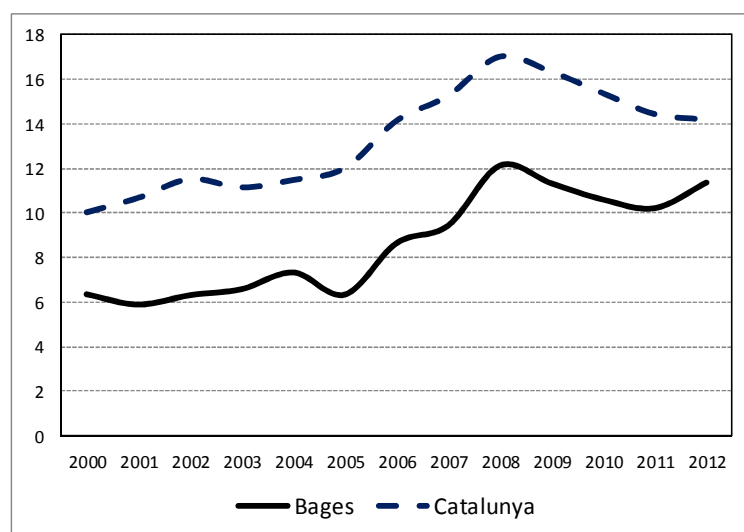
Any	Bages			Catalunya		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
2000	76,5	84,1	80,3	76,5	83,2	79,9
2001	77,4	83,9	80,7	76,8	83,4	80,1
2002	77,7	83,8	80,7	76,9	83,4	80,2
2003	76,8	83,6	80,2	76,9	83,3	80,1
2004	77,3	83,6	80,5	77,4	84,0	80,8
2005	77,4	83,7	80,6	77,3	83,8	80,6
2006	78,3	84,5	81,4	78,2	84,5	81,4
2007	78,2	84,2	81,2	78,2	84,5	81,4
2008	78,9	84,6	81,8	78,7	84,6	81,7
2009	78,8	85,1	82,0	78,9	84,8	81,9
2010	79,6	85,4	82,6	79,3	85,2	82,3
2011	79,2	85,1	82,2	79,5	85,3	82,5

Font: Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

6.3 INTERRUPCIÓ VOLUNTÀRIA DE L'EMBARÀS (IVE)

Un dels principals indicadors de la salut reproductiva és la taxa d'Interrupció Voluntària de l'Embaràs (IVE) donat que pot tenir efectes físics secundaris relacionats amb la salut reproductiva però també, i més freqüentment, conseqüències psicològiques. Com s'observa en la gràfica '5- Taxa bruta d'interrupcions voluntàries de l'embaràs', el Bages presenta en el període observat (2002-2011) una taxa bruta d'Interrupcions Voluntàries de l'Embaràs significativament inferior a la resta del territori

català, seguint però una línia paral·lela, on fins el 2005 aquesta taxa es situa al voltant del 7%, incrementant-se notablement fins al 2008 que assoleix el màxim amb un valor situat al voltant del 12%, disminuint de nou entre el 2008 i 2011. Finalment, entre el 2011 i el 2012, s'observa que el Bages experimenta de nou un ascens en aquesta taxa situant-se al voltant de l'11%, mentre que per la resta de Catalunya la tendència és de continuar disminuït.

5- Taxa d'Interrupcions Voluntàries de l'Embaràs

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Per mil dones de 15 a 44 anys

Metodològicament, cal assenyalar que els càlculs realitzats en l'elaboració del gràfic es basen en el total de casos d'Interrupcions Voluntàries d'Embaràs sumant els casos de totes les franges d'edat ja que el detall d'aquestes no estan disponibles per comarca. Per a la realització de les taxes, però, el denominador és el total de dones d'entre 15 a 44 anys. Donat que hi ha casos, molt pocs, d'Interrupcions Voluntàries d'Embaràs en dones majors de 44 anys, els resultats difereixen sensiblement a partir d'aquesta metodologia respecte la que ofereix el Departament de Salut. Per exemple, a partir del càlcul emprat, es desprèn que el Bages tenia una taxa d'11,4 l'any 2012 mentre que a partir de la metodologia oficial fou d'11,5, el que suposa una diferència d'una dècima. En aquest sentit, s'ha optat per fer aquesta estimació donada la poca prevalença de casos en dones majors de 44 anys i per tenir una sèrie cronològica més extensa (2000-2012) que la que ofereix el Departament de Salut (2011-2012). Per tant, més que la taxa exacta en sí mateixa, és més important fixar-se en les tendències observades.

6- Taxa d'Interrupcions Voluntàries d'Embaràs segons origen de la dona

Origen	Bages	Catalunya
Dones autòctones	9,1	9,9
Dones immigrants	21,4	24,9
Total	11,5	13,7

Font: Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

Taxa per 1.000 dones de 15 a 44 anys

Com ja s'ha comentat, l'entorn social, és a dir la posició que un individu ocupa en l'estructura social, condiciona l'estat de salut. Donat que, en general, les dones immigrants tenen unes condicions socials de vida més precàries que les autòctones, sembla lògic que la taxa d'Interrupcions Voluntàries d'Embaràs sigui més del doble entre el primer col·lectiu (21,4 al Bages i 24,9 per Catalunya) que en el del segon (9,1 al Bages i 9,9 a la resta de Catalunya). Aquest fet es dona tant per la Comarca del Bages com pel conjunt de Catalunya. De totes maneres però, la taxa comarcal (11,5) es situa per sota de la mitjana catalana (13,7).

6.4 PATOLOGIES MÈDIQUES MÉS FREQUENTS

Pel què fa a les patologies mèdiques més freqüents^{iv} s'observa que el número de casos (nombres absoluts) es manté força constant en el cas de les malalties relacionades amb l'aparell respiratori. En canvi, en el període 2007-2013, disminueixen les referents a l'aparell circulatori mentre que augmenten les relacionades amb l'aparell digestiu i hepatobiliar, les neurològiques,

i les del ronyó i les vies urinàries. Més enllà de la malaltia, és important assenyalar que les principals causes de mort de la població són els isquèmies del cor, les bronquitis i asma i el tumor maligne de pulmó en el cas dels homes, mentre que entre les dones destaquen les malalties cerebrovasculars, les demències i la insuficiència cardíaca (*Anàlisi de salut, Manresa 2009*).

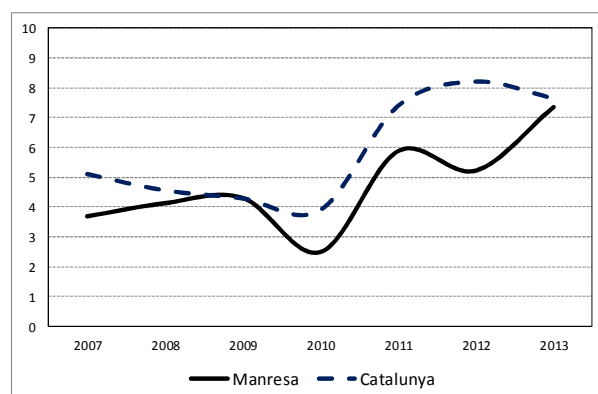
7- Patologies mèdiques més freqüents (altes)

Any	Malalties				
	de l'aparell respiratori	de l'aparell circulatori	de l'aparell digestiu i hepatobiliar	neurològiques	del ronyó i les vies urinàries
2007	2.578	2.116	2.018	1.028	Sesne dades
2008	2.512	2.103	1.841	1.063	Sesne dades
2009	2.563	1.887	1.869	1.037	1.085
2010	2.227	1.884	1.962	1.057	1.016
2011	2.411	1.801	2.011	1.263	1.054
2012	2.706	1.896	2.032	1.249	1.259
2013	2.573	1.804	2.200	1.310	1.256

Font: Fundació Althaia

6.5 MALALTIES DE DECLARACIÓ OBLIGATÒRIA

8- Malalties de Declaració Individualitzada (MDI)

Font: Unitat de Vigilància Epidemiològica de la Regió Catalunya Central i Institut d'Estadística de Catalunya
Taxa per 10.000 habitants

La quantificació de les malalties en una població determinada és el que s'anomena morbiditat. Dins d'aquesta quantificació s'hi troben les Malalties de Declaració Obligatòria (MDO) que per llei han de ser notificades a les instàncies superiors departamentals per tal que puguin ser sistemàticament vigilades i controlades en cas de brots primerencs. Aquestes malalties^v, es subdivideixen, entre d'altres, en Malalties de Declaració Individualitzada (MDI). En aquesta subdivisió, les que tenen més prevalença i/o gravetat són l'hepatitis A, la legionel·losi i la tuberculosi.

Val la pena ressaltar que a partir de l'any 2011 es produeix un canvi metodològic a l'hora de registrar els casos. A partir d'aquest any, s'introdueix la declaració electrònica

automatitzada des dels Centres d'Atenció Primària (CAPs). Anteriorment, la declaració era personal per part del professional que atenia el cas. Per tant, el gràfic 8- *Malalties de Declaració Individualitzada (MDI)* ha de ser analitzat en dos períodes: 2007-2010 i 2011-2013. Així, en el primer període (2007-2011), Manresa experimenta un ascens en la taxa de Malalties de Declaració Obligatòria; del 2009 al 2010 s'observa una important baixada que la situa al voltant del 2,5. En aquest mateix període, la tendència en el cas de Catalunya és d'una progressiva disminució. A partir del 2010, i tenint en compte el canvi metodològic emprat, la taxa catalana es situa entre els set i els vuit casos per 10.000 habitants mentre que a Manresa augmenta de 5,9 al 2011 als 7,4 el darrer any, situant-se pràcticament en la mitjana catalana.

6.6 DISCAPACITAT I DEPENDÈNCIA

Un dels col·lectius més vulnerables en relació a la salut és el de persones amb discapacitats i persones amb dependència; en aquest cas no es parla de malaltia sinó d'un factor de vulnerabilitat. Les persones amb dependència, donada la fragilitat del seu estat de salut, requereixen d'algun tipus de suport per desenvolupar les activitats de la seva vida diària.

La discapacitat en canvi no suposa sempre dependència. L'any 2013, Manresa comptava amb un total de 6.339 persones amb reconeixement de disminució. Dins l'apartat de col·lectius vulnerables es desenvolupa més extensament la situació i el perfil d'aquest col·lectiu.

6.7 SALUT MENTAL

La salut mental és una part bàsica de la salut. Cal tenir present que el malestar mental pot acabar esdevenint patològic si es perllonga en el temps o si aquest és sobtat i/o si no és diagnosticat de bon principi. L'any 2013, a Manresa, de les persones amb reconeixement de discapacitat, un 20,6% ho era per temes de malaltia mental, mentre que en el cas de Catalunya, aquest

percentatge es situa per sota amb un 17,6%. Així doncs, la malaltia mental és un dels motius més importants entre les persones amb discapacitat declarada.

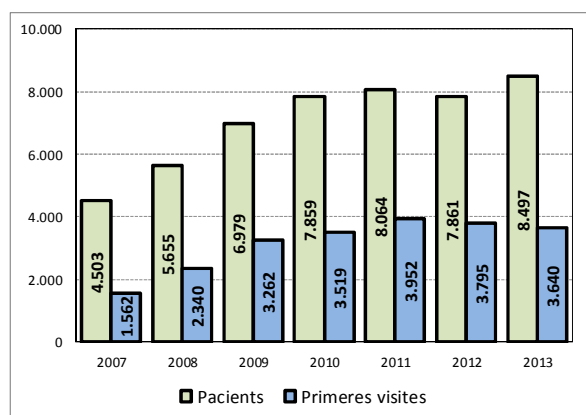
A Manresa es disposa de Serveis de Salut Mental públics gestionats per la fundació Althaia. A partir de les dades obtingudes d'aquesta fundació, es

pot obtenir una aproximació a la realitat d'aquest col·lectiu. L'any 2007, Althaia inaugurava el nou Centre de Salut Mental o CSAM. Aquest centre es divideix en tres seccions: adults (CSMA), infants i joves (CSMIJ), i el centre d'atenció i seguiment de les addiccions.

6.7.1- Salut mental d'adults

El nombre de pacients amb problemes relacionats amb la salut mental ha augmentat de forma considerable en els darrers set anys, passant dels 4.503 de l'any 2007 als 8.497 al 2013 (augment del 88,7%). Més quantios ha estat l'increment de la incidència (nous casos o primeres visites), passant de 1.562 durant el primer any de la sèrie als 3.640 del darrer any (133% d'increment). L'única disminució en ambdues variables es va produir l'any 2012 i també el 2013 en el cas de les primeres visites. Els increments interanuals més importants van succeir al 2008 i el 2009 en ambdós indicadors. Val a dir però, que per afirmar amb rotunditat que l'augment de demanda en salut mental suposa una major necessitat real, s'hauria de relacionar les dades amb l'oferta disponible (a més recursos, més atenció) i les llistes d'espera, informació de la que no es disposa.

9- Salut mental: pacients i primeres visites

Font: Fundació Althaia

10- Percentatge de persones ateses i perfil (CSMA: Centre de Salut Mental d'Adults: Solsonès, Bages i Berguedà). Any 2012.

Indicador	CSMA Bages	Catalunya	Diferència
% Persones ateses	4,4	2,7	1,7
% Persones ateses amb primera visita	8,4	5,5	2,9
Depressió % persones	35,5	28,5	7,0
No trastorn mental sever (no TMS) % persones	74,6	69,0	5,6

Font: Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

Segons les dades obertes que ofereix la Generalitat, on només hi consten les de l'any 2012, el percentatge de població atesa al Centre de Salut Mental per Adults de les comarques centrals es va situar a 1,7 punts percentuals per sobre de la mitjana catalana i en un 2,9 en primeres visites. Entre els afectats, la prevalença en depressió va ser rellevant (7,0%) però menor en trastorns mentals sever^{vi} (5,6%). Tot i que sols es disposa de dades d'un any, aquest indicador permet comparar la realitat de Manresa amb la situació catalana.

11- Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA). Solsonès, Bages i Berguedà. Any 2012. Unitat de treball social.

Any	Primeres visites / Acol·lides	Seguiment
2009	142	565
2010	130	585
2011		746
2012		818

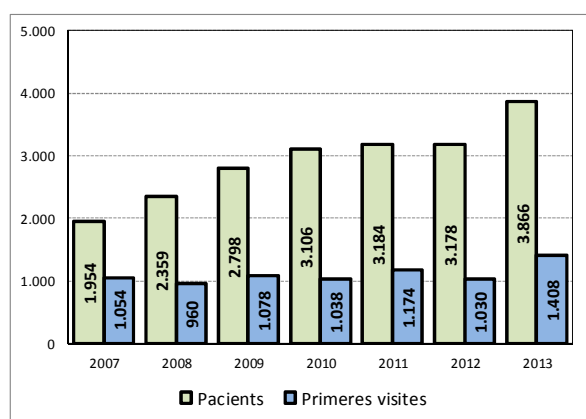
Font: Fundació Althaia

Altres dades referents a la salut mental són les acol·lides o primeres visites i seguiments realitzats per treballadors socials. Tot i que en les dades disponibles no hi consten les primeres visites dels anys 2011 i 2012, els pacients en seguiment han augmentat en 253 casos entre el 2009 i el 2012 (increment del 44,8%), sent l'increment més important el del 2011. Aquesta evolució indica l'augment de les necessitats socials en termes de salut mental.

6.7.2- Salut mental infantil i juvenil

La progressió de primeres visites dels pacients de salut mental en infants i joves mostra una tendència similar a la d'adults amb alguna diferència. Igual que en el cas anterior, l'increment de pacients és força rellevant, de fet gairebé és doble (del 2007 al 2013 hi ha un augment del 97,9%). Però desapareix l'increment interanual més important que es produí el darrer any (del 2012 al 2013 hi ha un augment del 21,6%) i també augmenten les primeres visites.

12- Salut mental. Infants i joves: pacients i primeres visites

Font: Fundació Althaia

13- Perfil dels infants i joves (CSMIJ: Centre de Salut Mental d'Infants i Joves: Solsonès, Bages, Berguedà). Any 2012.

Indicador	CSMIJ	Catalunya	Diferència
Persones ateses (%)	6,6	4,2	2,4
Persones amb primera visita (%)	2,6	1,7	0,9
Trastorn mental greu (%)	9,9	10,3	-0,4

Font: Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

Pel què fa al centre especialitzat d'aquest col·lectiu, s'observa un increment de pacients en seguiment de la unitat de treball social, especialment entre els anys 2010-11. En canvi, la incidència (nous casos) ha disminuït notablement, però els seguiments han augmentat. Es pot tornar a observar una relació creixent en el binomi salut mental - necessitats socials.

14- Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ). Unitat de treball social, 2009-12.

Any	Primeres visites /	
	Acollides	Seguiment
2009	95	430
2010	118	385
2011	31	651
2012	28	625

Font: Fundació Althaia

6.7.3- Addiccions

Finalment, i en relació a les addiccions i toxicomanies, el número de pacients és el que ha tingut una evolució més moderada, tot i que s'ha de parlar d'un progressiu augment entre el 2007 i el 2013. No obstant, de la mateixa manera que s'observa en el cas dels infants i joves, és el 2013 on pugen més el nombre de casos respecte l'any anterior (augment del 25,4%). Pel que fa a les primeres visites, en el període observat es mantenen considerablement estables. El mateix succeeix en la incidència en el centre d'atenció i seguiment de les addiccions. En canvi, el número de pacients en seguiment ha augmentat, com també passava en la salut mental d'adults, infants i joves, en els darrers cinc anys, passant de 549 casos l'any 2009 a 724 el 2012, el que suposa un increment del 31,9%.

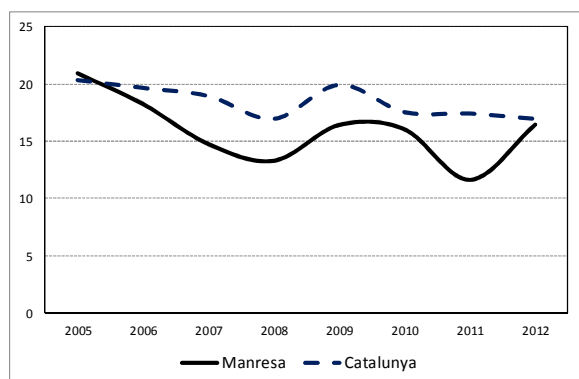
15- Centre d'atenció i seguiment de les addiccions. Unitat de treball social.

Any	Primeres visites /	
	Acollides	Seguiment
2009	259	549
2010	272	673
2011	287	756
2012	276	724

Font: Fundació Althaia

En relació a tractaments per drogodependència, que és una part de les addicions, segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya basant-se en la comarca com a àmbit geogràfic mínim^{vii}, la taxa per 10.000 habitants ha disminuït entre els anys 2005 i 2012. No obstant això, l'evolució comparada amb Catalunya mostra que, si bé el 2005 la taxa bagenca era superior a la catalana, aquesta segueix una evolució decreixent i paral·lela a la catalana fins el 2011, any en que experimenta una forta davallada.

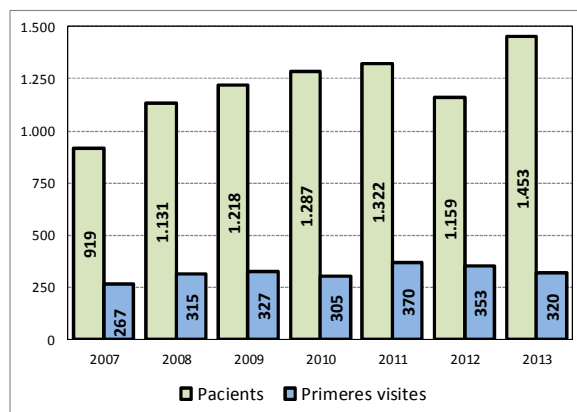
16- Tractament per drogodependència

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Segons el tipus de droga, el pes dels consumidors de cocaïna, alcohol, tabac i altres tipus de droga al Bages ha tingut en general i fins el 2012 major importància que en el conjunt de Catalunya, si bé es registren percentatges més reduïts en heroïna i cànnabis.

17- Toxicomanies: pacients i primeres visites

Font: Fundació Althaia

18- Tractament per drogodependència segons tipus de droga. Bages i Catalunya

Tipus de droga	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
BAGES								
Heroïna	2,8	2,5	1,1	1,2	1,0	7,7	1,9	7,8
Cocaïna	25,4	22,2	29,9	38,2	29,0	25,9	26,9	24,8
Cànnabis	2,3	3,8	2,7	5,0	3,0	5,1	7,4	5,6
Tabac	8,8	11,7	13,0	5,8	2,0	5,4	0,9	4,9
Alcohol	46,0	47,5	45,2	38,6	53,1	47,8	49,5	47,4
Altres	14,7	12,3	8,0	11,2	11,9	8,1	13,4	9,5
Total casos	354	316	261	241	303	297	216	306
CATALUNYA								
Heroïna	14,0	13,8	13,9	13,1	13,2	12,9	12,8	12,7
Cocaïna	27,5	26,8	27,6	27,7	25,4	23,5	20,9	21,7
Cànnabis	3,9	4,7	5,2	5,3	7,3	8,8	11,0	12,6
Tabac	8,2	6,1	5,5	5,9	6,2	6,6	5,7	4,7
Alcohol	41,4	43,7	43,6	44,4	44,4	46,4	45,2	45,0
Altres	4,9	4,8	4,1	3,6	3,5	3,4	4,4	3,3
Total casos	14.236	13.993	13.580	12.414	14.825	13.146	13.018	12.824

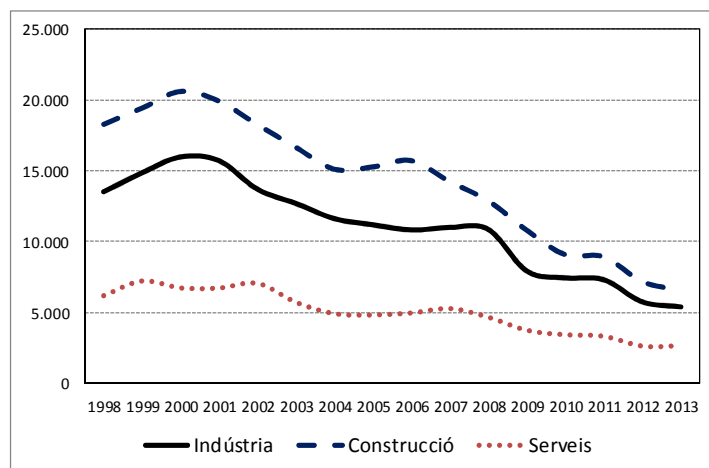
Font: Institut d'Estadística de Catalunya

Les dades de la taula són percentatge, llevat de les dades de 'Total casos' que són valors absoluts.

Per 'Altres' s'entén opiacis diferents de l'heroïna, estimulants diferents de la cocaïna, hipnòtics i sedants, al·lucinògens inhalables i altres substàncies psicoactives.

6.8 SALUT LABORAL

19- Evolució d'accidents laborals lleus (índex d'incidència). Bages

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

Índex d'incidència = (nombre de sinistres / nombre d'afiliats a l'SS) x 100.000

La salut laboral és un dels aspectes on més directament s'aprecien les diferències entre tipus d'ocupació i la seguretat en el lloc de treball donats els diferents riscos potencials que cada un d'ells té. L'indicador més emprat és el dels accidents amb baixa que, segons l'article 115 del Reial decret legislatiu 1/1994, es defineix com 'tota lesió corporal que el treballador/a pateixi com a conseqüència del treball que executi per compte d'altri'. Degut als pocs casos d'accidents greus i mortals i la seva irregular evolució, s'ha optat per analitzar els de tipologia lleu que per la seva naturalesa són els més freqüents i, per tant, els més significatius estadísticament.

L'evolució de l'índex d'incidència^{viii} a la comarca del Bages és del tot positiva si es té en compte la llarga sèrie mostrada de setze anys del gràfic '19-Evolució d'accidents laborals lleus'. El progrés més favorable té lloc en el sector de la construcció, seguidament a la indústria. El sector serveis, per la seva banda, també mostra unes dades positives tot i que el descens és menor, fet lògic si es té en compte que és en el que menys

accidents es produeixen donades les característiques de les ocupacions.

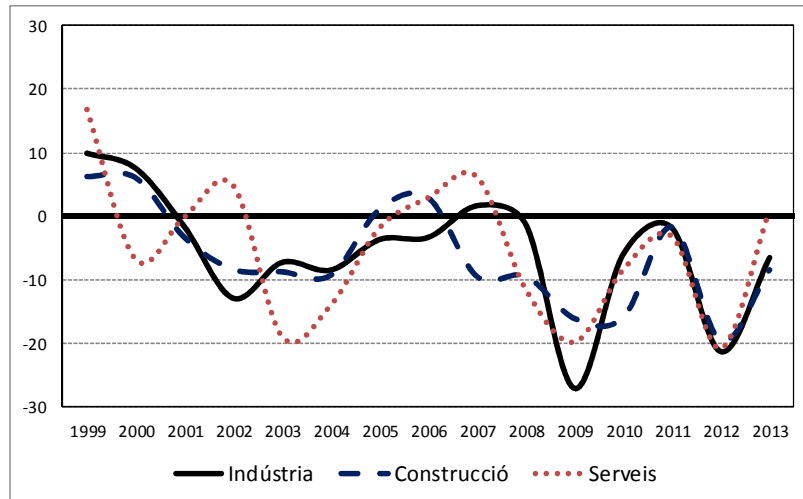
Ara bé, consegüentment amb el que s'ha descrit, les diferències entre sectors econòmics són també diferències entre grups socials. Seguint l'esquema proposat per l'Enquesta de Salut Pública de Catalunya (ESCA) que s'ha comentat en la primera secció, els treballadors manuals no qualificats o semi-qualificats (grups IVb i V, pertanyents a la classe baixa), tendiran a tenir pitjor salut simplement per l'ocupació que tenen, més enllà de les diferències econòmiques i/o psicosocials. D'altra banda, s'ha de tenir present el fet que l'índex es construeix a partir de les baixes efectives, és a dir, declarades, amb el possible biaix que això pot ocasionar, sobretot en el sector serveis que tradicionalment és el que menys nivell de sindicació ha tingut.

També s'observen tendències diverses en funció dels diferents sectors. Una primera de negativa entre els anys 1998-2000; una segona de disminució d'accidents entre 2001 i el 2004

aproximadament; una tercera d'estabilitat del 2005 al 2008 (amb l'excepció de la construcció que pateix un repunt l'any 2006); i, finalment, una de descens continuat amb alguna caiguda

brusca des d'aleshores. S'entén que aquestes tendències estan relacionades amb el context econòmic i legislatiu de cada moment.

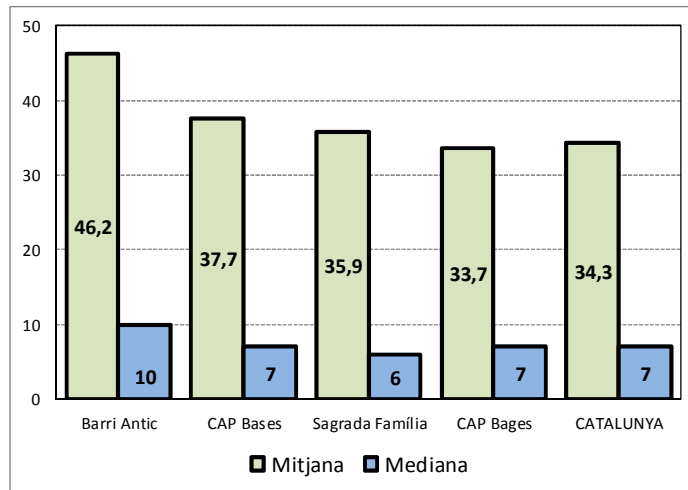
20- Variacions interanuals d'accidents lleus (índex d'incidència). Bages

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

Índex d'incidència = (nombre de sinistres / nombre d'afiliats a l'SS) x 100.000

21- Durada mitjana i mediana (dies) per episodi d'incapacitat laboral segons CAP. Any 2012

Font: Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

Una altra manera de veure les mateixes dades és a partir de les variacions interanuals i percentuals de l'índex d'incidència. Es pot comprovar com els descensos més pronunciats (els valors màxims de la sèrie) es donen en els tres sectors durant els

anys 2009 i el 2012. L'any 2009 és l'any on la crisi és ja evident i en el que, com ja s'ha vist en el capítol de mercat de treball, la variació percentual de l'atur s'incrementa de forma més elevada; i l'any 2012 que és el primer en el que

entra en vigor l'última reforma laboral, la qual castiga econòmicament i també laboralment les baixes laborals, amb possibilitats de ser acomiadat.

Així, l'any 2009, la variació respecte de l'any anterior d'accidents en el sector indústria fou de -27,1%; -16,5%, en la construcció; i -19,8%, en el sector serveis; mentre que durant el 2012 la variació fou de -21,8% (indústria), -19,6% (construcció) i -20,8% (serveis). En el sector serveis, i en l'època pre-crisi, també es van produir disminucions importants durant els anys 2003 (-18,9%) i 2004 (-14,0%); en la construcció la següent disminució més important fou el 2002 (-12,9%) i en la indústria el 2010 (-15,9%) i el 2004 (-9,3%). Aquesta última apreciació de reduccions interanuals importants en una època bonança econòmica suggereix que la rebaixa sobtada d'accidents laborals lleus en els anys

2009 i 2012, es deu en part a la possible contenció dels treballadors abans de demanar la baixa per por a perdre la feina en moments d'extrema vulnerabilitat de l'ocupació.

En funció de les dades dels Centres d'Atenció Primària de Manresa^{ix}, s'observen diferències importants en la durada mitjana per episodi d'incapacitat laboral, especialment entre el CAP Barri Antic i la resta. El CAP Bases i la Sagrada Família mostren dades similars mentre que les baixes de menys durada es donen al CAP Bages que, a més, és l'únic que es situa per sota de la mitjana catalana. Val la pena recordar que aquestes dades no estan ponderades, és a dir, que el factor edat o la distribució territorial dels nivells socioeconòmics i/o qualificacions professionals podria tenir un pes important en les comparacions.

6.9 ACCIDENTALITAT

L'accidentalitat és el principal indicador que relaciona la salut i la mobilitat i llur importància rau en les greus conseqüències per la salut que comporten els accidents greus i, òbviament, per les persones que en resulten mortes. En el cas de Manresa, el nombre d'accidents i d'accidents amb ferits ha disminuït en els darrers cinc anys. Els accidents amb ferits han passat de 277 a 240 però el percentatge que suposa aquest tipus d'accidents sobre el total ha augmentat lleugerament del 29,0% al 32,3%; paral·lelament, els accidents sense ferits han disminuït molt més. Igualment, en el cas del número de persones lesionades, la tendència ha estat positiva, és a dir, a la baixa, amb una reducció de 39 lesionats. En canvi, mirant les dades a partir de l'índex d'accidentalitat^x, l'evolució és irregular ja que

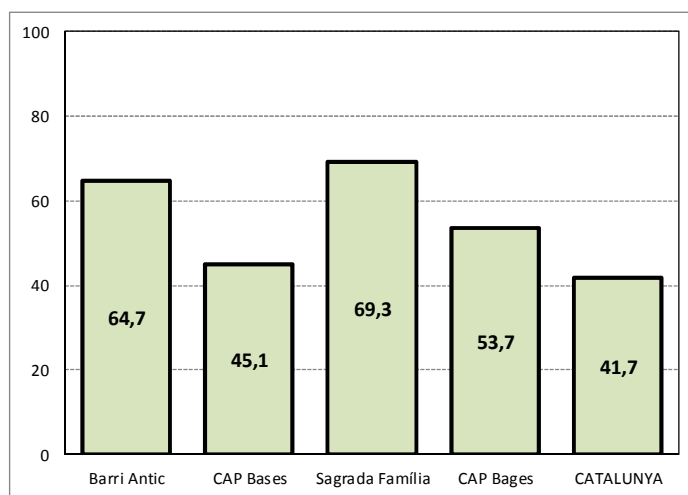
després de tres anys de descensos, el 2013 es registra un repunt. A més a més, l'índex d'accidentalitat és superior al de Catalunya a excepció del 2012.

Cal esmentar que metodològicament si bé aquest l'índex és el més usat per analitzar la relació entre accidents i parc de vehicles, actualment pot no ser del tot fidedigne. Això és així pel fet de que hi pot haver una part d'aquest parc que no estigui sent utilitzat, fet que podria esbiaixar les dades ja que el denominador de l'índex seria major del que hauria de ser. Per tant, una manera més fidedigna de calcular la relació seria a partir del volum de trànsit, dades que no són disponibles.

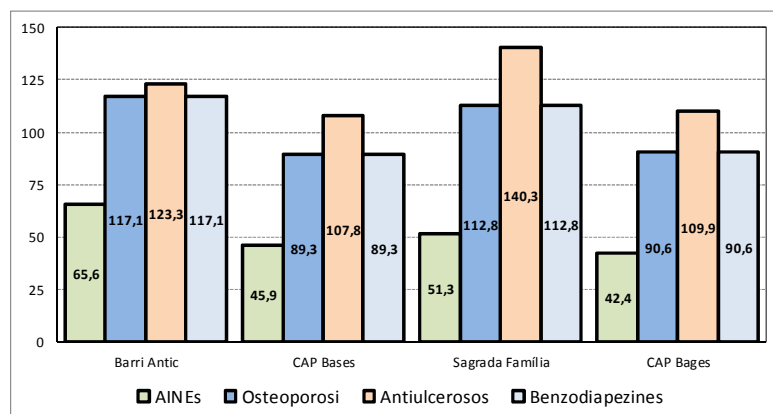
22- Accidents, lesivitat i índex d'accidentalitat. Manresa

Concepte	2010	2011	2012	2013
Accidents				
Accidents sense ferits	660	633	558	504
Accidents amb ferits	269	256	225	240
Total accidents	929	889	783	744
Lesivitat				
Il·lès	1.564	1.634	1.612	1.550
Lleu	295	283	273	262
Menys greu	26	33	28	26
Greu	26	26	14	19
Mort	1	3	0	2
Total lesionats	348	345	315	309
Total afectats	1.912	1.979	1.927	1.859
Índex d'accidentalitat per 10.000 vehicles				
Manresa	54,8	52,5	46,5	50,0
Catalunya	48,1	45,2	46,5	s/d

Font: Institut d'Estadística de Catalunya i Policia Local de Manresa

6.10 ATENCIÓ PRIMÀRIA DE SALUT**23- Taxa d'urgències hospitalàries segons CAP**

Font: Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya
Per 10.000 habitants

24- Dosis diàries per mil habitants (estandaritzades) segons CAP

Font: Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

Manresa es divideix territorialment en quatre àrees d'Atenció Primària de Salut, amb un centre de salut a cada un d'ells: Cap Bages (zona Ponent/Centre), Cap Barri Antic (zona Centre), Cap Sagrada Família (zona Llevant) i Cap Bases (zona Nord).

Els centres de salut d'atenció primària faciliten dades sobre la taxa d'urgències hospitalàries i el consum de medicaments segons tipus. Aquesta és la millor manera que hi ha disponible per copsar les diferències dins d'un mateix municipi, ja que la població, en general, s'acostuma a distribuir geogràficament, sobretot si es tracta d'un nucli urbà, segons les condicions socioeconòmiques. El nombre d'urgències hospitalàries és més alt a Manresa que al conjunt de Catalunya, tal i com mostra el gràfic. Ara bé, les dades internes de Manresa mostren comportaments molt diferenciats si es té en compte que el CAP de la Sagrada Família es situa a més de 24 punts de la taxa per sobre del CAP Bases.

Les dades més fiables a l'hora de comparar els diferents territoris de Manresa són les de Dosis Diàries Estandaritzades^{xi}. Similarment al que succeïa amb les altres dades, són els barris que acullen els CAPs de Barri Antic i de Sagrada Família els que tenen un major número de registres, mentre que el CAP Bages i Bases

mostren dades similars. És rellevant la diferència d'ús d'AINEs i d'antiulcerosos al CAP Barri Antic i Sagrada Família respectivament. El consum de benzodiazepines és semblant en aquestes dues zones i sempre per sobre del consum dels CAPs Bages i Bases. Aquest últim grup de fàrmacs té el mateix ús que el d'osteoporosi. Es desconeix si la coincidència és real o si es tracta d'una errada en el càlcul per part del Departament de Salut.

25- Assistent social. Visites.

Any	ABS Barri Antic	ABS Bages	Total
2007	1.351	1.161	2.512
2008	1.370	918	2.288
2009	1.452	1.006	2.458
2010	1.554	1.050	2.604
2011	1.632	1.198	2.830
2012	1.597	1.268	2.865
2013	1.821	1.543	3.364

Font: Fundació Althaia

Les visites als assistents socials dels CAPs Barri Antic i Bages^{xii} mostren un augment important i similar en ambdós casos del 34,8% i 32,9% respectivament, sent els increments interanuals més importants els succeïts l'any 2013: 14,03% (Barri Antic) i 21,7% (Bages). Tot i els increments paral·lels dels dos àmbits territorials, la diferència en nombres absoluts és de 278 casos, el darrer

any de la sèrie, mentre que el 2010 aquesta magnitud era de 504. Al 2012, la taxa de visites als assistents socials al CAP Barri Antic seria del 7,9% i la del Bages del 6,1%^{xiii}. El creixement de les visites en època de crisi reforça, una vegada més, la correlació que existeix entre el binomi sanitat – benestar social.

ⁱ Les dades que es presenten parteixen d'una classificació de classes socials basada en l'ocupació. L'Enquesta de Salut de Catalunya utilitza l'esquema de classe proposat per la Sociedad Española de Epidemiología que es compon dels següents col·lectius i classes:

Classe Alta. Grup I: Directius de l'Administració pública i empreses de 10 o més assalariats. Professions associades a titulacions de segon i tercer cicle universitari. **Grup II:** Directius d'empreses de menys de 10 assalariats. Professions associades a titulacions de primer cicle universitari. Tècnics i professionals de suport. Artistes i esportistes.

Classe Mitjana. Grup III: Treballadors de tipus administratiu, treballadors dels serveis de protecció i seguretat, treballadors per compte propi i supervisors de treballadors manuals. **Grup IIIa:** Personal administratiu i professionals de suport a la gestió administrativa i financera. Treballadors de serveis personals i de seguretat. Treballadors per compte propi. Supervisors de treballadors manuals. **Grup Iva:** Treballadors manuals qualificats.

Classe Baixa. Grup IVb: Treballadors manuals semiquelificats. **Grup V:** Treballadors no qualificats

Cal dir que en agrupar els diferents grups en només tres classes es perd profunditat analítica, sobretot, -però no només- per la gran quantitat i heterogeneïtat de col·lectius que componen la classe mitjana en aquesta tipologia de classes.

ⁱⁱ Qualsevol dada inclosa en aquest capítol s'ha d'entendre com a bruta si no s'especifica el contrari. És a dir, que el factor edat pot estar influent en els resultats a l'hora de comparar grups amb estructures d'edats diferents. Només aquells indicadors on s'especifiqui que les dades estan estandarditzades es poden usar per comparar entre grups de la manera més correcta. No obstant, les taxes brutes (no estandarditzades) són també interessants per veure els números absoluts i llurs evolucions, i fins i tot per comparar, però sempre tenint en compte aquest possible biaix.

ⁱⁱⁱ La definició que dóna IDESCAT de l'esperança de vida en néixer és '*Nombre mitjà d'anys que un nen acabat de néixer pot esperar viure si se'l sotmet a les condicions de mortalitat actuals*'

^{iv} En tota la sèrie d'anys, les altes procedents del Bages suposen al voltant del 85% dels casos. No es fa referència als pacients procedents de Manresa, que per pes poblacional suposarien aproximadament un 41% del Bages, ja que l'estimació podria ser massa esbiaixada donades les diferències en salut existents entre l'àmbit rural i l'urbà així com en l'estructura d'edat. Les altres dades on s'indica que la font és Althaia, no fan referència doncs, únicament a Manresa ni tan sols al Bages, sinó també a altres comarques de la Catalunya Central, tot i que la preponderància del Bages i de Manresa és rellevant com s'ha comentat.

^v Per veure el llistat sencer de les Malalties de Declaració Obligatoria es pot consultar:

http://www20.gencat.cat/docs/canalsalut/Home%20Canal%20Salut/Professionals/Temes_de_salut/Vigilancia_epidemiologica/documents/spdefimdo.pdf

^{vi} Sota la denominació de *Trastorn Mental Sever* s'hi inclou: la depressió major recurrent, el trastorn bipolar maníac, el trastorn bipolar depressiu, el trastorn bipolar mixt, la paranoia, agorafòbia amb crisi d'angoixa, el trastorn obsessivo-compulsiu, el trastorn límit de la personalitat, i la personalitat esquizotípica.

^{vii} S'han restat els casos del Bages del total de Catalunya per a una major robustesa estadística d'ambdues taxes.

^{viii} Índex d'incidència = (nombre de sinistres / nombre d'afiliats a l'SS) * 100.000.

^{ix} Les divisions territorials de les àrees de salut no es corresponen amb agrupacions exactes de barris. Així, el **CAP de Barri Antic** acull a ciutadans dels barris del Barri Antic però també de Valldaura, Pare Ignasi Puig, Farreres-Suanya-Comtals, part sud de Vic-Remei, i l'est de Passeig i Rodalies; **CAP Bages**: Pl. Catalunya, Poble Nou, Mion-Puigberenguer i part oest de Passeig i Rodalies; **CAP Ctra. Santpedor**: Ctra. Santpedor, Guix – Pujada Roja i la part nord de la Ctra. Vic-Remei; **CAP Sagrada Família**: Sagrada Família, Font dels Capellans, La Balconada, Cal gravat, Viladordis, Escodines, una petita part de la Ctra. Vic - Remei i Sant Pau.

A més, els CAPs Bages i Barri Antic estan gestionats per Althaia, mentre que els CAPs de Bases i Sagrada Família es corresponen a l'Institut Català de la Salut.

^x Índex d'accidentalitat = accidents amb víctimes/parc de vehicles*10.000.

^{xi} Sota la denominació d'AINEs es troben fàrmacs amb propietats analgèsiques, antipirètiques i antiinflamatòries. Les benzodiazepines són el conjunt de fàrmacs més usualment emprats pels trastorns d'ansietat. El Departament de salut proporciona en format obert altres dades sobre ús de medicaments però que no estan estandarditzades pel que no s'han considerat d'interès per l'informe per la impossibilitat de realitzar comparacions entre zones.

^{xii} Només és possible fer referència a les dades d'aquests dos CAPs en ser els gestionats per Althaia. Els CAPs Bases i Sagrada Família ho són per part de l'Institut Català de la Salut, i no es disposa de dades.

^{xiii} Només es poden calcular les taxes d'aquest any a partir de la població de referència de cada CAP ja que només existeixen dades obertes del 2012.

7

SERVEIS SOCIALS

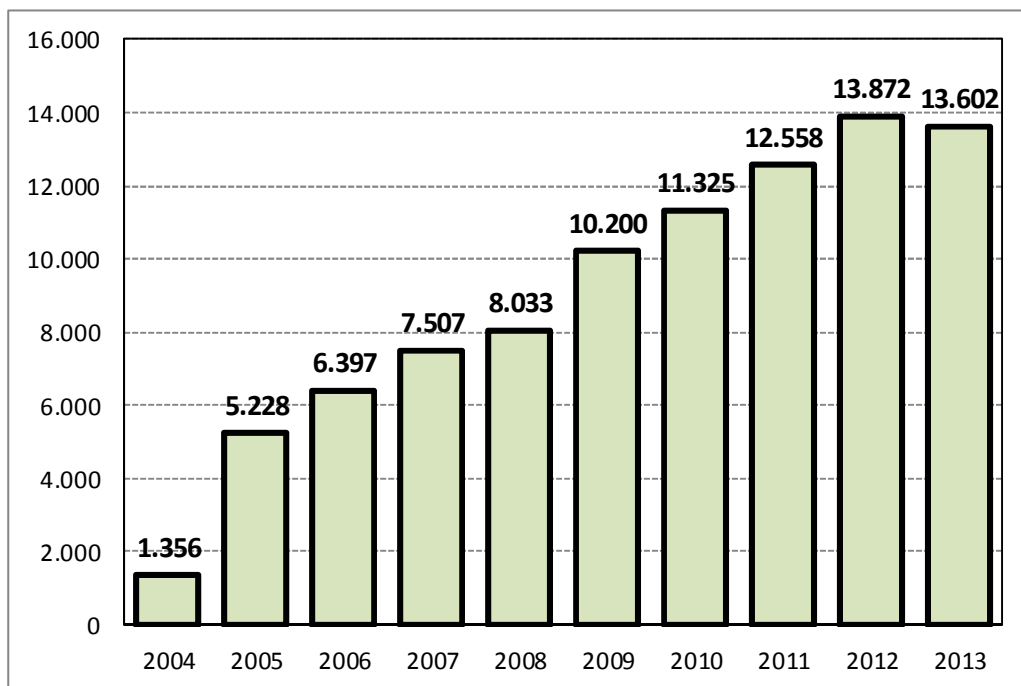
7.1 POBLACIÓ ATESA: PERFIL I EVOLUCIÓ

Des de l'inici de la crisi econòmica, i especialment a partir de finals del 2007, els Serveis Socials de Manresa han vist augmentar de forma exponencial les demandes d'ajuda. Demandes relacionades d'una banda amb el context de crisi econòmica general, i per l'altra amb l'esclat de la bombolla immobiliària i les conseqüències que aquest fet ha tingut sobre la resta de sectors econòmics augmentant molt significativament les taxes d'atur registrades. En aquest sentit, al 2007 un total de 7.507 persones van ser ateses pels Serveis Socials manresans, una xifra que

augmenta fins a situar-se a un total de 13.602 persones al 2013, sent el 2012 l'any amb més persones ateses (13.872).

De la mateixa manera, també es registra un increment en el percentatge de persones de Manresa que han estat ateses pels Serveis Socials de l'Ajuntament, passant d'un 13,3% respecte el total de la població manresana al 2009, a un 17,9% al 2013, sent el 2012 l'any on el percentatge es situa en el seu valor més alt amb un 18,2% d'individus atesos en els diferents Serveis Socials de la ciutat.

1- Evolutiu persones ateses per Serveis Socials

Font: Ajuntament de Manresa

2- Persones ateses a Serveis Socials

	2009	2010	2011	2012	2013
Usuaris Manresa	10.200	11.325	12.558	13.872	13.602
Taxa de població atesa a Serveis Socials per districtes (1)					
Centre	15,6%	18,2%	20,2%	22,6%	22,5%
Ponent	14,5%	16,0%	17,2%	18,8%	17,9%
Llevant	11,9%	12,7%	15,1%	17,7%	17,8%
Nord	9,9%	10,5%	11,4%	12,2%	12,4%
Manresa	13,3%	14,8%	16,4%	18,2%	18,0%

Font: Ajuntament de Manresa

(1) Població atesa per Serveis Socials / Total de població d'aquell districte

En el transcurs d'aquests darrers anys, s'observa un important canvi en el perfil de les persones demandants d'aquests serveis. A partir de la crisi econòmica i l'augment de les taxes d'atur, es produeix una ampliació del ventall dels perfils que tradicionalment havien estat atesos des de Serveis Socials. D'aquesta manera es sumen a les famílies i/o individus amb situació de vulnerabilitat i amb risc d'exclusió social (persones nouvingudes, famílies sense xarxes de suport, famílies monoparentals...), altres tipologies de família com ara les nuclears, i individus amb perfils més heterogenis.

Pel que fa a la distribució per sexe i edat de les persones ateses als Serveis Socials municipals, s'observa un percentatge lleugerament superior entre les dones, sent d'un 52% respecte el 48% dels homes (2013). Aquests percentatges s'han mantingut sense masses variacions des del 2009 (47% de dones ateses per un 53% d'homes). Si es té en compte les persones ateses a Serveis Socials en funció del grup d'edat i del pes del col·lectiu respecte el total de la població, destaca el col·lectiu de les persones majors de 75 anys:

Mentre que el pes poblacional de les persones de més de 75 anys és del 10,3%, el 16,7% de les persones ateses a Serveis Socials pertanyien en aquesta franja d'edat.

Considerant l'evolució de les dades al llarg del temps, s'observa que el percentatge de menors d'11 anys atesos pels Serveis Socials de Manresa experimenta un augment de més d'un punt i mig percentual entre el 2009 i el 2013, passant d'un 15,1% a un 16,6%; mentre que entre els majors de 75 anys es produeix una lleugera disminució, especialment entre el 2012 i el 2013 (passant d'un 19,2% a un 16,2% respectivament). La resta de grups es mantenen força estables durant el període estudiat.

La distribució de les demandes de Serveis Socials de la població de Manresa no és homogènia per tots els districtes que formen la ciutat a conseqüència de la tendència a la concentració en l'espai dels col·lectius més vulnerables i en risc d'exclusió social (famílies nouvingudes, individus amb renda mínima d'inserció social...). Així, el districte més castigat per la crisi econòmica i, per

tant, amb més demanda de Serveis Socials és el districte del Centre amb barris com el Barri Antic, Vic-Remei o part del Passeig i Rodalies, on al 2013 es van atendre un 22,5% del total de demandes; respecte el 18,0% del districte de Ponent; el 17,8% del de Llevant i el 12,4% del districte Nord.

L'evolució d'aquestes dades des del 2009 fins el 2013 denota que els districtes Centre i Llevant són els que més han augmentat el percentatge de persones ateses pels Serveis Socials (7 i 6 punts percentuals respectivament).

3- Persones ateses a Serveis Socials per sexe

Sexe	2009	2010	2011	2012	2013
Homes	47,0%	47,2%	48,1%	47,0%	47,9%
Dones	53,0%	52,8%	51,9%	53,0%	52,1%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Font: Ajuntament de Manresa

4- Persones ateses a Serveis Socials per franja d'edat

Sexe	2009	2010	2011	2012	2013
Menors d'onze anys	15,1%	15,0%	15,5%	15,6%	16,6%
Entre 12 i 17 anys	7,0%	7,4%	7,3%	6,9%	7,5%
Entre 18 i 29 anys	14,8%	14,5%	15,1%	13,7%	14,1%
Entre 30 i 54 anys	34,6%	34,3%	34,9%	34,0%	34,7%
Entre 55 i 64 anys	6,0%	5,9%	5,6%	6,0%	6,1%
Entre 65 i 75 anys	4,9%	4,6%	4,0%	4,4%	4,1%
Més de 75 anys	17,1%	17,9%	17,3%	19,2%	16,7%
En blanc	0,6%	0,4%	0,3%	0,3%	0,2%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Font: Ajuntament de Manresa

5- Barris de cadascun dels quatre districtes de Serveis Socials

Llevant La Font dels Capellans Sagrada Família Viladordis Balconada Cal Gravat Sant Pau Part de Guix - Pujada Roja	Nord Carretera Santpedor La Parada Part del Poble Nou Part de Passeig i Rodalies Part de Guix - Pujada Roja Part de Mion - Puigberenguer - Miralpeix
Centre Barri Antic Vic-Remei Els Comtals Part de les Escodines Part de Passeig i Rodalies	Ponent Plaça de Catalunya i Saldes Valldaura Pare Ignasi Puig Part del Poble Nou Part de Mion - Puigberenguer - Miralpeix

Font: Ajuntament de Manresa

7.2 PRINCIPALS NECESSITATS DETECTADES PELS SERVEIS SOCIALS DE MANRESA (2009-2013)

D'ençà que va començar la crisi econòmica, les demandes i les necessitats detectades per Serveis Socials de Manresa s'han centrat principalment en ajuts de caràcter econòmic derivats de situacions d'ingressos insuficients o per manca total d'aquests. Aquestes situacions provoquen a part de la població manresana problemàtiques d'habitatge (famílies i/o individus que es veuen obligats a ocupar immobles amb deficiències estructurals o de subministrament i en situacions diverses d'infrahabitatge). Aquest fet ha suposat la incorporació de nous perfils de població que s'adrecen a Serveis Socials per primera vegada com a única alternativa a la seva situació. Aquests perfils presenten una problemàtica basada en la falta d'ingressos, sense que hi hagi associada cap altra problemàtica de caràcter social com podria

ser el fet de ser famílies desestructurades, amb problemes d'addiccions o amb familiars dependents. En aquest sentit, l'any 2013 el 15% de les persones ateses acudien per primer cop al servei o bé tenien un expedient tancat i tornaven a fer demanda.

La taula 6- *Pes del tipus de les problemàtiques sobre el total* mostra quines són les problemàtiques de les famílies ateses pels Serveis Socials de Manresa. Aquestes estan comptabilitzades per expedients, és a dir, hi ha problemes que només estan comptabilitzats un cop, tot i que afecten a més d'un membre de la unitat familiar. És el cas dels problemes relacionats amb els ingressos, el món laboral i les relacions familiars. Contràriament, la problemàtica relacionada amb l'autonomia és de caràcter

personal, sols afecta a un sol individu. Conseqüentment, cal relativitzar el pes que té cada una d'aquests problemàtiques derivades de l'autonomia personal sobre el total de motius que porten a demanar ajuda als Serveis Socials. També cal tenir present que els problemes de caire econòmic, com s'ha comentat anteriorment, tenen repercussions en altres àmbits com el de l'habitatge, el de les relacions socials o familiars, i també poden comportar problemes de conducta o educatius als individus afectats per aquesta situació¹.

Així, l'any 2013, un 34,9% del tipus de problemàtiques que donen lloc a la demanda de Serveis Socials estan relacionats amb els ingressos de l'individu o família demandant (per escassos o nuls); mentre que un 28,4% deriven de situacions vinculades a la falta d'autonomia personal; un 14,8%, amb el món laboral; un 12,7%, amb les relacions familiars; i un 9,3%, a d'altres motius.

L'aplicació de la llei de la dependència (persones amb manca d'autonomia personal) ha comportat un important increment de la demanda d'ajudes a Serveis Socials ja que és l'àmbit encarregat d'elaborar tots els Plans Individuals d'Atenció de les persones que viuen en el domicili de la persona dependent i, conseqüentment, és l'encarregat de tramitar l'expedient.

A partir de la distribució de les diferents problemàtiques que donen lloc a la demanda d'ajuda a Serveis Socials en funció de la seva distribució en els diferents districtes de Manresa, s'observa que hi ha diferències significatives entre districtes. El districte del Centre amb barris com el Barri Antic, les Escodines o Vic-Remei, és

el districte que té un percentatge superior de demandes a Serveis Socials relacionades amb la manca d'ingressos amb un 37,7%, respecte el 34,9% que presenta Manresa en conjunt. També és aquest districte el que comparativament presenta un percentatge superior d'aquelles demandes vinculades al món laboral. Cal recordar que és aquest districte el que tradicionalment ha presentat una taxa d'immigració superior amb un 24% al 2013, per un 18% del districte de Ponent, un 12,3% pel del Nord, un 11,5% pel de Llevant, o un 17% pel conjunt de Manresa. En aquest sentit és plausible pensar que són aquells barris amb major percentatge de població nouvinguda, i per tant amb majors dificultats per accedir al món laboral o a aquelles ocupacions amb major remuneració, els que presenten un percentatge superior de demandants d'ajuda per ingressos o món laboral. El districte Nord, en canvi, és el que presenta un percentatge superior en aquelles demandes relacionades amb l'autonomia personal (36,1% respecte el 28,4% del total de Manresa), mentre que el de Ponent és el que comparativament rep més demandes d'ajuda vinculades a les relacions familiars amb un 15% respecte el 12,7% que presenta Manresa conjuntament. Finalment, s'observa que els barris que formen el districte de Llevant són els que tenen un percentatge superior (11,8% per un 9,3% per la totalitat de la ciutat) d'aquelles demandes que s'engloben en la categoria altres (hàbits de conducta, de relació, d'educació o d'habitatge). Concretament, el percentatge és d'11,8%, més de dos punts percentuals per sobre del que presenta Manresa en conjunt (9,3%).

6- Pes del tipus de problemàtiques sobre el total. Any 2013

Tipus de problemàtica	Districte				Manresa
	Centre	Llevant	Nord	Ponent	
Autonomia personal	22,7%	31,5%	36,1%	28,7%	28,4%
Ingressos	37,7%	29,9%	36,5%	33,8%	34,9%
Món laboral	19,0%	13,0%	10,0%	13,6%	14,8%
Relacions personals	11,7%	13,8%	9,7%	15,0%	12,7%
Altres	8,8%	11,8%	7,8%	8,9%	9,3%
Total	100%	100%	100%	100%	100%

Font: Ajuntament de Manresa

7.3 L'ATENCIÓ A NECESSITATS BÀSIQUES

L'essència del treball social que es realitza a nivell municipal és l'atenció individualitzada que es fa a les famílies o persones que acudeixen al servei amb demandes d'origen econòmic i/o derivades de problemàtiques familiars, o bé per informar-se sobre un recurs o servei determinat. En aquestes demandes també hi van associades implícitament demandes de suport professional, orientació i acompanyament en situacions de crisi econòmica, desestructuració familiar, desgast psicològic...

Durant el 2013 els professionals de Serveis Socials van treballar amb un total de 5.189 expedients. D'aquests, 1.245 (24,0%) corresponien a persones / famílies que acudien per primer cop al servei, és a dir a la unitat d'acollida. D'aquests 1.245 expedients, 397 van passar a la unitat de tractament social (32,0%) on s'assigna un professional de referència que realitza un seguiment social durant un període de temps. Entre els professionals de la unitat de Serveis Socials, es constata que el fet que individus o famílies no disposin d'uns ingressos mínims garantits provoca que la intervenció d'aquests

serveis s'hagi de limitar i centrar, en un primer moment, a cobrir les necessitats bàsiques d'aquests demandants (aliments, habitatge, roba...). Alhora, també, es fa evident que les xarxes familiars i d'amics que fins fa uns anys ajudaven a contenir la situació d'un individu a través d'ajuts de caràcter puntual, amb la cronificació de situacions de vulnerabilitat o crisi, han patit un important desgast que en ocasions provoca que deixin de donar aquest suport. Finalment s'observa que una part d'usuaris i famílies es mostren sovint amb actituds d'immobilisme, baixa autoestima, estats depressius, apatia o conformisme, possiblement a conseqüència també del fet que les situacions de crisi es dilatin en el temps.

El programa de Renda Mínima d'Inserció és una de les eines més importants de l'atenció social bàsica. Aquest programa està regulat com a llei, i per tant forma part dels drets bàsics dels ciutadans. Es tracta d'un recurs econòmic i social destinat a atendre les necessitats bàsiques en casos greus de dificultats econòmiques i socials, amb l'objectiu d'afavorir la reinserció social i

laboral de la persona afectada. Des del 2009, a Manresa es produeix un constant augment del nombre de beneficiaris de la Renda Mínima d'Inserció que passa d'un total de 1.876 a 3.387 al 2013. Tot i aquesta evolució ascendent, durant el 2011, es produeix un destacable descens que es deu a la nova normativa de la Generalitat de Catalunya que va ocasionar que molts expedients de Renda Mínima d'Inserció ja no complissin els requisits necessaris, i es donessin de baixa.

Amb l'inici de la crisi econòmica, el pressupost del Programa d'Ajudes Individualitzades, augmenta considerablement. Així, entre el 2008 i el 2009, aquest augmenta un 77,5%, com a resposta a la dinàmica seguida durant aquests anys en què s'han incrementat les ajudes destinades a cobrir les necessitats més bàsiques de part de la població, especialment per cobrir el tema d'alimentació davant la falta total d'ingressos de moltes famílies.

Un nombre important de les necessitats de les famílies es van cobrir des de la Plataforma dels Aliments vinculada a la Fundació Rosa Oriol. Aquesta proporciona aliments a persones derivades de Serveis Socials i altres, que en

concret, pel 2013 foren un total de 1.662 famílies. Segons la memòria d'activitats del 2013 realitzada per la Fundació Rosa Oriol, es van atendre una mitjana mensual de 1.153 famílies contant-hi les que derivaven els Serveis Socials.

Un altre tipus d'ajuts que es van engegar des de Serveis Socials al 2013, amb col·laboració amb la Secció d'Educació, va ser la convocatòria pública d'ajuts escolars (material escolar, llibres i activitats escolars). Aquests ajuts van derivar en 2.049 sol·licituds pel curs 2013/2014 i 2.112 pel 2014/2015 que, un cop valorades pels professionals, van suposar un total de 1.844 (1.463 per nens de 4 a 11 anys i 381 per nens de 12 a 16 anys) i 1.710 (1.334 pel grup de 4 a 11 anys i 376 pel de 12 a 16 anys) respectivament.

7- Renda Mínima d'Inserció

Concepte	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre de beneficiaris	1.876	3.010	2.750	3.024	3.387
Sol·licituds	371	377	490	234	260
Menors a càrrec	769	1.240	1.125	1.230	1.407

Font: Ajuntament de Manresa

8- Programa d'ajudes individualitzades

Concepte	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nombre de famílies	930	957	881	837	1.323 (*)	1.188 (*)
Nombre d'ajudes	1.424	1.835	1.750	1.865	2.516	2.127
Quantitat total ajudes (euros)	184.832,53	329.441,78	327.716,73	340.725,06	340.863,04	283.557,79
Import / Família (euros)	199,54	324,25	187,26	424,36	257,64	238,69
Nombre de beneficiaris					8.129	7.168

Font: Ajuntament de Manresa

(*) Expedients

Cal recordar que cada família pot tenir més d'una ajuda amb un límit econòmic anual en la seva totalitat, s'ha de tenir en compte per comprendre el nombre d'ajudes i de beneficiaris

9- Sol·licituds i beneficiaris del programa d'ajuts escolars

Concepte	Curs 2013 / 2014	Curs 2014 / 2015
Beneficiaris	1.844	1.710
De 4 a 11 anys	1.463	1.334
De 12 a 16 anys	381	376
Sol·licituds	2.049	2.121

Font: Ajuntament de Manresa

7.4 L'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

El 24% de les persones ateses pels Serveis Socials durant el 2013 foren menors de 18 anys. A partir de les memòries qualitatives dels professionals, s'extreu que la majoria de problemàtiques relacionades amb menors i situacions de risc estan relacionades amb negligències per part dels progenitors. Aquest seria el cas de la no cobertura de les necessitats bàsiques dels menors ja siguin econòmiques o no.

Un col·lectiu dins del grup d'infància i adolescència presenta una situació especialment vulnerable. Es tracta d'aquells joves majors de 16 anys i que per tant es situen ja fora de l'escolarització obligatòria, amb poques possibilitats d'inserció laboral i sense estudis o amb estudis inacabats. I entre aquests, caldria mencionar pel gran risc d'exclusió social els menors immigrants amb una situació administrativa irregular. També es detecten percentatges importants d'adolescents que s'inicien en conductes de risc com el consum de tòxics de forma habitual i diària (cànnabis, alcohol, drogues de síntesi...).

Davant d'una situació de risc, maltractament o desemparament d'un menor, i en funció de la valoració del cas, els Serveis Socials municipals fan una primera avaluació del cas i, si es considera necessària la intervenció especialitzada, es deriva el cas al Servei d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Bages. Aquest servei fa una intervenció amb el menor, la família i el nucli de convivència per valorar la situació sociofamiliar i determinar si cal proposar algun tipus de mesura protectora pel menor.

En el desemparament d'un menor conflueixen diversos factors relacionats amb la pròpia situació del menor i de la seva família, però també amb el context socioeconòmic. Entre les principals causes de desemparament, destaquen:

- Conflictes conjugals amb separació o no.
- Toxicomanies de llarga evolució.
- Debilitat o manca dels vincles afectius.

- Incoherència educativa en diverses formes que es manifesten en trastorns conductuals com seria el denominat síndrome de l'emperador (inversió de la funció d'autoritat entre pares i fills i dificultats en posar límits).
- Disminució mental i/o malaltia mental dels pares, sense persones compensadores en el nucli de criança.
- Pobresa severa i/o exclusió social, impossibilitat de beneficiar-se de les xarxes d'ajuda per greus mancances personals, i a la vegada, alta dependència institucional.

10- Infants i adolescents atesos pel Servei d'atenció a la Infància i l'Adolescència. Any 2013

Àmbit	Assessora- ments a l'EBAS	Expedients (menors) atesos	Total
Manresa	125	146	271
Reste Bages	271	163	434
Total Bages	396	309	705

Font: Memòria Servei d'Atenció a la Infància i l'Adolescència 2013

7.5 L'ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

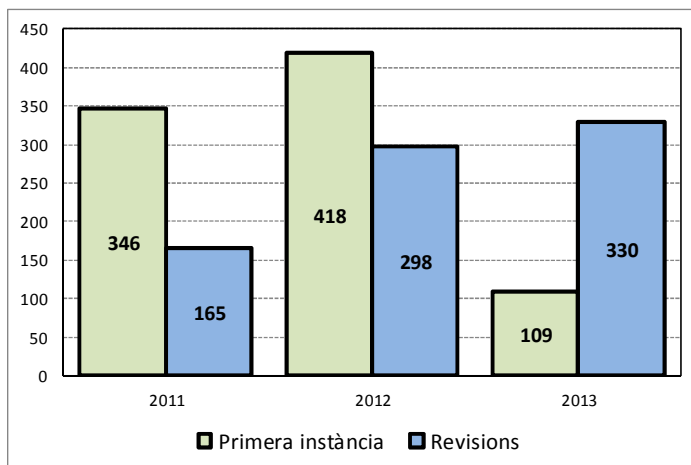
L'atenció a la dependència a nivell municipal es realitza principalment en tres àmbits: el dels infants, el de les persones discapacitades i el de les persones grans. L'any 2011 i a conseqüència del desplegament de la Llei de la Dependència, la majoria de Plans Individuals d'Atenció eren accions de primera instància, mentre que les revisions eren numèricament força inferiors. Al 2012, van seguir augmentant les actuacions de primera instància i les revisions dels plans corresponents a l'any anterior. És al 2013 que es produeix un descens notable de les accions englobades com a primera instància i augmenta lleugerament el nombre de revisions. Així, segons dades facilitades per la Generalitat de Catalunya, al 2013, es van produir 358 sol·licituds noves a Manresa.

No es disposa de dades exactes sobre el nombre de persones que tenen aquesta situació a Manresa, més enllà de les dades que consten a Serveis Socials municipals on es realitza, no obstant, bona part de la tramitació de sol·licituds i elaboració de Plans Individuals d'Atenció. Però no pas en la seva totalitat ja que també es poden

fer a través dels serveis sanitaris o residencials. Es disposa, però, de dades sobre la comarca a 30 de juny de 2014. En aquests moments al Bages hi ha 14.215 persones que han sol·licitat el reconeixement (un 2,9% del total de Catalunya), però solament 4.169 persones reben alguna prestació o servei vinculat a aquest (un 2,8% sobre el total català). Cal destacar que, a Catalunya, el 82,4% de les persones que han sol·licitat la prestació i el 76,6% que rep la prestació són majors de 65 anys.

És necessari precisar que la dependència i la discapacitat són dos conceptes diferents, que tenen estreta relació però no sempre van junts. No totes les persones amb reconeixement de discapacitat tenen reconeixement de dependència, i a l'inrevés.

A la gràfica 11- *PIAS treballats* es mostra la informació dels Plans Individuals d'Atenció Social que s'han fet des de Serveis Socials en funció dels casos que deriva la Generalitat. És a dir, un cop les sol·licituds han estat valorades i es decideix que tenen dret a tràmit.

11- PIAS treballats

Font: Ajuntament de Manresa

ⁱ Aquests es troben representats a la última columna de la taula.

8

COL·LECTIUS VULNERABLES

8.1 INTRODUCCIÓ

En aquest apartat de l'informe social, es pretén oferir una visió més específica d'aquells col·lectius que, per diferents raons, es troben en una situació de vulnerabilitat social pronunciada i, per tant, en un major risc de patir processos d'exclusió social. Es tracta de col·lectius sobre els quals es realitzen actuacions socials diverses des dels Serveis Socials municipals. No obstant, existeixen altres grups o subgrups d'individus que, en el context socioeconòmic actual, com s'ha anat detallant al llarg del informe, també són susceptibles de trobar-se en una situació de vulnerabilitat més o menys pronunciada. D'aquests se'n parlarà de forma més general a l'apartat de conclusions.

Hi ha aspectes que poden fer que uns individus tinguin d'entrada més probabilitat que d'altres en caure en l'exclusió social. Són les anomenades variables antecedents, sobre les quals l'individu té escassa capacitat d'incidir. Dins d'aquests

aspectes, es troben els factors personals, que són trets sociodemogràfics inherents a l'individu: el sexe, l'edat, l'origen geogràfic o les capacitats cognitives. Tots aquests aspectes poden conduir els individus a situacions de vulnerabilitat en funció de la societat en la que es troben.

La vulnerabilitat és un concepte utilitzat per a descriure una zona intermitja entre la integració i l'exclusió social. Una persona vulnerable és aquella que el seu entorn personal, familiar, relacional, socio-econòmic o político-administratiu pateix alguna debilitat. Una persona vulnerable es troba en una situació de risc que podria desencadenar en un procés d'exclusió social. El nivell de risc serà major o menor depenent del grau de deteriorament d'aquest entorn.

A continuació es descriuen de forma detallada els col·lectius de les **persones amb discapacitat**, de la **gent gran**, de la **dona** i de la **infància**.

8.2 PERSONES AMB DISCAPACITAT

La concepció de la discapacitat ha passat, en els darrers anys, d'una perspectiva basada en una visió sanitària i de protecció social, a una basada en una visió bio-psico-social.

Per l'Organització Mundial de la Salut (OMS, 2001), discapacitat és qualsevol alteració en la capacitat d'actuació i participació de la persona originada per una deficiència que representa una desviació de la 'norma' generalment acceptada en relació a l'estat biomèdic del cos i les seves funcions. Les deficiències poden ser temporals o permanents; progressives, regressives o estàtiques, i no tenen relació causal ni amb la seva etiologia ni en la seva forma de

desenvolupar-se. Com a conseqüència, les persones amb discapacitat constitueixen un sector molt heterogeni. Les diferents deficiències i el seu grau produeixen diferents tipus de discapacitats o dependència.

La desigualtat d'oportunitats entre persones amb discapacitat i la resta de la població s'aprecia encara ara en diferents àmbits com l'educatiu, laboral, en l'accés als serveis públics, en l'oci, en les activitats culturals i en la participació social i política. En aquesta direcció, al maig de 2013, es va aprovar un Pla d'Inclusió de la Discapacitat a Manresa en el qual es pot trobar una àmplia

diagnosi del col·lectiu així com una descripció de les accions que es duren a terme fins al 2015.

8.2.1 Col·lectiu de discapacitats a Manresa

La taxa de discapacitats ha augmentat en els últims anys tant a Manresa com a Catalunya. En el període observat, la taxa s'incrementa en major mesura a la capital del Bages que al Principat. Per sexe, s'observa un major percentatge de discapacitats entre les dones, especialment en el cas manresà. El 80,1 per mil de les dones de Manresa tenen un reconeixement legal de discapacitat; en el cas dels homes, un 78,4 per mil. La diferència entre sexes s'ha anat reduint progressivament al llarg del temps degut a un increment constant del nombre d'homes discapacitats, tant a Manresa com a Catalunya. L'any 2007, a Manresa, el 62,0 per mil de la població presentava alguna discapacitat; a Catalunya, el 54,1 per mil. Cinc anys després, a Manresa la presència d'homes discapacitats és del 78,4 per mil; i a Catalunya, del 64,1 per mil.

Per edats s'observa que tant a Catalunya com a Manresa la major presència de persones discapacitades es troba en la franja d'edat de 45 a 64 anys. A Manresa, es registra una major presència de discapacitats de més de 75 anys que a Catalunya. El 30,0% dels discapacitats de Manresa tenen més de 75 anys; a Catalunya, el 25,6%. Aquest diferencial es deu, en bona part, a que el col·lectiu de la gent gran té una major presència en l'estructura demogràfica manresana que no pas en la catalana.

Segons el tipus de discapacitat, la motòrica (35,7% dels discapacitats) preval. Les discapacitats físiques no motòriques i les mentals suposen una cinquena part dels casos. Posant en comparació el tipus de discapacitat dels 6.072 discapacitats manresans amb els 490.133 discapacitats catalans, no es detecten diferències significatives en cap tipus de discapacitat. En tot cas, a Manresa es detecta una lleugera major presència de malalts mentals i una lleugera menor presència de discapacitats físics no motòrics.

1- Persones amb discapacitat

Àmbit territorial	Persones amb discapacitat		
	Habitants	discapacitat	Percentatge
Catalunya	7.512.982	513.859	6,8%
Bages	185.718	14.283	7,7%
Manresa	76.170	6.339	8,3%

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

2- Persones amb discapacitat reconeguda per sexe

Any	Manresa				Catalunya			
	Homes	Dones	Total	Casos	Homes	Dones	Total	Casos
2007	62,0	67,4	64,7	4.734	52,7	54,1	53,4	385.173
2008	63,3	69,2	66,3	4.979	54,5	56,3	55,4	408.059
2009	64,4	69,9	67,2	5.146	54,3	56,4	55,3	413.673
2010	71,3	75,9	73,6	5.611	57,9	59,8	58,8	442.048
2011	72,7	75,7	74,2	5.684	59,5	61,2	60,3	454.913
2012	78,4	80,1	79,3	6.072	64,1	65,4	64,7	490.133

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

3- Pes de les persones reconegudes legalment com a disminuïdes per edat

Concepte	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Manresa						
De 0 a 15 anys	2,7	2,6	3,0	3,4	3,5	3,5
De 16 a 44 anys	18,7	18,0	18,2	17,3	17,2	16,4
De 45 a 64 anys	32,9	31,6	32,4	31,6	31,7	31,4
De 65 a 74 anys	19,7	19,9	19,8	19,3	18,8	18,7
Més de 75 anys	26,0	28,0	26,7	28,4	28,7	30,0
Total	100	100	100	100	100	100
Catalunya						
De 0 a 15 anys	3,5	3,3	3,6	3,5	3,7	3,6
De 16 a 44 anys	21,4	20,4	20,2	19,3	19,1	18,0
De 45 a 64 anys	34,2	33,7	34,4	33,7	34,0	33,6
De 65 a 74 anys	18,9	19,1	19,4	19,5	19,2	19,1
Més de 75 anys	21,9	23,6	22,5	24,0	24,0	25,6
Total	100	100	100	100	100	100

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

4- Pes de les persones reconegudes legalment com a disminuïdes segons el tipus de discapacitat

Concepte	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Manresa						
Motòrics	34,9	35,2	35,0	35,1	35,5	35,7
Físics no motòrics	23,2	23,3	22,0	22,0	21,4	21,6
Visuals	8,1	7,8	7,3	7,3	7,1	7,1
Auditius	4,5	4,5	4,8	5,1	5,2	5,4
Psíquics	8,8	8,7	9,2	9,1	9,4	9,2
Malalts mentals	20,5	20,5	21,6	21,4	21,3	20,9
No consta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Total	100	100	100	100	100	100
Catalunya						
Motòrics	34,0	34,2	34,5	34,7	35,0	35,1
Físics no motòrics	25,2	25,1	23,9	23,9	23,2	23,3
Visuals	7,5	7,4	7,2	7,1	7,0	6,9
Auditius	4,8	4,9	5,2	5,2	5,4	5,5
Psíquics	10,6	10,3	10,4	10,1	10,1	9,8
Malalts mentals	17,5	17,9	18,6	18,8	19,1	19,3
No consta	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Total	100	100	100	100	100	100

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

5- Persones amb necessitat de tercera persona

Any	Manresa	Catalunya
2007	6,3	6,0
2008	6,7	6,7
2009	6,9	6,9
2010	8,6	8,3
2011	9,3	9,2
2012	10,6	10,6
2013	10,9	10,9

Font: Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya.
Taxa per mil habitants

discapacitat demandants d'ocupació degut a que el tancament de les empreses ha repercutit en el descens dels treballs específics per aquest col·lectiu i per l'augment de problemes econòmics dins dels nuclis familiars. Des d'aquest servei també es detecta que ha augmentat el nombre d'usuaris que tenen una pensió d'incapacitat de la Seguretat Social insuficient per viure, persones no aptes per treballar en el seu antic treball i amb baixes possibilitats d'inserció laboral en d'altres tipus de treball.

En l'aspecte formatiu es detecta poca proporció de joves amb discapacitat que arriben als instituts de batxillerat i cicles formatius. Es constata, doncs, que es tracta d'un col·lectiu amb poca formació.

Des del punt de vista de la salut es detecten mancances en la cobertura d'alguns serveis. Així, el *Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç del Bages* (CDIAPB), que atén als infants de zero a sis anys amb trastorns en el seu desenvolupament o risc de patir-ne, ha de prioritzar, segons les directrius de la Generalitat de Catalunya, que és el titular del servei, l'atenció als nens de zero a tres anys amb trastorns greus i casos d'alt risc social.

Les dades d'aquest centre, que durant l'any 2013 va atendre 369 infants, apunten a un augment dels trastorns emocionals, afectius o de comportament (trastorns de comunicació i relació) en la petita infància. Aquests tipus de trastorns són els més importants després dels trastorns de llenguatge i requereixen una acció molt precoç per restablir els vincles afectius, especialment els familiars. La causa d'aquests trastorns pot ser neurològica, tot i que la presència de problemes mentals i econòmics dels pares acostumen a agreujar la situació. Cal tenir present que en el cas de les malalties mentals són necessaris serveis complementaris al tractament, com són els clubs socials, els centres específics de lleure per infants amb trastorns de conducta o els programes preventius de detecció i intervenció.

8.2.2 Punts de vulnerabilitat en el col·lectiu de discapacitats

La taxa d'atur de la població amb discapacitat activa s'ha anat incrementant els darrers anys. Els llocs de treball per aquests col·lectius es troben, principalment, als centres especials de treball, al treball de suport en empreses i en les empreses d'inserció. El Servei d'Inserció Laboral ha detectat que, en els últims anys, s'ha registrat un increment significatiu de les persones amb

Les persones amb discapacitat es troben amb dificultats a l'hora d'establir xarxes relacionals. En general es constata que a la ciutadania li manca informació sobre les persones amb discapacitat i

el seu entorn. Tanmateix també es posa de manifest que hi ha poca participació de les persones amb discapacitat en la vida associativa d'altres sectors.

8.3 GENT GRAN

Un col·lectiu important en l'estructura de la ciutat és el de la gent gran. Aquest fet es deu en primer lloc a que aquest grup de població, per raons d'edat, en la seva majoria han deixat de treballar en l'anomenada economia productiva i, per tant, la seva economia pivota al voltant de les pensions i l'estalvi. En segon lloc perquè és un col·lectiu que, també per raons d'edat, presenta més factors de vulnerabilitat davant la salut i la possible dependència. Però també perquè és un col·lectiu que, per la seva heterogeneïtat i la disponibilitat de temps lliure, inclou un gran nombre de persones que constitueixen un actiu important en el manteniment i millora social, ja sigui dins la família o en el marc de la vida associativa i social.

8.3.1 Gent gran a Manresa

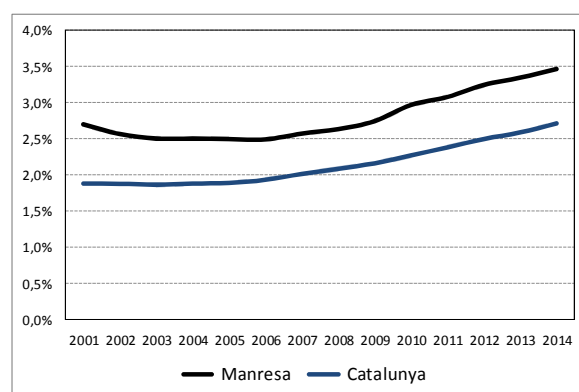
L'evolució a Manresa del pes del col·lectiu de la gent gran s'aprecia en la taula 7- *Evolució taxa sobreenvelliment*. En l'actualitat, la presència a Manresa de la població de més de 65 anys (19,2% de la població) és major que a Catalunya (18,0%). En el col·lectiu de gent gran cal tenir en compte el pes que hi té la població sobreenvellida, ja que la seva vulnerabilitat és major. Manresa presenta un grau de sobreenvelliment superior a la mitjana de Catalunya. Cal apuntar que el col·lectiu de les persones de més de 85 anys està feminitzat degut a que l'esperança de vida de les dones és superior a la dels homes.

6- Envel·liment

Any	Manresa	Catalunya
2000	21,8	17,4
2001	21,8	17,4
2002	21,5	17,3
2003	21,0	17,0
2004	20,2	16,6
2005	19,6	16,6
2006	19,3	16,4
2007	18,7	16,3
2008	18,6	16,3
2009	18,7	16,5
2010	18,8	16,8
2011	19,0	17,1
2012	19,3	17,4
2013	19,2	18,0

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

7- Evolució taxa sobreenvelliment

Font: Ajuntament de Manresa i Institut d'Estadística de Catalunya
Població de 85 i més / Població

8.3.2 Punts de vulnerabilitat en el col·lectiu de gent gran

Les necessitats de les persones grans són tan diverses com és el propi col·lectiu. Manresa disposa d'una bona diagnosi sobre les seves necessitats elaborada a partir de l'adhesió de la ciutat a la *Xarxa de Ciutats Amigues de la Gent Gran*. Aquesta diagnosi aporta una visió global sobre la ciutat i la gent gran i inclou vuit apartats de detecció de mancances i de proposta d'actuacions.

- Comunicació i informació: major visibilitat i respecte a les necessitats del col·lectiu.
- Civisme i Ocupació: envelliment actiu i reconegut i major seguretat.
- Serveis socials i salut: mancances a nivell assistencial.
- Transport públic: adequació, regulació dels espais, i elevat cost econòmic del transport.
- Habitatge: aspectes d'accessibilitat, habitabilitat i barreres arquitectòniques.
- Respecte i inclusió social: major civisme i reconeixement social de la gent gran.
- Teixit associatiu: suport a l'associacionisme, foment del voluntariat i projecció del col·lectiu a la ciutat.
- Edificis i espais públics: major neteja, millora de l'accessibilitat, menys sorolls, adequació dels espais públics i mobiliari urbà adequat.

A partir d'aquesta diagnosi s'ha aprovat un Pla d'Actuació per millorar tots els aspectes que el col·lectiu demana i necessita, fomentant en especial la seva participació i la possibilitat d'un envelliment actiu i saludable.

La major vulnerabilitat d'aquest col·lectiu es dona en l'aspecte social i de salut. S'ha de tenir en compte que el 48,7% de les persones de Manresa amb discapacitat reconeguda tenen més de 65 anys. Alhora generen un percentatge destacat de

les demandes socials: el 16,7% de les persones ateses pels Serveis Socials al 2013 tenien més de 75 anys. L'any 2012 es va registrar un notori increment de la demanda atesa per Serveis Socials, motivada per l'impuls i desenvolupament de la llei de la dependència, que posteriorment ha patit un alentiment en la seva aplicació.

8- Relació de persones ateses a Serveis Socials de 65 anys i més

Any	De 65 a 74 anys	Majors de 75 anys	Total
2009	497	1.745	2.242
2010	519	2.032	2.551
2011	500	2.174	2.674
2012	614	2.656	3.270
2013	557	2.274	2.831

Font: Ajuntament de Manresa

Un altre factor important de risc de les persones grans és el fet que visquin soles en edats avançades. A Manresa, l'any 2012 hi havia 3.664 persones que vivien soles, en la seva majoria dones, i moltes d'elles tenien més de 75 anys. Per aquest motiu, l'Ajuntament de Manresa va posar en marxa el projecte '*Més a prop*', que consisteix en anar a visitar a totes les persones majors de 80 anys que viuen soles o acompanyades d'una persona de més de 65 anys, per proporcionar-los informació, detectar necessitats i activar recursos, si és necessari. Algunes de les dades obtingudes a través d'aquest projecte són significatives. Així, pel que fa als ingressos, s'observa que un 28% d'individus d'aquest col·lectiu cobren 1.400 euros o més mensuals, sent els homes els que presenten percentatges superiors (38,0% respecte el 16,0% de les dones), un 26,0% cobren entre 600 i 899 euros al mes (23% homes i 28% dones) i el 21% de les persones d'aquest col·lectiu cobren menys de 300 euros al mes. Gairebé totes les persones d'aquest últim grup que no tenen ingressos són dones.

9- Persones que viuen soles a Manresa

Concepte	Homes		Dones		Total	
Persones entre 65 i 75 anys que viuen soles	328	8,9%	803	21,9%	1.131	30,9%
Persones majors de 75 anys que viuen soles	452	12,3%	2.083	56,8%	2.535	69,1%
Total persones majors de 65 anys que viuen soles	780	21,3%	2.886	78,7%	3.666	100%

Font: Ajuntament de Manresa. Programa Més a prop

10- Ingressos de persones que viuen soles

Ingressos	Homes	Dones	Total
NS/NC	2%	2%	1%
Més de 1.400 euros	39%	16%	28%
De 1.200 a 1.400 euros	1%	15%	8%
De 900 a 1.199 euros	12%	2%	7%
De 600 a 899 euros	23%	29%	26%
De 450 a 599 euros	0%	1%	1%
De 300 a 449 euros	13%	2%	8%
Menys de 300 euros	10%	23%	16%
Cap ingrés propi	0%	10%	5%
Total	100%	100%	100%

Font: Ajuntament de Manresa. Programa Més a prop

11- Tipus d'ingressos de persones que viuen soles

Tipus d'ingrés	Homes	Dones	Total
Prestacions públiques	96,8%	99,6%	98%
Ingressos privats	1,5%	0,4%	1%
Ajuda de la família	0,2%	0,0%	0%
Altres	1,5%	0,0%	1%
Total	100%	100%	100%

Font: Ajuntament de Manresa. Programa Més a prop

La majoria de persones de més de 80 anys que viuen soles perceben prestacions públiques, mentre que de forma poc significativa, un percentatge petit obté ingressos per activitats privades o és ajudat per la seva família. Darrerament es detecta una tendència cap al reagrupament familiar amb els fills que retornen al domicili familiar. La majoria presenta alguna mancança de tipus material i, en alguns casos, es detecta una situació de pobresa absoluta en la que no s'assoleixen els mínims vitals tals com nutrició, educació, salut o habitatge.

L'atenció a la dependència, a partir de l'aprovació de la Llei de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a les Persones amb Dependència, aprovada l'any 2006, ha esdevingut un dels principals reptes dels Serveis Socials i Sanitaris, que han fet aflorar moltes situacions desconegudes fins el moment. Les dades oficials de la Generalitat de Catalunya apunten que de les persones sol·licitants de dependència, el 53,0% té més de 80 anys i el 63,4% són dones.

No es disposa de dades exactes sobre el nombre de persones que tenen aquesta situació a Manresa més enllà de les que consten als Serveis Socials municipals, que és on es realitza la demanda. Les dades sobre la comarca a 30 de juny de 2014 mostren que al Bages hi ha 14.215

persones que han sol·licitat el reconeixement (un 2,9% del total de Catalunya), però solament 4.169 persones reben alguna prestació o servei.

És necessari precisar que la dependència i la discapacitat són dos conceptes diferents, que tenen una estreta relació però no sempre van junts. No totes les persones amb reconeixement de discapacitat tenen reconeixement de dependència, i a l'inrevés. És cert que les persones amb més d'un 65% de discapacitat impliquen cert grau de dependència, però el reconeixement no és automàtic i s'ha de sol·licitar. A les memòries de Serveis Socials queden registrats els problemes detectats durant l'atenció. Així, al 2013, destaca de nou que els problemes de manca d'autonomia personal tenen un estreta relació amb el factor edat.

12- Problemàtiques detectades per Serveis Socials sobre autonomia personal

Tipus de problemàtica	Total
Disminució funcional pròpia de la tercera edat	1.569
Manca autonomia permanent	462
Manca autonomia personal	161
Manca de recursos personals	67
Total	2.259

Font: Ajuntament de Manresa

8.4 DONA

El gènere continua sent avui en dia un condicionant important de vulnerabilitat en una societat en la qual, històricament, s'han imposat la masculinitat i els valors masculins. D'aquí l'existència de la llei contra la violència masclista al nostre país. Les diferències i desigualtats arrel del gènere es donen en diversos àmbits: en el repartiment de tasques dins la família, en el camp laboral, en l'educació, en la salut, en l'esport, en

el lleure, en la participació en càrrecs de comandament en entitats i institucions.

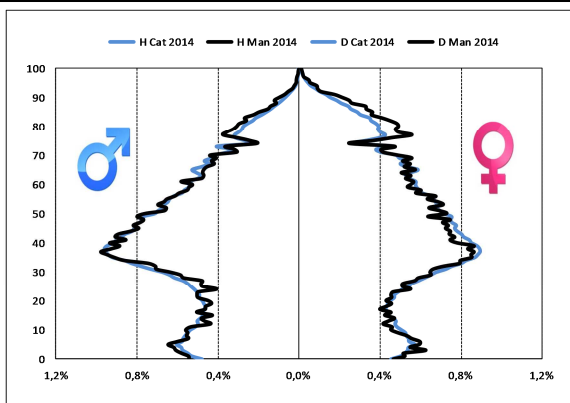
8.4.1 Dones a Manresa

El 51,0% de les 75.695 persones de Manresa són dones. Visualitzant la gràfica de la piràmide d'edats es constata que en relació a Catalunya, Manresa té un major percentatge de petita

infància i gent gran, amb un major pes de dones en aquests col·lectius. Pel contrari, el pes de les dones entre la població adulta és significativament més reduït que la dels homes, i menor que a Catalunya.

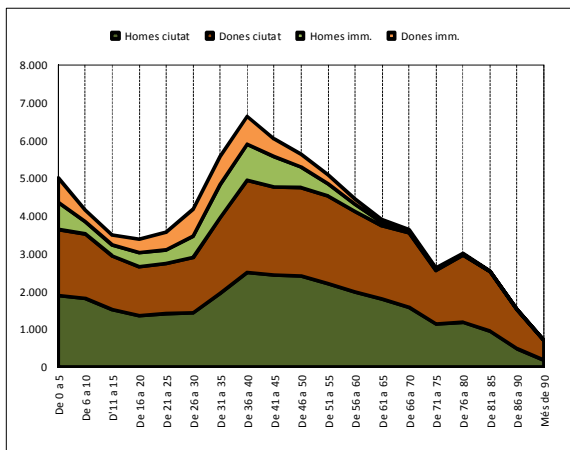
En el cas de dones d'origen immigrant, la situació és molt diferent. A mesura que avança l'edat, disminueix el percentatge de dones immigrades en el conjunt de la ciutat, fins el punt que a partir dels 70 anys pràcticament no hi ha dones amb una nacionalitat que no sigui l'espanyola.

13- Superposició de les piràmides de població de Manresa i Catalunya

Font: Ajuntament de Manresa i Institut d'Estadística de Catalunya

14- Distribució de la població per franja d'edat i origen

Font: Ajuntament de Manresa

8.4.2 Punts de vulnerabilitat en el col·lectiu de dones

L'estructura i la forma de la societat canvia en funció del moment econòmic i polític i, amb ella, la posició de les dones i els homes davant les

activitats econòmiques i familiars. Entre les dones, els factors de més incidència en els processos o situacions d'exclusió social són els vinculats al treball domèstic en el sentit més ampli i a la combinació d'aquests amb les dificultats d'inserció laboral. La conciliació de la vida laboral i familiar és bastant més difícil entre les dones que entre els homes. També es detecta un nivell de precarietat en l'àmbit de la salut. En aquests casos, petits problemes no resolts acaben configurant quadres de més gravetat.

Entre els perfils de dones altament vulnerables o excloses, es poden distingir, com a mínim, tres grups: el de dones en edat activa que presenten problemes de salut i dependència econòmica derivats de la sobrecàrrega domèstica; el de dones que encapçalen llars monoparentals amb dificultats econòmiques i escassetat de xarxes familiars i/o socials i, finalment, el de dones en edat activa, víctimes de maltractament i dependents econòmicament.

De les persones ateses a Serveis Socials durant el 2013, el 52,0% eren dones. A partir de l'anàlisi de les problemàtiques i les demandes de la població, es pot extreure que entre les dones de la ciutat, aquelles que es troben en una situació més vulnerable, i per tant amb més risc d'exclusió social, són d'una banda les que tenen al seu càrrec fills menors i no compten amb el suport ni del progenitor ni d'altres familiars o amics i, per l'altre, dones soles vídues, majors de 65 anys, en situació de dependència, d'aïllament social i de precarietat econòmica. Aquest últim col·lectiu acostuma a percebre pensions inferiors al salari mínim interprofessional.

També caldria destacar un grup de dones especialment vulnerables, que està format per noies que tenen conductes de risc en l'àmbit sexual que poden comportar embarassos entre adolescents. Segons els professionals de Serveis Socials, aquestes noies responen a un perfil

d'adolescent o post-adolescent amb immaduresa emocional i baixa autoestima.

A partir de les diferents dades reflectides en el present informe en relació a les dones, es pot extreure que a Manresa coexisteix un seguit de perfils de dones que es troben en situació de vulnerabilitat social:

a- Dones grans en llars unipersonals amb menor poder adquisitiu

Les dades de l'Institut Català d'Estadística mostren que la taxa de risc a la pobresa en majors de 65 anys és del 13,7% en dones i el 10,7% en homes (any 2013). Un dels principals factors del major risc de pobresa de les dones grans és que perceben una pensió mitjana un 38% inferior a la dels homes: la jubilació és d'una mitjana de 659 euros mensuals en el cas de les dones i d'uns 1.067 en el cas dels homes. En relació amb el temps de cotització, els homes perceben un salari durant una mitjana de 43,4 anys, mentre que les dones amb prou feines arriben a 12,8 anys de treball retribuït (el no retribuït supera amb escreix el dels homes). Es tracta d'un fenomen amb un clar component de gènere ja que sovint les trajectòries laborals femenines no són contínues, sinó que s'interrompen per la maternitat i altres responsabilitats de cura.

b- Major nombre de llars monoparentals portades per dones

Les famílies monoparentals estan formades per un pare o una mare que viuen amb fills menors o dependents. Encapçalades majoritàriament per dones, plantegen uns reptes que afecten tant les mares soles com els fills que es troben sota la seva cura. Tenint en compte que s'està imposant com a norma la família amb ingressos dobles, les unitats de convivència amb un sol proveïdor

econòmic es troben de manera creixent en risc de precarietat i requereixen amb més urgència determinats serveis i suports. Aquestes mancances poden comportar, i sovint comporten, situacions de risc d'exclusió social, que afecten sobretot els menors a càrrec en la mesura que són més vulnerables. La monoparentalitat debilita les possibilitats de relació social i el fet de no disposar de suport familiar ni comunitari pot comportar situacions de vulnerabilitat. Aquestes situacions de vulnerabilitat retroalimenten l'assumpció de les responsabilitats domèstiques, la precarietat econòmica, la precarietat laboral, la dependència de prestacions, el deteriorament de la salut física i el deteriorament de la salut mental de la dona.

15- Taxa de risc de pobresa en funció del tipus de llar a Catalunya

Concpete	Total
Llars sense fills dependents	14,5
Unipersonal	21,6
Amb dos adults sense fills dependents	14,1
Altres llars sense fills dependents	10,8
Llars amb fills dependents	24,8
Un adult amb un o més fills dependents	43,3
Dos adults amb un o més fills dependents	24,1
Altres llars amb fills dependents	22,8
Total	19,8

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

A través de les dades de l'Institut Català d'Estadística s'observa que el risc a la pobresa és més elevat en les llars on hi ha menors a càrrec o fills dependents: el 24,8% respecte el 14,5% en llars sense fills dependents ni menors a càrrec. En les llars amb menors a càrrec, el risc de pobresa augmenta considerablement si són de caràcter monoparental (43,3%). Tenint en compte que la majoria d'aquestes llars són portades per dones, es constata l'elevat grau de vulnerabilitat que pateixen les dones amb fills a càrrec.

En la mesura que existeix una fractura salarial persistent i que els salaris de les dones són més baixos, les llars sustentades per aquestes podrien

tenir una major exposició al risc de pobresa, especialment quan aquestes dones envelleixen. Segons l'Institut Català d'Estadística, la fractura salarial a Catalunya es situava al 2010 en el 16,9% mentre que al 2012 era del 20,2%. Aquest indicador, conegut en anglès com a '*gender pay gap*', es calcula a partir de les dades de l'*Enquesta d'Estructura Salarial* realitzada per l'Institut Nacional de Estadística. La desigualtat salarial entre homes i dones es defineix com la relació entre la diferència de la mitjana del guany salarial brut per hora dels homes i la mitjana del guany salarial brut per hora de les dones (numerador) i la mitjana del guany salarial brut per hora dels homes (denominador).

8.4.3 Dones ateses pel Servei d'Informació i Atenció a les Dones

El Servei d'Informació i Atenció a les Dones Montserrat Roig (SIAD), durant el 2013, va atendre un total de 300 dones, 209 de les quals s'adreçaven al servei per primer cop i la resta ja havien estat ateses anteriorment. En els darrers anys, s'observa que el nombre total de dones ateses (primera visita i retornades) en aquest servei ha disminuït respecte el 2009, passant d'un total de 336 al 2009, a 300 al 2013; i en especial disminueix el nombre de dones que retornen al servei (de 127 al 2009, a 91 al 2013).

16- Dones ateses al SIAD

Any	Primera visita	Retorns	Total
2009	209	127	336
2010	173	136	309
2011	198	138	336
2012	203	132	335
2013	209	91	300

Font: Ajuntament de Manresa

Pel que fa al tipus de problemàtiques per les quals les dones es dirigeixen al Servei d'Informació i Atenció, s'observa que, al 2013, un 44% ho va fer per una problemàtica relacionada amb la violència masclista; un 43% per una problemàtica relacionada amb l'àmbit familiar; un 4% realitzava consultes sobre l'àmbit laboral; un 2% sobre l'àmbit social-institucional i finalment un 7% per una situació de canvi personal. Pel que fa a les consultes relacionades amb la violència domèstica i l'àmbit laboral, aquests percentatges es mantenen força estables des de l'any 2010. Contràriament, s'observa un important augment de les demandes d'informació vinculades a aspectes de l'àmbit familiar (passant d'un 25% al 2010, al 43% del 2013) i una disminució per les de motius englobats en l'àmbit social i institucional (d'un 7,0% al 2010, a un 2% al 2013) i les originades per canvis de caràcter personal (d'un 20% al 2010, a un 7% al 2013).

Segons el tipus d'assessorament rebut en aquest servei, s'obté que 169 dones van rebre un assessorament de caràcter legal durant l'any 2013, mentre que 208 van rebre atenció psicològica. Entre les demandes de caràcter legal destaquen les relacionades amb el dret de família. Els professionals d'aquest servei constaten que si bé ha augmentat considerablement el nombre de dones que identifiquen o defineixen la seva problemàtica com a violència masclista (42% respecte el total al 2013), hi continua havent força casos en que la demanda inicial gira entorn del divorci, malgrat que posteriorment s'identifiquen situacions de violència masclista. Pel que fa a les demandes psicològiques, un 47% han estat per violència masclista, un 31% per conflictes familiars i un 13% per situacions de canvi.

També destaca que entre aquelles demandes relacionades amb l'àmbit familiar han augmentat els conflictes de parella i es mantenen els que són amb els pares. Es pot associar part d'aquest

augment de conflictes amb el clima de dificultats econòmiques en el que es troben moltes famílies. El perfil general de dona atesa en aquest servei és el d'una dona d'entre 36 i 45 anys, casada, de nacionalitat espanyola i econòmicament autosuficient (professions relacionades amb la salut o el comerç) o dependents econòmicament (mestresses de casa).

17- Tipus de demanda segons assessorament des del SIAD

Concepte	2010	2011	2012	2013
Violència masclista	209	127	127	127
Àmbit familiar	173	136	136	136
Àmbit laboral	198	138	138	138
Àmbit social / institucional	203	132	132	132
Situació de canvi	209	91	91	91

Font: Ajuntament de Manresa

8.5 INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA

El Pacte per a la lluita contra la pobresa de la Generalitat de Catalunya posa sobre la taula l'evidència que el creixement econòmic registrat fins a la crisi actual no ha reduït el risc de precarietat i pobresa per a la població infantil. Malgrat que l'article 27 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant reconeix el dret a un nivell de vida adequat per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social, la infància apareix per primera vegada com a grup d'edat amb un risc a la pobresa elevat. L'any 2013, un 27,3% dels menors de 16 anys de Catalunya estaven en risc a la pobresa, i aquest grup d'edat és el que presenta una taxa més elevada, amb més de 7 punts percentuals de diferència respecte la mitjana del conjunt de la població catalana (19,8%).

Resulta oportú afegir que les circumstàncies vitals pròpies de la infantesa i l'adolescència conformen una etapa en la qual l'individu encara no disposa de mecanismes suficients de protecció i defensa dels seus interessos i les seves necessitats, circumstància que fa d'aquesta etapa vital una de les que presenta, en termes de vulnerabilitat, més risc i on l'impacte de la pobresa té efectes més perniciosos a llarg termini.

8.5.1 Infància i adolescència a Manresa

Dels 75.695 habitants de Manresa del dia u de gener de 2014, 14.091 són infants i joves menors de 18 anys, el que representa un 18,6% de la població. Entre 2008 i 2014 s'ha incrementat considerablement la població entre 0 i 17 anys per l'augment de la natalitat fins a 2010 i la gran intensitat de moviments residencials, especialment els procedents de l'estranger, on les entrades han estat molt superiors a les sortides. Actualment, el tram d'edat infantil més abundant és el de 0 a 5 anys. Però la natalitat està començant a davallar. En els pròxims anys s'espera un augment considerable de població entre els 6 i 11 anys i posteriorment serà la població adolescent la que anirà en augment.

8.5.2 Punts de vulnerabilitat entre infants i adolescents

Sovint, la pobresa infantil és el resultat de l'acumulació d'un conjunt de factors que afecten les famílies, com la pèrdua de la feina i/o la caiguda de les rendes familiars. Però, també, cada vegada més, les noves trajectòries laborals i familiars dels progenitors (diverses, inestables i, discontinues) impacten en les famílies i

conformen un context de riscos nous que poden exposar els infants i els adolescents a experiències d'adversitat econòmica i social en la mesura que es vulnera el seu primer nivell de protecció. Segons l'Institut d'Estadística de Catalunya, l'any 2013, un 15,1% de persones de menys de 17 anys vivien en llars on tots els membres estaven desocupats.

Les característiques en la composició de la llar incideixen també de manera molt rellevant en el risc a la pobresa. Així, com s'ha comentat en parlar de la vulnerabilitat de les dones, l'any 2013, les llars monoparentals (llars amb un adult i un fill dependent o més) presentaven una taxa de risc de pobresa del 43,3%, més del doble de la taxa del conjunt de Catalunya (19,8%). D'aquesta realitat es deriven un seguit d'efectes que posen en evidència la feblesa dels infants i adolescents en contextos de precarietat. Així, el col·lectiu d'infants i adolescents presenta més risc de patir mancances de necessitats bàsiques com ara una dieta equilibrada, vestuari adequat, problemes de salut derivats dels costos de medicació o tractaments no coberts pel sistema públic, així com la convivència en habitatges sobreocupats o en infrahabitatges.

Al mateix temps, cal tenir en compte que els contextos de pobresa impacten sobre les trajectòries escolars i educatives. En aquest sentit, durant els últims anys s'ha desenvolupat un enfocament nou en la lluita contra la pobresa infantil, es tracta de l'anomenada estratègia d'inversió social centrada en la infància. Aquest plantejament posa de manifest com la pobresa en les etapes primerenques de la infància està associada a dèficits d'aprenentatge, a baixos rendiments escolars, així com a l'absentisme i a les dificultats per accedir a serveis de suport i/o de reforç. En la societat del coneixement del segle XXI, aquests efectes són especialment greus i impliquen una hipoteca important dels col·lectius afectats de cara el futur, alhora que suposen una pèrdua important d'eficiència

econòmica i de competitivitat molt negativa en el conjunt de la societat.

18- Evolució de la taxa de risc a la pobresa a Catalunya

Concepte	2009	2010	2011	2012	2013
Homes	17,0	17,4	18,1	18,2	20,7
De 16 a 64 anys	13,9	17,2	17,3	17,2	20,0
65 anys i més	16,4	12,5	13,0	12,8	10,7
Dones	21,6	20,8	20,8	20,6	18,8
De 16 a 64 anys	18,4	18,5	19,4	19,6	19,5
65 anys i més	22,8	19,1	18,9	18,7	13,7
Total	19,3	19,2	19,5	19,3	19,8
Menys de 16 anys	31,1	27,3	26,9	26,7	27,3
De 16 a 64 anys	16,2	17,8	18,4	18,6	19,8
65 anys i més	20,1	16,3	16,3	16,4	12,4

Font: Institut d'Estadística de Catalunya

L'Ajuntament de Manresa va aprovar el novembre de 2014, per Ple, el primer Pla d'Infància i Adolescència de Manresa. Aquest pla es va elaborar a partir d'una diagnosi molt exhaustiva sobre la situació de la infància i adolescència de la nostra ciutat. La diagnosi va ser realitzada durant el 2013. L'apartat d'infància i adolescència del present informe està realitzat a partir dels resultats de la diagnosi, aprofitant els resultats d'una enquesta que es va passar a l'alumnat de primer d'ESO d'aquell curs escolar. De l'enquesta, destaquen les següents constatacions:

a- Infància i adolescència en situació de precarietat econòmica

Segons els resultats de l'enquesta realitzada a primer d'ESO feta pel Pla Local d'Infància i Adolescència 2013 (PLIA), el percentatge de famílies que no podien pagar el material era del 10%, ascendint fins al 16% en el cas de les excursions. Entre aquestes, destaquen les famílies estrangeres que presenten major dificultat per fer front al pagament de material (30% respecte el 2% de les famílies autòctones). Paral·lelament, un 18,8% de l'alumnat de primer d'ESO mostraria indicis d'estar en una situació de risc econòmic. Aquest indicador és molt similar al

percentatge de nens que s'han acollit al programa d'ajuts escolars durant l'any 2013, en els que la renda per càpita no superava en cap cas els 419 euros mensuals.

Durant el 2013, els Serveis Socials de l'Ajuntament de Manresa van atendre 3.281 usuaris menors de 17 anys (2.870, l'any 2011). El 23,3% de les 14.108 persones de 0 a 17 anys empadronades a Manresa l'any 2013, va ser atesa pels Serveis Socials de Manresa. Òbviament, no totes aquestes persones són ateses per problemàtiques de pobresa però sí que és un indicador clar de l'impacte de la crisi en famílies amb infants.

b- Infància i adolescència en situació de desemparament i/o maltractament

Des de Serveis Socials es detecten infants i adolescents que creixen en ambients familiars desfavorables per al seu desenvolupament i per la seva salut mental i física. Els factors de risc poden anar associats a problemes familiars, relacions familiars conflictives, problemes de salut mental o discapacitat dels pares. Alguns d'aquests casos deriven en desemparament i maltractament.

Els casos de risc familiar sovint corresponen a famílies amb necessitats estructurals ateses per Serveis Socials des d'abans de la crisi econòmica. No obstant, la precarietat econòmica complica les situacions de risc familiar i, conseqüentment, els esforços de les administracions queden més diversificats entre diversos col·lectius. Això comporta que en ocasions es produeixi una davallada en l'atenció als col·lectius amb necessitats estructurals, com ara les referides al risc familiar.

L'article 102.2 de la Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència defineix les situacions de risc com:

a) La manca d'atenció física o psíquica de l'infant o l'adolescent pels progenitors, o pels titulars de la tutela o de la guarda, que comporti un perjudici lleu per a la salut física o emocional de l'infant o l'adolescent.

b) La dificultat greu per a dispensar l'atenció física i psíquica adequada a l'infant o l'adolescent per part dels progenitors o dels titulars de la tutela o de la guarda.

c) La utilització, pels progenitors o pels titulars de la tutela o de la guarda, del càstig físic o emocional sobre l'infant o l'adolescent que, sense constituir un episodi greu o un patró crònic de violència, en perjudiqui el desenvolupament.

d) Les mancances que, pel fet que no poden ésser adequadament compensades en l'àmbit familiar, ni impulsades des d'aquest mateix àmbit per a llur tractament mitjançant els serveis i recursos normalitzats, puguin produir la marginació, la inadaptació o el desemparament de l'infant o l'adolescent.

e) La manca d'escolarització en edat obligatòria, l'absentisme i l'abandó escolar.

f) El conflicte obert i crònic entre els progenitors, separats o no, quan anteposen llurs necessitats a les de l'infant o l'adolescent.

g) La incapacitat o la impossibilitat dels progenitors o els titulars de la tutela o de la guarda de controlar la conducta de l'infant o l'adolescent que provoqui un perill evident de fer-se mal o de perjudicar terceres persones.

h) Les pràctiques discriminatòries, pels progenitors o titulars de la tutela o de la guarda, contra les nenes o les noies, que comportin un perjudici per a llur benestar i llur salut mental i física, incloent-hi el risc de patir l'ablació o la mutilació genital femenina i la violència exercida contra elles.

i) Qualsevol altra circumstància que, en el cas que persisteixi, pugui evolucionar i derivar en el desemparament de l'infant o l'adolescent.

Els casos d'infants i adolescents amb situacions familiars més preocupants són derivats als Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescènciaⁱ. Paral·lelament, els Equips Bàsics d'Atenció Social tenen un paper primordial en aquesta derivació. Els primers reben els casos en situació de desemparament o en risc d'estar-hi que detecten els Equips de Serveis Socials Bàsics, les instàncies judicials o policials o la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Fan el diagnòstic, la valoració dels infants i del seu entorn sociofamiliar, i proposen les mesures més adequades per a cada cas.

19- Evolució d'infants i adolescents atesos pels Serveis Socials de Manresa

Any	Assessorament a l'EBAS	Expedients (menors atesos)	Total
2011	102	170	272
2012	92	168	260
2013	125	146	271

Font: Ajuntament de Manresa

c- Infància i adolescència en llars monoparentals

L'enquesta realitzada a estudiants de primer d'ESO comentada anteriorment, posa de relleu que un 76% dels infants enquestats conviuen en unitats familiars amb la presència dels dos progenitors i amb o sense altres familiars. El 24% restant conviu amb l'absència d'algun dels progenitors i/o amb altres familiars, com podrien ser avis o tiets.

A nivell de risc d'exclusió social, els estudis mostren que la monoparentalitat o absència dels dos progenitors es correlaciona amb un major risc en d'altres àmbits, especialment el risc de fracàs escolar. Cal matisar que la presència d'avis a la unitat de convivència contraresta de manera important aquest efecte. Així, les unitats monoparentals amb avis presenten menys risc que altres formes de convivència no nuclears, com les monoparentals sense avis, un dels pares amb una nova parella o combinacions atípiques de familiars i no familiars.

Quan es va preguntar als infants sobre quines persones els cuiden principalment (podien indicar fins a tres persones), s'observa que el 74% nomena al pare i la mare (amb o sense altres persones); un 21% es refereix només a la mare, sola o amb altres familiars, sense incloure el pare; un 2% anomenen el pare amb o sense altres familiars que no són la mare; i finalment, un 3% afirmen que ni el pare ni la mare són els que els cuiden principalment. Es tracta d'infants que diuen ser cuidats principalment pels avis o bé que conviuen amb persones no familiars.

Paral·lelament, sobre el clima de convivència dins de les seves llars, més del 90% d'alumnes afirma que la convivència és més aviat bona. L'àmbit familiar destaca com l'espai on la convivència es valora més positivament, per sobre d'altres espais com el barri (87%) o la classe a l'institut (80%), que són espais també importants però amb un menor impacte a nivell afectiu que la convivència familiar. Un 7% considera que la convivència dins la seva llar és dolenta. És un percentatge baix, que cal valorar positivament, però que al mateix temps s'ha d'interpretar dins la reticència que provoquen aquest tipus de preguntes a ser contestades en negatiu.

ⁱ Els equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA) estan formats per professionals de la psicologia, la pedagogia, l'assistència social i l'educació social, i estan distribuïts per tot el territori de Catalunya. Són centres que pertanyen a la Generalitat de Catalunya.

9

PERFIL DE LA CIUTAT

El projecte Perfil de la Ciutat consisteix en la col·laboració tècnica, metodològica i de recerca per part dels serveis d'estudis d'una sèrie d'ajuntaments de ciutats catalanes mitjanes. Actualment, la xarxa està formada per tretze municipis: Barberà del Vallès, Girona, Granollers, Lleida, Manresa, Mataró, Mollet del Vallès, Rubí, Sabadell, Santa Coloma de Gramenet, Terrassa, Vic i Vilafranca del Penedès. La col·laboració que es duu a terme a la xarxa Perfil de la Ciutat té com a resultat més visible l'elaboració d'uns models de perfils quantificables de la qualitat de vida d'una ciutat, basats en càlculs a partir d'estadístiques oficials i de bases de dades de gestió administrativa municipal.

Així, els indicadors permeten avaluar comparativament la qualitat de vida de cada

ciutat, en relació tant a les altres ciutats com en la seva evolució en el temps. Aquestes comparatives permeten conèixer millor la realitat d'aquestes ciutats i permetre millorar la qualitat de vida.

Per a la realització del present Informe Social de Manresa 2014, s'han seleccionat un total de dotze indicadors inclosos a l'edició de 2014 de la publicació 'Perfil de la Ciutat' que ajudaran a realitzar una fotografia més o menys ràpida dels principals trets de la ciutat de Manresa, tot comparant-la amb municipis de característiques semblants. Aquesta comparació permet veure els punts més forts i més febles de la ciutat en relació a d'altres ciutats mitjanes de Catalunya.

1- Indicadors Perfil de la ciutat (i)

Ciutat	Taxa d'atur registrat	Atur de llarga durada	Sobreenvelliment	Població estrangera	PIB per habitant	Consum energètic per habitant
Barberà del Vallès	17,3%	11,8%	1,7%	7,4%	39,2	13.667
Girona	14,5%	12,9%	2,4%	19,9%	33,8	
Granollers	18,6%	18,5%	2,4%	16,5%	40,6	12.078
Lleida	15,7%	12,1%	2,5%	21,1%	27,7	
Manresa	17,8%	20,2%	3,3%	18,0%	25,2	13.224
Mataró	21,7%	13,8%	2,3%	16,4%	22,1	9.752
Mollet del Vallès	20,6%	19,0%	1,7%	12,9%	22,0	10.434
Rubí	19,5%	21,3%	1,7%	12,1%	26,5	10.687
Sabadell	18,7%	14,2%	2,6%	11,6%	23,0	10.950
Santa Coloma de Gramenet	20,8%	14,5%	1,9%	21,9%	13,2	7.084
Terrassa	20,5%	14,4%	2,3%	13,7%	22,7	11.037
Vic	18,8%	18,2%	2,6%	25,0%	34,9	16.337
Vilafranca del Penedès	19,0%	15,7%	2,4%	16,3%	28,0	11.990
Perfil de la Ciutat Catalunya	18,9%	15,2%	2,3%	16,2%	27,6	11.567
	15,9%	13,0%	2,6%	15,3%	27,7	

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

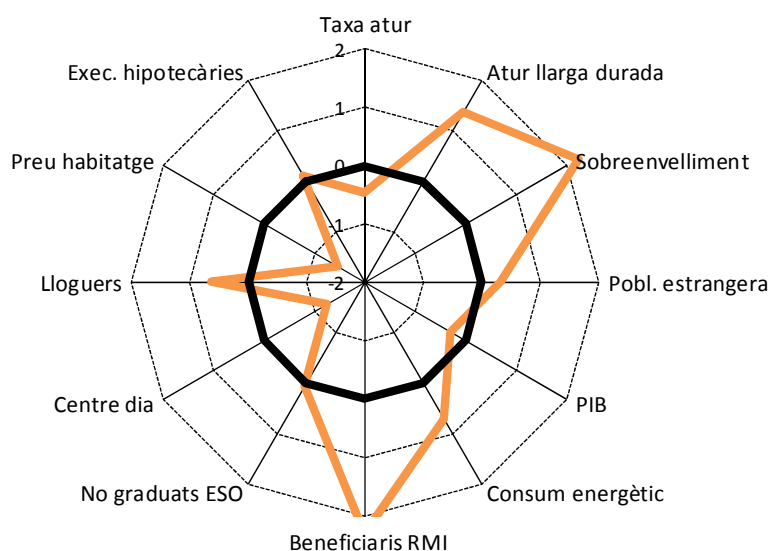
2- Indicadors Perfil de la ciutat (ii)

Ciutat	Beneficiaris RMI	Taxa no graduats ESO	Places centre de dia	Contractes lloguer	Preu mitjà habitatge nou construït	Execucions hipotecàries
Barberà del Vallès	4,2	16,3%	15,6%	131,7		2,19
Girona	18,8	16,7%	6,5%	339,8	2.228	3,14
Granollers	30,0	8,4%	7,2%	209,5	2.001	2,76
Lleida	14,4	13,8%	8,6%	188,4	1.608	3,18
Manresa	39,5	16,3%	5,8%	265,9	1.426	2,75
Mataró	15,9	17,4%	15,0%	291,5	2.222	2,02
Mollet del Vallès	25,3	20,1%	11,1%	173,6	2.401	2,83
Rubí	8,8	13,5%	12,4%	162,4	1.735	2,24
Sabadell	10,0	14,8%	10,6%	195,8	2.015	2,38
Santa Coloma de Gramenet	11,7	26,1%	7,0%	163,7	2.535	3,42
Terrassa	15,8	17,2%	8,3%	227,8	1.848	3,24
Vic	20,6	13,4%	11,4%	338,3	1.874	2,44
Vilafranca del Penedès	9,7	14,6%	7,5%	223,0	1.471	2,58
Perfil de la Ciutat Catalunya	17,3	16,2% 15,1%	9,4% 8,9%	223,4 198,8	1.901 2.291	2,68 2,43

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

3- Teranyina indicadors Perfil de la ciutat

Manresa

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

9.1 Taxa d'atur registrat

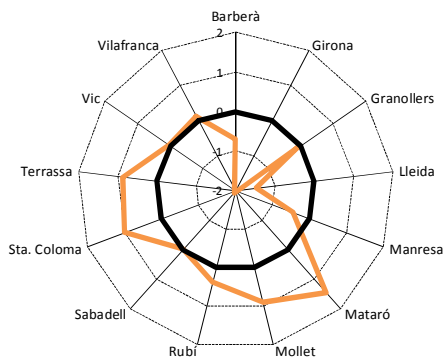
La taxa d'atur registrat es calcula dividint el nombre de persones aturades registrades (Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya a data de 31 de desembre del 2013) entre el total de la població activa estimada (estimació XODEL de la Diputació de Barcelona, 1 de gener del 2013).

La taxa d'atur del conjunt de municipis de la xarxa ha disminuït 0,6 punts percentuals al llarg de l'any 2013 i la taxa d'atur mitjana dels tretze municipis de la xarxa és 18,9%. Quatre municipis es troben ben per sota d'aquesta taxa, es tracta de Girona, Lleida, Barberà del Vallès i Manresa. La taxa d'atur registrat a la capital del Bages (17,8%) és 1,1 punts percentuals inferior a la registrada en el conjunt dels municipis de la xarxa.

persones aturades registrades (Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya, 31 de desembre del 2013).

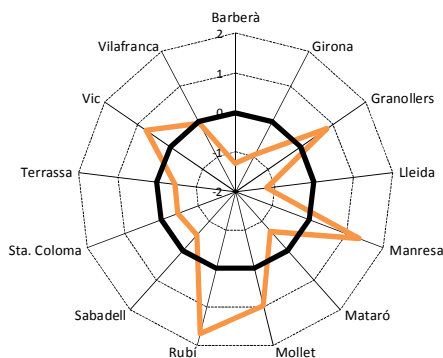
En el balanç de sis anys de crisi, l'atur a Catalunya s'ha més que doblat (2,4), un valor força semblant al del conjunt de municipis de la xarxa Perfil de la Ciutat (2,5). En aquests anys, l'atur de llarga durada de baixa qualificació (ocupacions considerades elementals segons la nomenclatura oficial) ha anat guanyant pes. La presència d'aturats de llarga durada d'ocupacions elementals ha pujat dos punts percentuals en els darrers tres anys fins arribar al 15,2% en el cas de la xarxa o al 13,0% en el cas de Catalunya (2013). Quatre municipis registren un valor significativament superior a la mitjana del conjunt dels tretze municipis del Perfil de la Ciutat. Es tracta de Rubí (21,3%), Manresa (20,2%), Mollet del Vallès (19,0%) i Granollers (18,5%).

4- Taxa d'atur registrat

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

5- Atur de llarga durada de baixa qualificació

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

9.2 Atur de llarga durada de baixa qualificació

Per obtenir l'indicador de l'atur de llarga durada de baixa qualificació, es calcula la relació entre la població aturada registrada classificada en 'ocupacions elementals' amb demanda d'ocupació superior a dotze mesos (Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya, 31 de desembre del 2013) i el total de

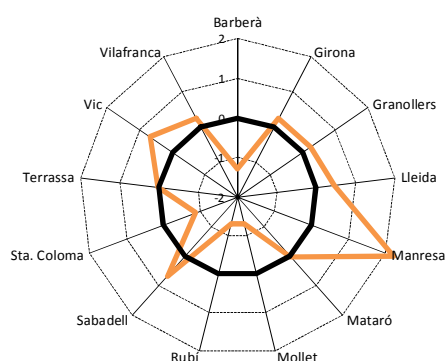
9.3 Taxa de sobreenvelliment de la població

L'índex de sobreenvelliment és un indicador que mesura el pes de la població de 85 anys i més respecte el total de la població. Aquest índex ha estat calculat a partir de les dades de l'Institut

d'Estadística de Catalunya a data u de gener del 2013 i mostra una tendència creixent en tot el període analitzat (1983-2013). En el conjunt de municipis que integren la xarxa, en deu anys, aquest indicador ha evolucionat de l'1,6% al 2,3%, mentre que pel conjunt de Catalunya ho ha fet d'un 1,9% al 2,6%.

En l'anàlisi dels municipis de la xarxa, la taxa de variació interanual és força semblant per tots els municipis (augment proper a 0,1 punts percentuals), tret de Rubí que registra una lleu davallada. Manresa és el municipi que registra una taxa de sobreenvelliment més elevada (3,3%), mentre que Mollet del Vallès (1,7%), Barberà del Vallès (1,7%) i Rubí (1,7%) són els municipis que registren una taxa de sobreenvelliment menor.

6- Taxa de sobreenvelliment de la població

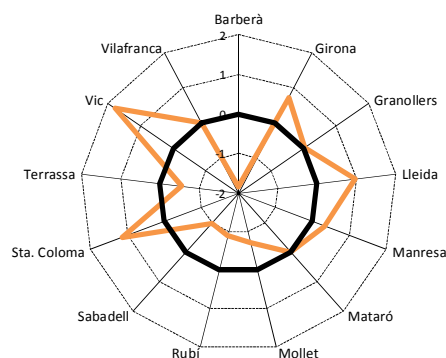
Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

9.4 Població estrangera

Aquest indicador s'obté a partir de la relació entre la població amb una nacionalitat diferent a l'espanyola respecte el total de població del municipi. Les dades provenen de l'Institut d'Estadística de Catalunya a data u de gener del 2013.

A partir d'aquest indicador, s'observa que la població estrangera perd pes relatiu respecte el conjunt de la població. Així, després del màxim assolit l'any 2010, tant per a Catalunya com pel conjunt de municipis que integren la xarxa Perfil de la Ciutat, el 2013 fou el tercer any consecutiu de davallada del pes relatiu d'aquest col·lectiu (un descens de 0,7 punts percentuals al Principat i de 0,9 al Perfil de la Ciutat). Dins els municipis de la xarxa, Vic és el municipi que registra un major pes de població estrangera (25,0%), ben per sobre del conjunt de municipis integrats a la xarxa (16,2%) i de Catalunya (15,3%). D'altres municipis amb un pes de la població estrangera superior al 20,0% són Santa Coloma de Gramenet (21,9%) i Lleida (21,1%). A l'altre extrem es troba Barberà del Vallès, l'únic municipi de la xarxa on el pes de la població estrangera és d'un sol dígit (7,4%). Manresa (18,0%) es troba 1,8 punts percentuals per sobre de la mitjana dels municipis que integren la Xarxa Perfil de la Ciutat.

7- Població estrangera

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

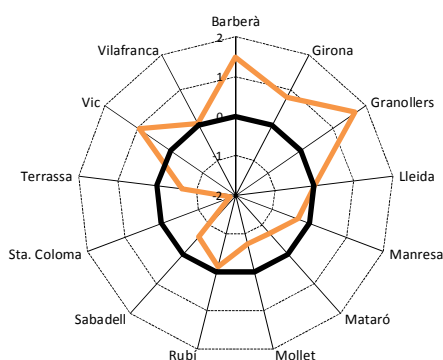
9.5 Producte Interior Brut (PIB) per habitant

El Producte Interior Brut per habitant és la relació entre el producte interior brut calculat a preus de mercat en base a l'any 2008 sobre el nombre d'habitants. Tant el numerador com el

denominador s'obtenen a partir de l'Institut d'Estadística de Catalunya. L'indicador apareix expressat en euros / habitants.

Dels indicadors d'activitat econòmica analitzats per la xarxa Perfil de la Ciutat, el PIB per habitant és el que presenta un major diferencial entre els valors mínim i màxim registrat. A la part alta es troba Granollers (40.600 euros per habitant) i a la part baixa es troba Santa Coloma de Gramenet (13.200 euros per habitants). Manresa, al 2010, registrava un PIB per habitant de 25.200 euros, una xifra lleugerament per sota de la mitjana dels municipis de la xarxa.

8- Producte Interior Brut (PIB) per habitant

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

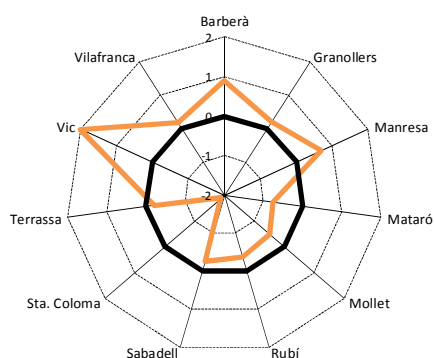
9.6 Consum energètic per habitant

Un indicador destacat de l'apartat de sostenibilitat de l'informe Perfil de la Ciutat és el de consum energètic per habitant. Aquest indicador s'obté a partir dels Plans d'Acció per a l'Energia Sostenible de la Diputació de Barcelona. L'indicador s'expressa en kwh / habitants.

La mitjana de consum per càpita dels onze municipis de la xarxa pels quals es disposa d'informació per poder calcular l'indicador és de 11.567 kwh per habitant. Els municipis que destaquen per presentar unes xifres de consum

per sobre de la mitjana són Vic (16.337 kwh per habitant), Barberà del Vallès (13.667) i Manresa (13.224); mentre que Mataró (9.752) i Santa Coloma de Gramenet (7.084) són els municipis que registren els menors consums energètics per càpita.

9- Consum energètic per habitant

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

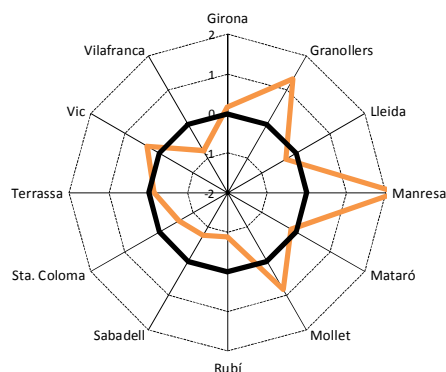
9.7 Beneficiaris de les Rendes Mínimes d'Inserció

Conèixer el nombre de beneficiaris de les rendes mínimes d'inserció aporta informació sobre el grau de necessitat econòmica de la població. Aquest indicador consisteix en la relació entre el nombre de beneficiaris que reben la renda mínima d'inserció durant l'any i el nombre d'habitants. La font d'informació del numerador és la Diputació de Barcelona a partir dels expedients de les persones usuàries i la del denominador és l'Institut d'Estadística de Catalunya.

En el conjunt dels municipis de la xarxa Perfil de la Ciutat, de cada mil habitants, 17,3 són beneficiaris de la renda mínima d'inserció. Es registra una gran dispersió de les dades dels tretze municipis, anant des del valor mínim registrat a Barberà del Vallès (4,2 beneficiaris per

mil habitants) a Manresa, que és el municipi amb més beneficiaris de renda mínima d'inserció (39,5).

10- Beneficiaris de les Rendes Mínimes d'Inserció

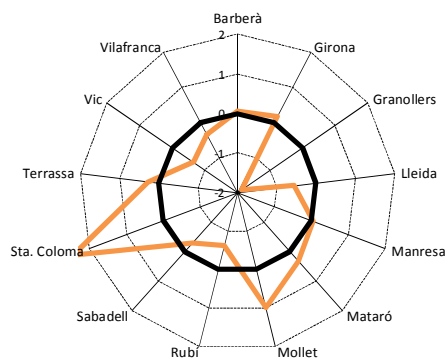
Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

9.8 Taxa de no graduats del cicle d'educació secundària obligatòria (quart d'ESO)

La taxa de no graduats del cicle d'educació secundària obligatòria es calcula posant en relació el nombre d'alumnes que no han superat l'avaluació de quart d'ESO respecte el total d'alumnat avaluat de quart d'ESO del municipi. Les dades s'obtenen a partir del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i corresponen al curs escolar 2012-2013.

La taxa de no graduats de quart d'ESO per al conjunt de municipis que integren Perfil de la Ciutat del curs 2012-2013 es situa en el 16,2%. Els municipis que registren una relació més adversa en la taxa de no graduats són Santa Coloma de Gramenet (el 26,1% dels alumnes de quart d'ESO no es graduen) i Mollet del Vallès (20,1%). En sentit contrari, tan sols el 8,4% dels alumnes de Granollers de quart d'ESO no es graduen. El valor registrat en aquesta taxa a Manresa (16,3%) està en línia al registrat en el conjunt de les ciutats de la xarxa.

11- Taxa de no graduats del cicle d'educació secundària obligatòria (quart d'ESO)

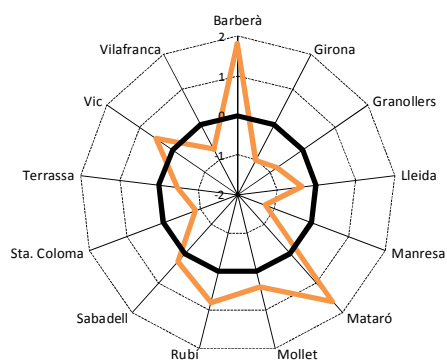
Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

9.9 Índex de places en centres de dia

L'índex de places en centres de dia es calcula a partir del nombre de places del centre de dia respecte el total de població de més de 85 anys del municipi. Les dades s'obtenen de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

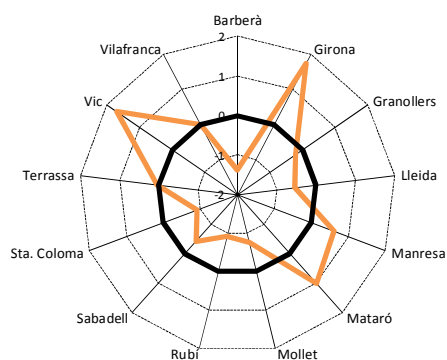
Es dona una certa relació inversament proporcional entre el valor de l'índex de places en centre de dia i la presència de població de més de 85 anys. Els municipis en els quals l'índex assoleix un valor més gran són els municipis amb menor presència de gent gran i viceversa, els municipis on l'índex assoleix un menor valor, la presència de gent gran és major. Barberà del Vallès (15,6 places per cada cent persones de més de 85 anys) i Mataró (15,0) són els municipis que registren un major índex de places en centres de dia. Manresa, que és el municipi de la xarxa on el col·lectiu de la gent gran té una major presència només disposa de 5,8 places de centre de dia per cada cent persones de més de 85 anys.

12- Índex de places en centres de dia

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

13- Nombre de contractes de lloguer formalitzats

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

9.10 Nombre de contractes de lloguer formalitzats

L'indicador del nombre de contractes de lloguer formalitzats es calcula a partir del nombre de contractes de lloguer que s'obté a partir de les finances de lloguer dipositades a l'Incasòl multiplicat per 10.000 i dividit entre la població total. La font del numerador és el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya i la del denominador és l'Institut d'Estadística de Catalunya.

El nombre de contractes de lloguer formalitzats segueix una tendència creixent des de l'any 2004 a pràcticament tots els municipis de la xarxa amb un creixement anual en el seu conjunt del 6,9%. A Manresa es registren 266 contractes de lloguer per cada 10.000 habitants. Es tracta d'un nivell significativament superior a la mitjana del conjunt de municipis que configuren la xarxa Perfil de la Ciutat (223) i Catalunya (199). El municipi en el qual es registren menys contractes de lloguer és Barberà del Vallès (132) on es registren poc menys de la meitat dels contractes que es registren a Manresa.

9.11 Preu mitjà habitatge nou construït d'habitatge

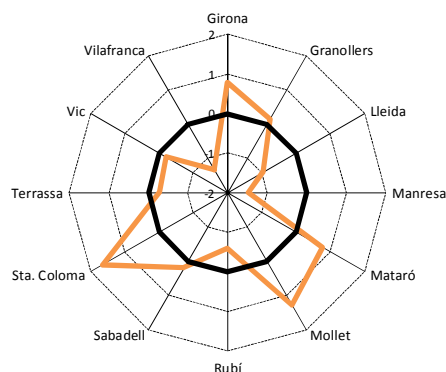
L'indicador del preu mitjà de venda del metre quadrat d'habitatge es calcula a partir de la mitjana del preu per cada metre quadrat de tots els habitatges de nova construcció que estan a la venda en el moment de realitzar el treball de camp. Les dades per calcular l'indicador s'obtenen del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya. El valor de l'indicador s'expressa en euros/metre quadrat.

Pel que fa al preu mitjà de venda del metre quadrat d'habitatge nou s'han produït canvis importants. Després d'un període d'increments constants, amb variacions interanuals superiors al 10% (entre els anys 2002 i 2006), el preu màxim ha quedat enrere. D'aleshores ençà, s'inicia una davallada progressiva i es retorna als valors mitjans dels anys 2003 i 2004.

El preu mitjà del metre quadrat d'habitatge nou a Catalunya és de 2.291 euros. Els municipis on el preu del metre quadrat d'habitatge nou és més car són Santa Coloma de Gramenet (2.535 euros/metre quadrat), Mollet del Vallès (2.401), Girona (2.228) i Mataró (2.222). Manresa és el municipi de la xarxa del Perfil de la Ciutat on el

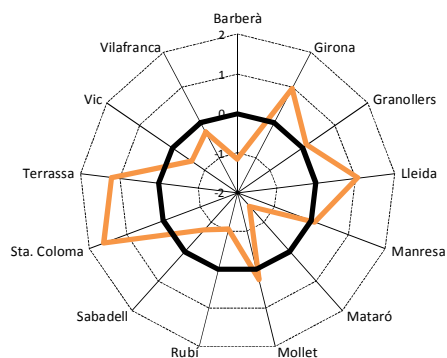
preu mitjà del metre quadrat d'habitatge nou resulta més econòmic: 1.426 euros/metre quadrat.

14- Preu mitjà habitatge nou construït d'habitatge

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

15- Execucions hipotecàries

Font: Informe Perfil de la Ciutat. Edició 2014

9.12 Execucions hipotecàries

L'índex d'execucions hipotecàries es calcula a partir de les execucions hipotecàries ingressades als jutjats de primera instància i instrucció respecte el nombre d'habitants del partit judicial. La font del numerador és el Consejo General del Poder Judicial i les dades fan referència a l'any 2012. La font del denominador és l'Institut d'Estadística de Catalunya a data de 1 de gener del 2012.

L'any 2012, que va ser l'any amb més execucions hipotecàries. Tant a Catalunya com a la xarxa Perfil de la Ciutat, al 2013 s'observa una petita disminució de 0,02 i 0,03 execucions per cada mil habitants, respectivament. Manresa, l'any 2013, es situa molt pròxima a la mitjana de la xarxa, amb 2,8 execucions hipotecàries per cada 10.000 habitants respecte el 2,7 registrat en el conjunt de municipis.

CONCLUSIONS

Els processos que desencadenen l'exclusió social sovint no són compresos pel fet que es tracta d'uns fenòmens complexos, multidimensionals, condicionats per la interacció de múltiples factors capaços d'afeblir-se o potenciar-se entre si. El concepte d'exclusió social és més ampli que el de pobresa (relativa o absoluta), ja que va més enllà de termes purament econòmics. Tot i així no hi ha un acord a l'hora de fixar els límits entre els conceptes de pobresa i exclusió social.

En el present informe s'ha emprat exclusió com a un concepte multidimensional que fa referència a un procés de pèrdua d'integració o participació d'un individu a la societat, en un o diversos dels àmbits següents¹: **econòmic** (en la producció o consum), **polític-legal** (participació política, sistema administratiu o protecció social) o **social-relacional** (absència de xarxes o problemàtica dins les xarxes socials o familiars). Contràriament, la inclusió és un procés que assegura que tots els individus d'una societat tinguin les oportunitats i recursos necessaris per a participar plenament en la vida econòmica, social i política, i puguin gaudir d'unes condicions de vida normals. Així la inclusió es relaciona amb la integració, la cohesió i la justícia social.

Entre exclusió i inclusió es troba el concepte de vulnerabilitat. Aquest s'utilitza per a descriure la zona intermèdia. Així, una persona vulnerable és aquella que pateix alguna debilitat en l'entorn personal, familiar-relacional, socio-econòmic o polític-administratiu i, conseqüentment, es troba en una situació de risc que podria desencadenar en un procés d'exclusió social.

Com s'ha comentat anteriorment, i a nivell metodològic, el concepte d'exclusió presenta importants dificultats per poder trobar una fórmula estadística objectiva i universal. Tenint en compte la complexitat i multidimensionalitat del fenomen, s'acostuma a estudiar utilitzant indicadors que tracten d'objectivar-lo al màxim,

com podrien ser atur de llarga durada, persones sense llar, violència domèstica, renda per càpita o taxa d'envelliment. Tot i així, es tracta de paràmetres d'aproximació que no permeten quantificar numèricament el nivell d'individus vulnerables i en risc d'exclusió d'una societat. Aquesta aproximació ha estat l'objectiu d'aquest informe realitzat a partir dels diferents àmbits abordats: demografia, context econòmic, mercat de treball, habitatge, educació i formació, salut, serveis socials i perfil de la ciutat.

Arrel de la crisi econòmica recent, s'inicia un procés de transformació social que deriva a un augment de la fractura social, de les desigualtats i dels processos d'exclusió social. Els efectes de la crisi atenyen al conjunt de la població, però les persones i famílies que abans de la crisi formaven part de la classe mitjana baixa són les que reben major impacte dels efectes negatius econòmics i socials de la situació de crisi generalitzada. Com és lògic, Manresa i la seva població també es veu immersa en la crisi econòmica i també pateix els seus efectes. En alguns aspectes, la ciutat presenta punts més crítics respecte el total de Catalunya, però en d'altres evoluciona en paral·lel o fins hi tot més positivament que el territori català.

Així, en termes econòmics i de mercat de treball, s'observa que Manresa es situa 2,3 punts per sobre de Catalunya pel que fa a la població potencialment activa, i tot i que l'atur durant la crisi ha augmentat més que a la resta de Catalunya, la taxa d'atur de la capital del Bages és inferior a la mitjana registrada al conjunt de les tretze ciutats mitjanes catalanes que formen part de la xarxa Perfil de la Ciutat. Per altra banda, l'atur de llarga durada i de baixa qualificació presenta una taxa del 20,2% a Manresa, mentre que la mitjana dels municipis de la xarxa és de 15,2% i de 13,0% a Catalunya.

És important destacar que el perfil dels aturats és diferent a un àmbit territorial que a l'altre. Així, mentre a Catalunya hi ha més dones en atur que no pas homes, a Manresa hi ha més homes que dones. A més a més, per edats, a l'atur de Catalunya prevalen el col·lectiu jove (de 25 a 34 anys) i el d'edats més avançades (55 anys o més). Contràriament, a l'atur manresà predomina el col·lectiu d'entre 35 a 54 anys.

Una educació insuficient o inexistent, combinada amb d'altres factors de risc, com podrien ser la falta de xarxa relacional i/o familiar, pot portar a un individu a una situació de vulnerabilitat. En aquest sentit, Manresa presenta una situació molt similar a la resta de Catalunya, amb unes taxes de graduats d'ESO superiors (89,1% respecte el 84,9% de Catalunya) i unes de batxillerat lleugerament inferiors (81,2% a Manresa respecte el 83,5% de Catalunya). Així doncs, no es pot parlar per l'àmbit de Manresa d'una situació d'especial vulnerabilitat respecte la situació de Catalunya en termes d'educació i formació.

Com s'ha comentat en l'apartat de demografia, Manresa presenta una taxa de població envellida i sobreenvellida superior a la resta de territori català. La taxa d'envelliment és del 19,5% i la del sobreenvelliment és del 3,4%, respecte el 17,8% i el 2,2% respectivament de Catalunya. Aquesta realitat té com a conseqüència una major demanda d'aquells serveis relacionats amb la gent gran i amb les situacions de dependència, ja siguin demandes de prestacions econòmiques, socials o sanitàries. Un indicador que mostra part de la situació i problemàtica de la gent gran és l'índex de places en centres de dia. Manresa es situa per sota de la mitjana dels municipis que integren la xarxa Perfil de la Ciutat, amb un índex del 5,8 respecte el 9,4 del conjunt de ciutats de la xarxa i el 8,9 de Catalunya.

El col·lectiu de gent gran és, igual que a la resta de municipis de Catalunya, un dels col·lectius més vulnerables i per tant amb més risc d'exclusió. Un

risc que augmenta si, a part d'aquells aspectes relacionats directament amb l'edat (salut deteriorada, dependència...), s'afegeixen altres elements com podria ser un habitatge en males condicions, falta d'uns mínims econòmics, falta de prestacions, una xarxa relacional mínima o una xarxa familiar inexistent. És per aquest motiu que una bona part dels esforços dels Serveis Socials municipals es dediquen al col·lectiu de la gent gran. Val a dir que les característiques d'aquest col·lectiu queden descrites en detall en l'apartat de *Col·lectius vulnerables* del present informe.

Amb la crisi econòmica augmenta notablement el percentatge de persones ateses per diferents motius als Serveis Socials de l'Ajuntament de Manresa, passant d'un 13,3% (total de persones de Manresa atesos per Serveis Socials) al 2009, a un 17,9% al 2013. Entre els usuaris hi ha una major presència de dones que d'homes (52,1% i 47,9% respectivament), sent les persones en edats compreses entre els 30 i els 54 anys les més representades (34,7%), seguides de les majors de 75 anys (16,7%) i dels menors d'11 anys (16,6%). Pel que fa al tipus de demanda, destaquen aquelles relacionades amb aspectes econòmics (34,9%) i les d'autonomia personal (28,4%). Les atencions realitzades a la població infantil i adolescent, als discapacitats o dones en situació, per exemple, de precarietat econòmica o violència domèstica augmenten. Es tracta de col·lectius que, com s'indica al capítol número nou de l'informe, presenten una situació de vulnerabilitat destacada.

L'habitatge i les seves condicions són aspectes importants a tenir en compte a l'hora d'analitzar les condicions de vida de la població. Tenir una llar amb unes condicions d'infrahabitatge, no tenir accés als subministraments elèctrics o d'aigua, tenir barreres arquitectòniques o no poder pagar el lloguer, condicionen la vida de les persones i, al mateix temps, són una senyal de vulnerabilitat.

El mercat de lloguer d'habitatges de Manresa és dinàmic. Mentre que a Catalunya es registren 199 contractes de lloguer per cada 10.000 habitants, a Manresa se'n registren 266. Paral·lelament, el preu mitjà del metre quadrat d'habitatge nou a Manresa és el més barat dels tretze municipis membres de la xarxa Perfil de la Ciutat i l'índex d'execucions hipotecàries es situa molt pròxim a la mitjana de la resta de municipis (2,8 a Manresa i 2,7 entre els municipis de la xarxa).

Tenint en compte els aspectes comentats al llarg del present informe i la definició emprada d'exclusió social, s'obtenen els perfils més comuns de la població en risc d'exclusió. Val a dir que es tracta de perfils que tant defineixen el col·lectiu de població en risc d'exclusió social de Manresa com de Catalunya. El perfil és el següent:

- Aturats de llarga durada i ocupats en treball precari o de baixa qualitat
- Persones amb baixes qualificacions acadèmiques, no escolaritzades o amb abandó escolar prematur
- Immigrants o pertanyents a minories ètniques
- Persones sense llar, que viuen en habitatges de condicions precàries
- Persones amb algun tipus de discapacitat i/o dependents
- Persones amb problemes de salut
- Persones amb persones dependents a càrrec
- Infants amb necessitats bàsiques no cobertes

Aquests perfils queden condicionats per les característiques dels individus, com serien el sexe, l'edat i l'origen. Així per exemple, la situació dels aturats de llarga durada és més crítica en el cas de les dones, de persones d'origen immigrant o bé de persones amb algun tipus de discapacitat. En aquest exemple, el risc d'exclusió social augmenta si es té una d'edat avançada i una xarxa relacional dèbil.

Per acabar, resulta oportú indicar que les desigualtats socials, així com la població en situació de vulnerabilitat, no presenten una distribució geogràfica homogènia en el municipi. L'estructura i característiques urbanes derivades de processos històrics, etapes de construcció, tipus d'habitatges i perfil econòmic dels barris propicien, com en tants d'altres municipis, que Manresa presenti determinades zones amb una elevada concentració de població immigrant, amb població d'edat avançada i població de classe mitjana baixa. Conseqüentment, el pes de les famílies o individus en situació de vulnerabilitat, entesa com s'ha anat desenvolupant, és desigual entre els diferents barris de Manresa. En aquest sentit, el Barri Antic, Escodines i Valldaura serien barris sensibles.

ⁱ Claus sobre la pobresa i l'exclusió social a Espanya. Fundació Luis Vives.

L'INFORME SOCIAL DE MANRESA 2014 s'ha elaborat amb la col·laboració de:

**Diputació
Barcelona**

Generalitat de Catalunya
**Departament de Benestar Social
i Família**

